

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ: ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ: ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ



«ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ»

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: *Καλαφάτη Κωνσταντίνα του Αιμίλιου*

A. Μ. : *2013019033*

Επιβλέπων Καθηγητής: *Τσαφράκης Στέλιος*, Επίκουρος Καθηγητής

Μέλη εξεταστικής επιτροπής: *Ματσατσίνης Νικόλαος, Ζοπουνίδης Κωνσταντίνος*

Χανιά, Μάρτιος 2017

Copyright © Κωνσταντίνα Καλαφάτη, 2017

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της μεταπτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης του Πολυτεχνείου Κρήτης δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων της συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω αρχικά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Στέλιο Τσαφάρακη, για την καθοδήγησή του καθ' όλη τη διάρκεια συγγραφής της μεταπτυχιακής μου διατριβής.

Επίσης οφείλω ευχαριστίες στην καθηγήτρια κυρία Λία Κρασαδάκη, για τις συμβουλές και τις υποδείξεις της αναφορικά με το στατιστικό πρόγραμμα που χρησιμοποίησα, καθώς και όλους τους καθηγητές, μαθήματα των οποίων παρακολούθησα, κατά τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου, τους φίλους μου, για την υπομονή τους, αλλά και όλους όσους δέχτηκαν να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια και συνέβαλαν με αυτό τον τρόπο στην ομαλή διεξαγωγή της εργασίας μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας διατριβής είναι η διερεύνηση των επιπτώσεων του τουρισμού, έτσι όπως τις αντιλαμβάνονται οι κάτοικοι του νομού Χανίων, ενός καθαρά τουριστικού προορισμού στο μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας, την Κρήτη.

Το θεωρητικό μέρος της διατριβής αναφέρεται μεταξύ άλλων στο εννοιολογικό πλαίσιο του τουρισμού και των επιπτώσεών του με βάση την “Triple Bottom Line Approach”, καθώς στην πορεία του τουρισμού στα Χανιά τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα και με στοιχεία από επίσημες πηγές.

Όσον αφορά στο ερευνητικό μέρος, αυτό αποτελείται από την καταγραφή των απόψεων ενός δείγματος κατοίκων του νομού, σχετικά με τις θετικές & αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο, μέσω της συμπλήρωσης ερωτηματολογίων. Από την ανάλυσή τους επιδιώκεται ο προσδιορισμός των διαστάσεων που έχει λάβει ο τουρισμός στις μέρες μας, καθώς και αν επιδοκιμάζεται ή όχι η περαιτέρω διεύρυνσή του στο Νομό αλλά και γενικότερα.

Τέλος, διερευνάται η πιθανότητα συσχέτισης της στάσης των κατοίκων απέναντι στο φαινόμενο του τουρισμού και στις επιπτώσεις που επιφέρει ,με την άμεση ή μη εξάρτησή τους από τον τουρισμό.

The aim of the present thesis is the examination of the impacts of tourism, thus as the residents of Chania prefecture conceive it. Chania is a clearly touristic destination in the bigger island of Greece, Crete.

The theoretical part of this thesis is reported inter alia in the conceptual frame of tourism and its impacts based on the “TripleBottomLineApproach”, as well as in the course of tourism in Chania in the past few years, according to elements from official sources.

With regard to the inquiring part, this is constituted by the recording of opinions of sample of residents of prefecture, with regard to the positive and negative impacts of tourism in economic, social and environmental level, via the completion of questionnaires. By their analysis is sought the determination of dimensions that tourism has received in our days, as well as if its further enlargement, in the Prefecture but also more generally, is approved or not.

Finally, the probability of correlation between the attitude of residents toward the phenomenon of tourism and its impacts , with their direct or not dependence on tourism, is being examined.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
2. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΑ	7
2.1 Η έννοια του τουρισμού.....	7
2.2 Μορφές του τουρισμού.....	8
2.3. Η προσέγγιση Triple Bottom Line (TBL).....	11
2.4 Συνέπειες του τουρισμού.....	11
2.4.1 Οικονομικές.....	12
2.4.2. Κοινωνικές.....	14
2.4.3. Περιβαλλοντικές.....	15
3. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ Ν. ΧΑΝΙΩΝ.....	17
3.1 Ο τουρισμός στην πράξη	17
3.2 Στοιχεία από την ΕΛ. ΣΤΑΤ.	17
4. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ (SOCIAL EXCHANGE THEORY).....	23
5. ΈΡΕΥΝΑ.....	26
5.1. Πιλοτική έρευνα.....	26
5.2 Μεθοδολογία της έρευνας.....	26
5.2.1.Περιοχές που συμμετείχαν στην έρευνα.....	26
5.2.2. Επιλογή δείγματος και δεδομένων.....	28
5.2.3. Σχεδιασμός και δομή ερωτηματολογίου.....	29
5.3 Εργαλεία της έρευνας.....	30
6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	32
6.1 Περιγραφική στατιστική.....	32
6.2 Έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2	71
6.3. Παραγοντική ανάλυση (factor analysis)	75
6.4. Πολυμεταβλητή ανάλυση διακύμανσης (MANOVA).....	93
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	96
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ	
ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	102
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	106

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός είναι ένα φαινόμενο που θεωρείται βασικός πυλώνας της οικονομίας για την Ελλάδα. Ειδικότερα, οι νησιωτικοί προορισμοί που είναι στην κορυφή της λίστας διακοπών, σφύζουν από ζωή κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Παρ' όλα αυτά αυτές οι διακυμάνσεις τείνουν, ενίοτε, να προκαλούν δυσφορία στους κατοίκους του νησιού και τους δημιουργούν πολλά προβλήματα σε πολλούς τομείς της καθημερινότητας αλλά και της ζωής τους γενικότερα.

Επομένως, το φαινόμενο αυτό προκαλεί επιπτώσεις σε πολλά επίπεδα, εκ των οποίων τα βασικότερα αφορούν το οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό πυλώνα της κοινωνίας. Το κατά πόσον επηρεάζει θετικά ή αρνητικά την κοινωνία το κρίνουν οι ίδιοι κάτοικοι μιας περιοχής, σκεπτόμενοι με ιδιοτελή κριτήρια πρώτα, και στη συνέχεια το γενικότερο καλό όλων. Οι αντιλήψεις τους για τον τουρισμό είναι σημαντικές επειδή καθορίζουν τη συμπεριφορά τους απέναντι στους τουρίστες. Παρ' όλα αυτά, είναι αμφίβολο το γεγονός αν μπορούν να επηρεάσουν και να διαμορφώσουν διαφορετικά τη μέχρι τώρα πορεία και μορφή που έχει λάβει ο τουρισμός στις μέρες μας.

Εξετάζεται λοιπόν εδώ η αντίδραση των κατοίκων του Νομού Χανίων απέναντι στον πολύπλευρο αυτό τομέα και στις επιπτώσεις που επιφέρει σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο. Ο σκοπός είναι να διαπιστωθεί το μέγεθος του αντίκτυπου του τουρισμού στην κοινωνία των Χανίων, και πώς αυτό διαμορφώνει τις αντιλήψεις και τη συμπεριφορά της απέναντι στο φαινόμενο αυτό, συναρτήσει της επαγγελματικής δραστηριότητας των πολιτών.

Η δομή της παρούσας εργασίας θα έχει ως εξής: Αρχικά ορίζεται και παρουσιάζεται το φαινόμενο του τουρισμού γενικά, σε όλες τις διαστάσεις του. Αναλύονται οι μορφές και οι συνέπειες που επιφέρει σε κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο, σύμφωνα με την προσέγγιση "Triple Bottom Line" (TBL). Κατόπιν, γίνεται αναφορά στο κομμάτι της έρευνας, το οποίο ξεκινάει με την περιγραφή της πιλοτικής έρευνας και στη συνέχεια ακολουθούν η μεθοδολογία και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση της έρευνας, με τη χρήση του στατιστικού προγράμματος SPSS. Τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα, καθώς και ορισμένες προτάσεις για υγιή και περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού στο Νομό Χανίων αλλά και γενικότερα.

2. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΑ

2.1. Η έννοια του τουρισμού

Ο τουρισμός αποτελεί μια δραστηριότητα, η οποία μπορεί να συνδεθεί με αρκετούς τομείς της οικονομίας. Χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα πολύπλοκο φαινόμενο, διότι για τη διαμόρφωση του απαιτούνται η συμβολή οικονομικών, κοινωνικών (πολιτιστικών), και περιβαλλοντικών δεδομένων.

Για να οριστεί ο τουρισμός, προκύπτουν έντονες και αρκετές δυσκολίες για τους μελετητές του. Ο άυλος χαρακτήρας της τουριστικής βιομηχανίας καθιστά δύσκολη την εκτίμηση των επιπτώσεων που επιφέρει στην οικονομία, σε αντίθεση με άλλους τομείς αυτής. Παρ' όλα αυτά, οι βασικοί αναθεωρημένοι ορισμοί σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (WTO, 1994) είναι οι εξής:

1. Ο τουρισμός περιλαμβάνει «τις δραστηριότητες των ατόμων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε περιοχές εκτός του συνηθισμένου περιβάλλοντός τους, για χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός συνεχόμενου έτους, για αναψυχή, επαγγελματικούς ή άλλους λόγους».
2. Αυτός ο γενικός ορισμός καθιστά δυνατό τον εντοπισμό της τουριστικής δραστηριότητας τόσο σε εγχώριο όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η λέξη «τουρισμός» αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες των ταξιδιωτών και περιλαμβάνει τους «τουρίστες» (επισκέπτες που διανυκτερεύουν στον προορισμό τους), αλλά και τους «εκδρομείς» (επισκέπτες ημέρας).

Ένας πρόσφατος ορισμός των Mill και Morisson είναι ο ακόλουθος: «Ο τουρισμός είναι μια δραστηριότητα που αναπτύσσεται όταν οι τουρίστες ταξιδεύουν, και περιλαμβάνει οτιδήποτε σχετίζεται με την προετοιμασία και την πραγματοποίηση του ταξιδιού, την παραμονή, την επιστροφή και τις αναμνήσεις μετά από αυτό. Ακόμα, περιλαμβάνει τις δραστηριότητες των ταξιδιωτών που γίνονται κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, τις αγορές που πραγματοποιούνται και τις αλληλεπιδράσεις οι οποίες συμβαίνουν μεταξύ ξένων και ντόπιων, καθώς και τις επιπτώσεις που προκύπτουν» (Mill και Morrison, 1992:9).

Ο τουρισμός μπορεί να οριστεί με απλά λόγια ως το γεγονός εκείνο που συμβαίνει όταν ένα άτομο αλλάζει φυσικό περιβάλλον και ρυθμό ζωής, για ορισμένο χρονικό διάστημα. Μπορεί επίσης θεωρηθεί ότι είναι ένα πολυσύνθετο οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο και επιτυγχάνεται όταν συναντιέται η ανθρώπινη θέληση με το ταξίδι, δηλαδή όταν υπάρχουν οι διαθέσιμοι πόροι και τα διαθέσιμα μέσα για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού, σε συνδυασμό με την επιθυμία για την πραγματοποίησή του.

2.2. Μορφές του Τουρισμού

Ο τουρισμός έχει πολλές διαφορετικές εκφάνσεις, λόγω της πολυμορφίας του ως τομέας, όπως έχει ήδη αναφερθεί. Βάσει των κινήτρων και των αναγκών που ωθούν τα άτομα στον τουρισμό, προκύπτουν τα «είδη του τουρισμού». Βάσει των εξωτερικών αιτιών και των επιδράσεων που επιφέρει η συμμετοχή στον τουρισμό, προκύπτουν οι «μορφές του τουρισμού» (Bernecker, 1962 – Kaspar, 1993).

Τα είδη του τουρισμού είναι τα εξής:

- 1) Εγχώριος τουρισμός (domestic tourism)
- 2) Εξερχόμενος τουρισμός (outbound tourism)
- 3) Εισερχόμενος τουρισμός (inbound tourism)
- 4) Διεθνής τουρισμός (international tourism)
- 5) Εσωτερικός τουρισμός (internal tourism)
- 6) Εθνικός τουρισμός (national tourism)
- 7) Μαζικός τουρισμός (mass Tourism)

Με βάση το **κίνητρο**, ο τουρισμός διακρίνεται στις παρακάτω κατηγορίες:

- Αθλητικός τουρισμός
- Θρησκευτικός τουρισμός
- Κοινωνικός τουρισμός
- Τουρισμός υγείας
- Εκπαιδευτικός τουρισμός
- Συνεδριακός τουρισμός
- Εκθεσιακός τουρισμός
- Αστικός τουρισμός
- Αγροτουρισμός
- Περιγηγτικός τουρισμός
- Τουρισμός περιπέτειας

Παρακάτω ακολουθεί ένας πίνακας στον οποίο περιλαμβάνονται αναλυτικά όλες οι μορφές του τουρισμού:

Πίνακας 2.1. Μορφές Τουρισμού

Κριτήριο ταξινόμησης εκπορευόμενο από το υποκείμενο του τουρισμού (τον τουρίστα)	Μορφές τουρισμού
προέλευση	<ul style="list-style-type: none"> • εσωτερικός τουρισμός • διεθνής τουρισμός
αριθμός συμμετεχόντων σε ένα ταξίδι	<ul style="list-style-type: none"> • ατομικός τουρισμός (προσωπική διαμόρφωση του ταξιδιού και της παραμονής) • συλλογικός τουρισμός <ul style="list-style-type: none"> ➤ ομαδικός τουρισμός (συλλογική διεκπεραίωση του ταξιδιού και της παραμονής) ➤ τουρισμός λεσχών και συλλόγων (η παραμονή είναι ομαδική, το ταξίδι είναι εν μέρει ομαδικό. Ενθαρρύνεται η ενσωμάτωση των ταξιδιωτών στην ομάδα) • μαζικός τουρισμός • οικογενειακός τουρισμός
ηλικία των συμμετεχόντων σε ένα ταξίδι	<ul style="list-style-type: none"> • τουρισμός νεολαίας (ταξίδια που καλύπτουν τις ηλικίες περίπου 15-24 ετών. Πρόκειται για νέους που δεν ταξιδεύουν πια με τους γονείς τους και οι οποίοι δεν έχουν ακόμη αποκτήσει δική τους οικογένεια) • τουρισμός τρίτης ηλικίας (ταξίδια συνταξιούχων, δηλ. ατόμων που δεν μετέχουν πια στην οικονομική ζωή, συνήθως άνω των 60 ετών)
διάρκεια της παραμονής	<ul style="list-style-type: none"> • τουρισμός μικρής διάρκειας: <ul style="list-style-type: none"> ➤ τουρισμός διερχομένων (transit) ➤ ολιγοήμερα ταξίδια, κυρίως επαγγελματικά ταξίδια κατά τη διάρκεια των εργάσιμων ημερών της εβδομάδας) ➤ εκδρομικός τουρισμός (χωρίς διανυκτέρευση) ➤ τουρισμός Σαββατοκύριακου (μία έως τρεις διανυκτερεύσεις) • τουρισμός μεγάλης διάρκειας: <ul style="list-style-type: none"> ➤ τουρισμός διακοπών με πάνω από 4 διανυκτερεύσεις ➤ θεραπευτικός τουρισμός (συνήθως διαρκεί 3 εβδομάδες)
εποχή του έτους	<ul style="list-style-type: none"> • θερινός τουρισμός • χειμερινός τουρισμός • τουρισμός της περιόδου αιχμής (υψηλή σαιζόν)

	<ul style="list-style-type: none"> • τουρισμός εκτός της περιόδου αιχμής (χαμηλή σαιζόν)
είδος καταλύματος	<ul style="list-style-type: none"> • τουρισμός ξενοδοχείου • τουρισμός της παραξενοδοχίας: <ul style="list-style-type: none"> ➢ τουρισμός διαμερισμάτων και επαύλεων ➢ τουρισμός δεύτερης (εξοχικής) κατοικίας ➢ τουρισμός κάμπινγκ και τροχόσπιτου
μέσο μεταφοράς	<ul style="list-style-type: none"> • «σιδηροδρομικός» τουρισμός • «αυτοκινητιστικός» τουρισμός • τουρισμός «πλοίου» • «αεροπορικός» τουρισμός
επιπτώσεις στο ισοζύγιο πληρωμών	<ul style="list-style-type: none"> • ενεργητικός τουρισμός (εισερχόμενος τουρισμός) • παθητικός τουρισμός (εξερχόμενος τουρισμός)
τρόπος χρηματοδότησης του ταξιδιού	<ul style="list-style-type: none"> • κοινωνικός τουρισμός (στήριξη οικονομικά ασθενών κοινωνικών ομάδων ώστε να καταστεί δυνατή ή να διευκολυνθεί η πραγματοποίηση διακοπών) • χρηματοδοτούμενος τουρισμός (μέσω πίστωσης, πληρωμής με δόσεις κοκ.)
κοινωνιολογικό περιεχόμενο του ταξιδιού	<ul style="list-style-type: none"> • τουρισμός πολυτελείας • παραδοσιακός τουρισμός (ατομικά ταξίδια με παραμονή σε ξενοδοχείο στο πνεύμα των πρώτων χρόνων του σύγχρονου τουρισμού) • τουρισμός νεολαίας • τουρισμός τρίτης ηλικίας • κοινωνικός τουρισμός • τουρισμός που σέβεται την κοινωνική και οικολογική ισορροπία του προορισμού
μορφή του ταξιδιού (τρόπος οργάνωσής του)	<ul style="list-style-type: none"> • ατομικός τουρισμός (με ή χωρίς τη μεσολάβηση τουριστικού γραφείου) • οργανωμένος τουρισμός (ταξιδιωτικά πακέτα που προσφέρονται σε ενιαία τιμή)
ταξιδιωτική συμπεριφορά	<ul style="list-style-type: none"> • «ευφυής» τουρισμός

Πηγή: Bernecker, Paul (1962), *Grundzüge der Fremdenverkehrslehre und Fremdenverkehrspolitik- Band 1 : Grundlagenlehre des Fremdenverkehrs* (Wien: Österreichischer Gewerbeverlag), σελ. 15 επ. όπως τροποποιήθηκε από τον Kaspar, Claude (1993), *Das System Tourismus im Überblick*. In: Haedrich, Günther, Claude Kaspar, Kristiane Klemm und Edgar Kreilkamp (Hrsg), *Tourismus Management : Tourismus-Marketing und Fremdenverkehrsplanung*, 2. Auflage (Berlin- New York: Walter de Gruyter), σελ. 17-18

2.3. Η προσέγγιση Triple Bottom Line (TBL)

Στην έρευνα για τον τουρισμό, η προσέγγιση Triple Bottom Line (TBL), η οποία περιγράφει οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδράσεις, έχει χαρακτηριστεί ως κατάλληλο εργαλείο για να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις για μια πιο ολιστική, βιώσιμη άποψη σχετικά με τις επιπτώσεις του τουρισμού (Sherwood, 2007). Αυτό το εργαλείο αναφοράς έχει αποκτήσει αρκετούς υποστηρικτές σταδιακά μεταξύ των ερευνητών για τον τουρισμό (Getz, 2009).

Ο σύμβουλος John Elkington, ιδρυτής της επιχείρησης SustainAbility, θεωρείται ο δημιουργός αυτής της έννοιας (Elkington, 1997, Vanclay, 2004), η οποία έχει υιοθετηθεί από αρκετές εταιρίες, που δραστηριοποιούνται σε εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο, για την αξιολόγηση των επιπτώσεων (Deegan, Cooper, & Shelly, 2006).

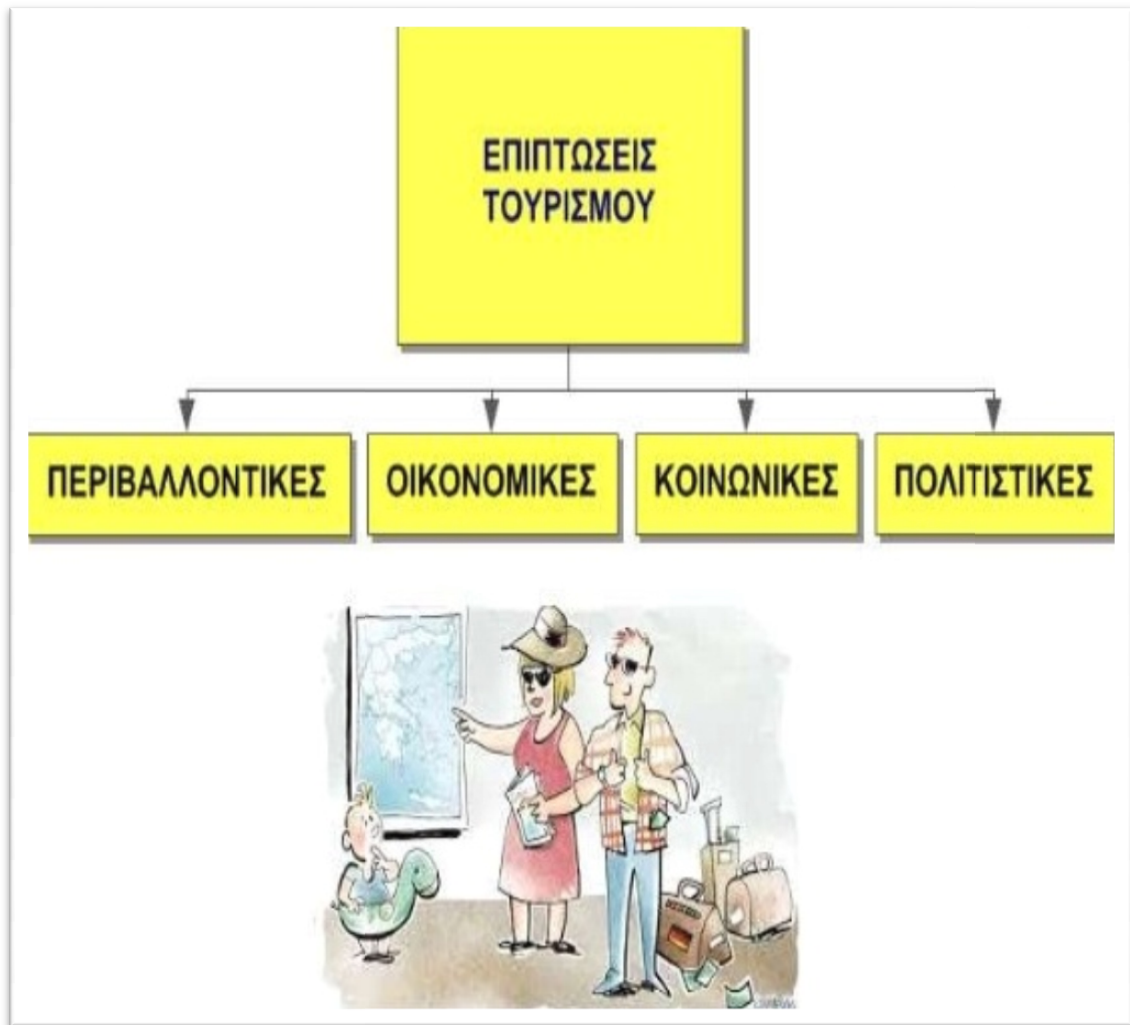
Προηγούμενες έρευνες προτείνουν ότι τα τρία στοιχεία που συμπεριλαμβάνονται στη διαδικασία της τουριστικής ανάπτυξης είναι οι οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις (π. χ Jurowski & Gursoy, 2004, Nunkoo & Ramkisson, 2012, Vargas-Sanchez, Plaza-Mejia & Porras-Bueno, 2009). Αυτό συμφωνεί επίσης με την προσέγγιση TBL για τις επιπτώσεις, που χρησιμοποιείται ευρέως στη βιβλιογραφία για την βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού (Anderson & Lundberg, 2013, Prayag et. Al, 2013).

Σύμφωνα με τον Vanclay (2004), η προσέγγιση TBL άρχισε ως φιλοσοφία ή κατευθυντήρια οδηγία για το πώς πρέπει οι επιχειρήσεις να σκεφτούν τη βιωσιμότητα και τα βήματα τους στο γύρω κόσμο, αλλά εξελίχθηκε σε λογιστικό εργαλείο, εξετάζοντας όχι μόνο την οικονομική BL (δηλ. οικονομικό αποτέλεσμα), αλλά και περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιδράσεις της επιχείρησης.

Παρά τις κριτικές που έχει δεχτεί η εν λόγω προσέγγιση, η εφαρμογή και ανάπτυξη της έννοιας αυτής, έχει συμπεριληφθεί και προσαρμοστεί στην έρευνα για τον τουρισμό (και τις επιπτώσεις του).

2.4. Συνέπειες του τουρισμού

Οι επιπτώσεις του τουρισμού διακρίνονται, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, κυρίως σε οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές (σύμφωνα με την προσέγγιση Triple Bottom Line).



Εικόνα 2.1. Κατηγορίες των επιπτώσεων του τουρισμού

Πηγή: Παράδοση μαθήματος Τουριστικής Οικονομίας, Πετράκη Αικατερίνη, (2014)

2.4.1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ

Θετικές

Οι βασικότερες θετικές επιπτώσεις που επιφέρει ο τουρισμός σε μια περιοχή, είναι αρχικά ότι εισέρχεται συνάλλαγμα μέσω των τουριστών που επισκέπτονται την περιοχή αυτή, γεγονός το οποίο βοηθάει σε διεθνείς πληρωμές όταν η χώρα μας εισάγει προϊόντα από το εξωτερικό.

Επιπλέον, παρουσιάζεται θετικό ισοζύγιο των τρεχουσών συναλλαγών, το οποίο απεικονίζει τη διαφορά των εσόδων που προέρχονται από το εξωτερικό για παραγόμενα αγαθά και υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένων εισοδημάτων από τόκους και μερίσματα, ενοικίων από περιουσιακά στοιχεία και υπηρεσιών των παραγωγικών συντελεστών), μείον τις αντίστοιχες πληρωμές που γίνονται σε ξένους από την εγχώρια οικονομία. Αν είναι θετικό, τότε η χώρα παρουσιάζει πλεόνασμα και αντανακλά την καθαρή επένδυση της χώρας στο εξωτερικό, ενώ εάν είναι αρνητικό, έλλειμμα και δείχνει τις καθαρές επενδύσεις στη χώρα από το εξωτερικό.

Επίσης δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας, αν και στις περισσότερες περιπτώσεις ο χαρακτήρας τους είναι εποχιακός. Αυτό βέβαια δίνει τη δυνατότητα πολλές φορές για συνδυασμό απασχόλησης (π.χ απασχόληση σε τουριστική επιχείρηση το καλοκαίρι, ενασχόληση με τη γεωργία το χειμώνα).

Άλλη μια θετική οικονομική συνέπεια που επιφέρει ο τουρισμός είναι η αύξηση της κατανάλωσης, σε ρούχα, παπούτσια, τρόφιμα κτλ.

Η περιφερειακή ανάπτυξη εκφράζει άλλη μια θετική επίπτωση του τουρισμού σε οικονομικό επίπεδο, καθώς μειώνονται οι περιφερειακές ανισότητες, αυξάνει τον πληθυσμό της περιφέρειας (έστω και κατά τους θερινούς μήνες) και οδηγεί προς το καλύτερο την οικονομική κατάσταση στην ύπαιθρο.

Τέλος, θα αναφερθούν η αύξηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας καθώς και διάφορες μορφές διαρθρωτικών αλλαγών στην οικονομία ως θετικές εξελίξεις που προκαλεί ο τουρισμός.

Αρνητικές

Μια δυσάρεστη συνέπεια που επιφέρει ο τουρισμός είναι η σχεδόν «απόλυτη» εξάρτηση ορισμένων περιοχών, κυρίως νησιωτικών, από τον τουρισμό και τα έσοδα που παράγονται από αυτόν.

Εκτός από αυτό, αυξάνονται κατακόρυφα οι τιμές των αγαθών και λόγω αυξημένης ζήτησης μπορεί να παρατηρηθούν και ελλείψεις σε συγκεκριμένα προϊόντα.

Η αυξημένη προσφορά σε θέσεις εργασίας στον κλάδο του τουρισμού (λόγω μεγάλης ανεργίας) μπορεί να οδηγήσει επίσης σε χαμηλότερους μισθούς για τους εργαζομένους, και λόγω της εποχικότητας που αναφέρθηκε προηγουμένως η οποία είναι άλλη μια αρνητική απόρροια του τουρισμού.

Μια ακόμα αρνητική επίπτωση που μπορεί κατά περίπτωση να επιφέρει μια μορφή τουρισμού είναι οι τουρίστες που επιλέγουν τη διαμονή τους σε ξενοδοχεία All inclusive και περιορίζονται σε αυτά, χωρίς να συμβάλλουν στην τοπική οικονομία.

2.4.2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ

Η ολοένα και αυξανόμενη τουριστική δραστηριότητα έχει και θετικές αλλά και αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνία στην οποία εμφανίζεται. Καθοριστικοί παράγοντες αποτελούν το ίδιο το κράτος, το είδος του τουρισμού που αναπτύσσεται σε κάθε περιοχή, καθώς και από τις ίδιες τις εσωτερικές δομές της κοινωνίας που υποδέχεται τους τουρίστες.

Θετικές

Από τις σημαντικότερες θετικές κοινωνικές συνέπειες του τουρισμού είναι η μείωση της ανεργίας, η ανάπτυξη έργων υποδομής (βελτίωση και κατασκευή οδικού δικτύου, αεροδρομίων, λιμανιών κ. ά) , η βελτίωση της ποιότητας παροχής υπηρεσιών (τράπεζες, μέσα μεταφορών κ.ά) , καθώς επίσης και η αύξηση της ποιότητας ζωής των ντόπιων κατοίκων της εκάστοτε περιοχής.

Αρνητικές

Αρχικά ως αρνητική κοινωνική συνέπεια μπορεί να χαρακτηριστεί η αλλαγή στο είδος απασχόλησης του εργατικού δυναμικού, καθώς οι περισσότεροι άνθρωποι ασχολούνται με επαγγέλματα που έχουν σχέση άμεσα ή έμμεσα με τον τουρισμό, αντί για πιο παραδοσιακά επαγγέλματα, αναζητώντας πιο γρήγορη οικονομική ευρωστία.

Επίσης, αλλοιώνονται τα ήθη και τα έθιμα των τοπικών κοινωνιών λόγω της συνεχόμενης εισροής τουριστών, καθώς και οι σχέσεις μεταξύ των κατοίκων χάνουν την έντασή τους.

Ομοίως, οι παραδόσεις είτε χάνονται είτε «θυσιάζονται» στο βωμό της εμπορευματοποίησης ως μορφή διασκέδασης για τους τουρίστες που επισκέπτονται τη χώρα μας και για μεγαλύτερο κέρδος.

Εκτός από την «αλλοίωση» σε παραδόσεις, ήθη και έθιμα, το ίδιο υφίστανται και παραδοσιακοί οικισμοί ή γενικότερα χώροι που τροποποιούνται ώστε να ικανοποιήσουν τις ολοένα και περισσότερες ανάγκες των ολοένα και αυξανόμενων τουριστών.

Τα τελευταία δέκα χρόνια, σύμφωνα με έρευνες στη χώρα, έχει αυξηθεί κατά πολύ η εγκληματικότητα, και πιο συγκεκριμένα οι παραβάσεις από άτομα κυρίως νεαρής ηλικίας, χρήση και διακίνηση ναρκωτικών και κατανάλωση μεγάλων ποσοτήτων αλκοόλ. Επιπλέον άλλα κοινωνικά προβλήματα όπως ο τζόγος, η πορνεία και η αισχροκέρδεια έχουν γιγαντωθεί εν μέσω του τουρισμού.

Ακόμα μια αρνητική κοινωνική συνέπεια του τουρισμού στη χώρα μας που έχει διαπιστωθεί είναι η αλλαγή του δημογραφικού χαρακτήρα σε κάποιες περιοχές. Αυτό επιτυγχάνεται με τη μετακίνηση και συγκέντρωση πληθυσμού σε τουριστικά κέντρα με αποτέλεσμα την παρακμή άλλων περιοχών.

2.4.3. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ

Θετικές

Ως θετικές επιπτώσεις για το περιβάλλον μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τη δημιουργία υποδομών που το βελτιώνουν όπως π.χ ποιοτικότερο οδικό δίκτυο, δημόσιες εγκαταστάσεις (αεροδρόμια, λιμάνια).

Συνεπώς, βελτιώνεται η εμφάνιση μιας περιοχής η οποία μπορεί να θεωρούταν υποβαθμισμένη, καθώς επίσης αυξάνεται η ευαισθητοποίηση των πολιτών για το σκοπό αυτό.

Αρνητικές

Ο τουρισμός επηρεάζει αναπόφευκτα άμεσα και έμμεσα το φυσικό μας περιβάλλον. Οι αρνητικές επιπτώσεις του αφορούν κατά κύριο λόγο τους φυσικούς πόρους, όπως το νερό, το έδαφος, η ατμόσφαιρα κ. ά οι οποίοι είτε υπερ-καταναλώνονται και οδηγούνται σε εξάντληση λόγω της ραγδαίας αύξησης των τουριστικών δραστηριοτήτων. Ειδικότερα, οι ανάγκες για νερό αυξάνονται σε περιοχές με τουρίστες και τίθεται θέμα έλλειψης ποσότητας αλλά και ποιότητας του. Η ατμόσφαιρα επιβαρύνεται κυρίως από τη χρήση των μέσων μεταφοράς σε άμεσο επίπεδο, αλλά και έμμεσα από την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας σε εργοστάσια που χρησιμοποιούν διαφόρων ειδών ορυκτά καύσιμα.

Εκτός από αυτό, η ρύπανση του περιβάλλοντος είναι άλλο ένα μείζον φαινόμενο και επιβαρύνεται λόγω του τουρισμού (σκουπίδια και διαφόρων ειδών απόβλητα τα οποία δεν υφίστανται την ανάλογη επεξεργασία κι έτσι είναι επιβλαβή). Επιπλέον τεράστιες επιπτώσεις υφίστανται και παραθαλάσσια μέρη όπου προκαλείται διάβρωση των ακτών, μόλυνση των υδάτων κ.ά. Τα σκουπίδια που πετάνε ορισμένοι τουρίστες δημιουργούν επίσης μια δυσάρεστη εικόνα για επόμενους επισκέπτες μιας τουριστικής περιοχής.

Μια ακόμα αρνητική επίπτωση του αυξανόμενου τουρισμού αφορά τα οικοσυστήματα, τη βιοποικιλότητα και τις προστατευόμενες περιοχές οι οποίες κινδυνεύουν από την πολυπληθή επισκεψιμότητα λόγω της βιομηχανοποιημένης κατεύθυνσης που έχει λάβει ο τουρισμός στις μέρες μας.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται συνοπτικά οι επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο (Πίνακας 2.2). Εκτενής αναφορά σε αρκετές από αυτές προηγήθηκε παραπάνω.

Πίνακας 2.2. Επιπτώσεις του τουρισμού

	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ
ΘΕΤΙΚΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> + Δημιουργία εισοδήματος + Αύξηση απασχόλησης (μείωση της ανεργίας) + Περιφερειακή – τοπική ανάπτυξη + Πρόσθετες επενδύσεις σε έργα υποδομής + Βελτίωση ισοζυγίου πληρωμών (συναλλαγματικά έσοδα) 	<ul style="list-style-type: none"> + Προσέγγιση λαών με κατανόηση και επίγνωση της διαφορετικότητας. + Συγκράτηση της διαρροής πληθυσμού στα αστικά κέντρα + Πρόσθετες πολιτιστικές δραστηριότητες. 	<ul style="list-style-type: none"> + Αναβάθμιση και αναγέννηση υποβαθμισμένων περιοχών. + Προστασία τόπων, βιοτόπων και ειδών της πανίδας και της χλωρίδας λόγω πιέσεων επισκεπτών με οικολογική συνείδηση. + Προαγωγή της οικολογικής ευαισθησίας στους ντόπιους λόγω των ευαισθητοποιημένων επισκεπτών. + Ευγενής άμιλλα για βελτίωση τουριστικών τόπων (π.χ. πρόγραμμα “Γαλάζιες Σημαίες”)
ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Πληθωρισμός – ακρίβεια - Εποχικότητα - Διαρροές εισοδημάτων σε άλλες περιοχές / χώρες. - Οικονομική εξάρτηση (μη ισόρροπη ανάπτυξη – μονοκαλλιέργεια) - Περιφερειακές ανισότητες. - Αναντιστοιχία ανάπτυξης ιδιωτικού / δημόσιου τομέα 	<ul style="list-style-type: none"> - Διαταραχή και αλλοίωση τοπικών παραδόσεων. - Απώλεια ταυτότητας. - Μετάδοση νοσημάτων (AIDS κ.λ.π.) - Μείωση οικογενειακής συνοχής (διαζύγια κ.λ.π.) - Δημιουργία αρνητικών συναισθημάτων έναντι της τουριστικής όχλησης (tourist resentment) 	<ul style="list-style-type: none"> - Μόλυνση του φυσικού περιβάλλοντος από τα μέσα μεταφοράς τουριστών. - Διάβρωση εδαφών – αισθητική παραμόρφωση τοπίου. - Απώλεια της αυθεντικότητας. - Φθορές σε ιστορικά κτίρια/ αρχαιότητες.

3. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ Ν. ΧΑΝΙΩΝ

3.1. Ο τουρισμός στην πράξη

Η συμβολή της τουριστικής δραστηριότητας στην οικονομία κρίνεται καθοριστική για το Νομό Χανίων, αφού ο τουρισμός, αποτελεί κυρίαρχη πηγή εισροής εισοδήματος αλλά και ανάπτυξης. Η φύση, το κλίμα και η θάλασσα αποτελούν βασικούς λόγους για να επισκεφτεί κάποιος τα Χανιά.

Στην πράξη, λοιπόν, το είδος τουρισμού που επικρατεί είναι ο κλασσικός εποχιακός τουρισμός, γίνονται όμως βήματα για την προώθηση και άλλων μορφών τουρισμού που θα στοχεύουν σε νέες αγορές και θα παρακινούν τουρίστες να επισκέπτονται το Νομό όλες τις εποχές του χρόνου. Για την άρση του προβλήματος της εποχικότητας χρειάζεται να αναπτυχθεί περαιτέρω ο εναλλακτικός τουρισμός, αφού η Κρήτη διαθέτει όλους τους δυνατούς πόρους που την καθιστούν ιδανικό προορισμό, για όλο το χρόνο, για τους επισκέπτες εκείνους που έχουν ειδικά ενδιαφέροντα.

Ένας τρόπος προώθησης του εναλλακτικού τουρισμού είναι φυσικά η διαφήμιση και η προβολή των πλεονεκτημάτων έναντι άλλων προορισμών στη διεθνή τουριστική αγορά. Οι εκάστοτε δήμοι του Νομού διαθέτουν Επιτροπές και Τμήματα που έχουν αναλάβει να φέρουν εις πέρας τέτοιου είδους δράσεις. Ορισμένες εξ αυτών, προτείνονται από το Δήμο Χανίων και είναι οι ακόλουθες:

- Ανάπτυξης γαστρονομικού τουρισμού –Προώθησης της Κρητικής διατροφής
- Προσέλκυσης εγχώριου τουρισμού
- Περαιτέρω ανάπτυξης τουρισμού κρουαζιέρας
- Ανάπτυξης νέων τεχνολογιών στον τουρισμό
- Ανάδειξης προστατευόμενων περιοχών φυσικού κάλλους
- Δημιουργίας θεματικών μουσείων

3.2. Στοιχεία από την ΕΛ.ΣΤΑΤ

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛ. ΣΤΑΤ) , θα παρατεθούν πίνακες και διάφορες άλλες πληροφορίες σχετικά με τις τη δυναμικότητα, την πληρότητα των καταλυμάτων στο Νομό, καθώς και τις αφίξεις και διανυκτερεύσεις των τουριστών στο νομό Χανίων τα τελευταία χρόνια.

Διεθνείς αφίξεις στο αεροδρόμιο Χανίων

Από το 2010 μέχρι και σήμερα παρατηρείται μια ανοδική πορεία στις αφίξεις τουριστών από άλλες χώρες, γεγονός που δείχνει τις αυξανόμενες προτιμήσεις των τουριστών για τη χώρα μας και ειδικότερα για το Νομό Χανίων. Τα συμπεράσματα αυτά προκύπτουν μέσω της «Έρευνας συνόρων» (Πίνακας 3.1. και Σχήμα 3.1.)

Η "Έρευνα συνόρων" πραγματοποιείται από την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) και συγκεντρώνει μεταξύ άλλων και στοιχεία για τις "Αφίξεις μη κατοίκων στην Ελλάδα". Τα στοιχεία αυτά χρησιμοποιεί η Γ.Γ.ΕΣΥΕ βάσει του "Μνημονίου συνεργασίας" και καταρτίζει πίνακες για τις αφίξεις μη κατοίκων ανά χώρα προέλευσης, μέσο μεταφοράς και σταθμό εισόδου. Η Γ.Γ. ΕΣΥΕ είναι αρμόδια για τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσίευση των στοιχείων που αφορούν τις «Αφίξεις αλλοδαπών στην Ελλάδα».

Πίνακας 3.1. Αφίξεις μη-κατοίκων από το εξωτερικό στο Ν. Χανίων (αεροπορικώς)

Έτος	Αφίξεις αλλοδαπών μη κατοίκων
2010	587.825
2011	652.058
2012	681.497
2013	819.882
2014	875.526
2015	908.979

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος



Σχήμα 3.1. Αφίξεις τουριστών στο Ν. Χανίων

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος

Δυναμικότητα καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ

Σύμφωνα πάντα με στοιχεία της ΕΛ. ΣΤΑΤ, παρατίθεται ένας πίνακας που δείχνει αρχικά πόσα διαθέσιμα καταλύματα παρέχονται στο Νομό Χανίων την τελευταία πενταετία, καθώς και τον αριθμό των διαθέσιμων κλινών σε όλων των ειδών καταλύματα που παρέχονται στο Νομό (Πίνακας 3.2.).

Πίνακας 3.2. Δυναμικότητα καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ στο Ν. Χανίων

Έτος	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ			ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΛΙΝΩΝ		
	Ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα	Τουριστικά κάμπινγκ	Σύνολο	Ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα	Τουριστικά κάμπινγκ	Σύνολο
2010	526	6	532	40.795	856	41.651
2011	532	6	538	41.746	856	42.602
2012	531	6	537	41.552	856	42.408
2013	536	6	542	42.938	824	43.762
2014	539	6	545	43.366	824	44.190
2015	544	6	550	43.689	824	44.513

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία

Στον Πίνακα 3.3. , παρουσιάζεται το σύνολο των ξενοδοχείων που υπάρχουν στο Νομό Χανίων ανά κατηγορία, καθώς και ο αριθμός των δωματίων αλλά και των κρεβατιών που διαθέτουν συνολικά, για το διάστημα 2010-2015. Όπως παρατηρείται, η δυναμικότητα των ξενοδοχείων στο Νομό παρουσιάζει βαθμιαία αύξηση, εκτός από τα ξενοδοχεία μικρότερης κατηγορίας, που κινούνται πάνω κάτω στα ίδιο επίπεδα, με μια ελαφριά μείωση στον αριθμό τους (βλ. Πίνακα 3.3.).

Πίνακας 3.3. Δυναμικότητα ξενοδοχείων στο Ν. Χανίων κατά κατηγορία

	5****			4****			3***		
	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες
Έτος									
2010	16	1.936	3.875	48	3.736	7.322	110	4.601	8.568
2011	18	2.193	4.381	50	3.838	7.518	111	4.624	8.544
2012	18	2.192	4.330	50	3.772	7.377	111	4.626	8.559
2013	19	2.455	4.946	54	4.014	7.845	112	4.722	8.698
2014	21	2.525	5.096	53	4.008	7.835	114	4.822	8.934
2015	22	2.667	5.380	55	3.999	7.851	119	5.022	9.276

...συνέχεια πίνακα 3.3.

	2**			1*			Σύνολο		
	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες
Έτος									
2010	297	10.661	18.622	55	1.309	2.408	526	22.243	40.795
2011	298	10.827	18.904	55	1.308	2.399	532	22.790	41.746
2012	297	10.818	18.887	55	1.308	2.399	531	22.716	41.552
2013	297	10.861	19.058	54	1.305	2.391	536	23.357	42.938
2014	297	10.887	19.110	54	1.305	2.391	539	23.547	43.366
2015	294	10.719	18.786	54	1.308	2.396	544	23.715	43.689

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος

Διανυκτερεύσεις τουριστών στο Ν. Χανίων

Ο πίνακας 3.4 δείχνει τον αριθμό διανυκτερεύσεων των τουριστών ανά τύπο καταλύματος στο Νομό Χανίων, από το 2010 έως το 2014 (πιο πρόσφατα στοιχεία). Είναι εμφανές ότι οι διανυκτερεύσεις των τουριστών αυξάνονται όσο περνάνε τα χρόνια, παράλληλα με την αύξηση των διαθέσιμων κλινών (βλ. Πίνακα 3.4.).

Πίνακας 3.4. Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ στο Ν. Χανίων

Έτος	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΠΛΗΝ CAMPINGS					CAMPINGS		
	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ			Κλίνες που λειτουργ.	Πληρότητα	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ		
	Ημεδαποί	Αλλοδαποί	Σύνολο			Ημεδαποί	Αλλοδαποί	Σύνολο
2010	472.648	3.304.821	3.777.469	37.718	55,7 %	3.140	4.120	7.260
2011	433.234	3.941.647	4.374.881	40.367	59,1 %	2.592	4.530	7.122
2012	312.444	3.785.678	4.098.122	40.640	53,7%	1.628	4.016	5.644
2013	298.271	4.402.387	4.700.658	42.585	59%	2.036	9.128	11.164
2014	293.514	4.559.878	4.853.392	50.703	56,8%	1.757	8.464	10.221

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Αφίξεις τουριστών στα καταλύματα του Ν. Χανίων

Για τις ίδιες χρονολογίες, απεικονίζονται παρακάτω οι αφίξεις τουριστών που δέχτηκαν τα καταλύματα του Νομού Χανίων, συναρτήσει των εκάστοτε διαθέσιμων κλινών (Πίνακας 3.5.).

Πίνακας 3.5. Αφίξεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ στο Ν. Χανίων

Έτος	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΠΛΗΝ CAMPING				CAMPINGS		
	ΑΦΙΞΕΙΣ			Κλίνες που λειτουργ.	ΑΦΙΞΕΙΣ		
	Ημεδαποί	Αλλοδαποί	Σύνολο		Ημεδαποί	Αλλοδαποί	Σύνολο
2010	139.352	453.435	592.787	37.718	1.161	1.479	2.640
2011	118.460	620.040	738.500	40.367	929	1.847	2.776
2012	98.620	577.342	675.962	40.640	660	1.478	2.138
2013	106.018	668.130	774.148	42.585	828	2.523	3.351
2014	100.588	719.802	820.390	50.703	694	2.468	3.162

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ.

Πληρότητα κλινών

Στον πίνακα 3.6 συνοψίζονται τα ποσοστά πληρότητας επί των διαθέσιμων κλινών σε ξενοδοχειακά και ομοειδή καταλύματα. Δυστυχώς, δεν υπάρχουν καταγραφές στην ΕΛ. ΣΤΑΤ για αντίστοιχες μετρήσεις σε campings (Πίνακας 3.6.).

Πίνακας 3.6. Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ) στο Ν. Χανίων

Έτος	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΠΛΗΝ CAMPING	
	Ποσοστό (%) πληρότητας κλινών	Ποσοστό (%) συνολικών διαθέσιμων κλινών όπου αναφέρονται τα στοιχεία
2010	55,7	76,7
2011	59,1	79,7
2012	53,7	79,8
2013	59	82,4
2014	56,8	83,7

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ

4. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ (SOCIAL EXCHANGE THEORY)

Για να δοθεί μια πιο ολοκληρωμένη εξήγηση σχετικά με τους παράγοντες οι οποίοι διαμορφώνουν την υποστήριξη των κατοίκων απέναντι στην συνεχώς αυξανόμενη οικονομική ανάπτυξη, μεταγενέστερες μελέτες ενστερνίστηκαν διάφορα πλαίσια εργασίας, όπως έκαναν οι Dyer κ.ά (2003) με τη θεωρία της Αιτιολογημένης Δράσης (Theory of Reasoned Action) και οι Ανδριώτης και Vaughan (2003) με τη Θεωρία της Κοινωνικής Εκπροσώπησης (Social Representation Theory).

Η Θεωρία της Κοινωνικής Ανταλλαγής, ή διεθνώς SOCIAL EXCHANGE THEORY (SET), θεωρείται το πιο κοινώς αποδεκτό πλαίσιο εργασίας στο να εξηγήσει την αντίδραση των κατοίκων στην τουριστική ανάπτυξη, δεδομένου ότι επιτρέπει τη σύλληψη διαφορετικών απόψεων που στηρίζονται σε βιωματικά και ψυχολογικά αποτελέσματα. Πάρα πολλοί ερευνητές έχουν ασχοληθεί με τη συγκεκριμένη θεωρία (Ap, 1990, 1992, Gursoy, Jurowski και Uysal 2002, Jurowski, Uysal και Williams 1997, Madrigal 1993, Perdue, Long και Allen 1990).

Η Θεωρία αυτή θεωρεί τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις ως μια ανταλλαγή πόρων, υποβάλλοντας την ιδέα ότι τα άτομα είναι πιθανό να συμμετάσχουν σε μια τέτοιου είδους ανταλλαγή, εάν αναμένουν να αποκτήσουν οφέλη από αυτό χωρίς να υφίστανται υπερβολικές δαπάνες (Ap, 1992). Ως αποτέλεσμα, το σημείο εκκίνησης για την κοινωνική ανταλλαγή προέρχεται από την ανάγκη να ανταποδώσει για τις παροχές που έχουν ήδη ληφθεί με σκοπό να συνεχιστεί η λήψη τους (Moore και Cunningham 1999, σελ. 106).

Σε σχέση με τον τουρισμό, η αντίδραση των κατοίκων σχετίζεται άμεσα με το πώς οι ίδιοι αξιολογούν τον τουρισμό «από την άποψη των αναμενόμενων οφελών ή του κόστους που αποκτώνται σε αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες που παρέχουν» (Ap, 1992, σελ.669). Εάν τα αντιλαμβανόμενα οφέλη υπερτερούν έναντι στα πιθανά κόστη, οι κάτοικοι είναι πιθανό να υποστηρίξουν την ευρύτερη ανάπτυξη του τουρισμού.

Ως εκ τούτου, οι αντιλήψεις των κατοίκων σχετικά με τις επιπτώσεις του τουρισμού είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την επιτυχή ανάπτυξη και λειτουργία του τουρισμού. Η σημασία που έχει η αντίληψη των κατοίκων, λοιπόν, έχει ήδη επαληθευτεί από πάρα πολλές μελέτες. Ωστόσο, υπάρχει μια έλλειψη συμφωνίας στη βιβλιογραφία σχετικά με την ταξινόμηση και επιμέτρηση της αντίληψης των επιπτώσεων από την πλευρά των κατοίκων.

Μετά από μελέτη της βιβλιογραφίας, εμφανίζονται τρεις κύριες προσεγγίσεις, τις οποίες έχουν υιοθετήσει προηγούμενες μελέτες και οι οποίες συνοψίζονται στον πίνακα που ακολουθεί (βλ Πίνακα 4.1).

Πίνακας 4.1. Ταξινόμηση και μέτρηση των αντιλαμβανόμενων συνεπειών από τον τουρισμό

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ	ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
ΚΟΣΤΟΥΣ-ΟΦΕΛΟΥΣ	<ul style="list-style-type: none"> -Κόστη και οφέλη (αρνητικές/θετικές επιπτώσεις) -Συμφωνία/διαφωνία σε θετικά και αρνητικά διατυπωμένες επιπτώσεις 	<ul style="list-style-type: none"> -Τα κόστη έχουν άμεση αρνητική επίδραση -Τα οφέλη έχουν άμεσα θετική επίδραση 	<ul style="list-style-type: none"> -Απλή και εύκολα αντιληπτή -Αγνοεί τη δυνατότητα της «ανταλλαγής» μεταξύ των διαφόρων τομέων επιπτώσεων. -Περιορίζεται η προβλέψιμη δύναμη του μοντέλου - Η κατευθυντικότητα των συνεπειών καθορίζεται εκ των προτέρων
ΚΟΣΤΟΥΣ ΟΦΕΛΟΥΣ ΑΝΑ ΠΕΔΙΟ ΟΡΙΣΜΟΥ	<ul style="list-style-type: none"> -Οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά κόστη/οφέλη. -Συμφωνία/ διαφωνία σε θετικά και αρνητικά διατυπωμένες επιπτώσεις. 	<ul style="list-style-type: none"> -Οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά κόστη έχουν άμεση αρνητική επίδραση -Οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη έχουν άμεση θετική επίδραση 	<ul style="list-style-type: none"> -Απεικονίζει την ενδεχόμενη «ανταλλαγή» μεταξύ των διαφόρων τομέων επιπτώσεων. -Μεγαλύτερη προβλέψιμη δύναμη του μοντέλου -Σύνθετα μοντέλα -Η κατευθυντικότητα των συνεπειών καθορίζεται εκ των προτέρων
ΜΗ ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ	<ul style="list-style-type: none"> -Οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις, -Ή «ευκαιρίες» και «ανησυχίες». -Ο εκτεταμένος τουρισμός θεωρείται ότι έχει αρνητική ή θετική επίδραση σε ουδέτερα διατυπωμένες οικονομικές, κοινωνικές και 	<ul style="list-style-type: none"> -Όσο πιο θετικά αντιλαμβάνονται οι κάτοικοι τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις, εκφράζουν μεγαλύτερη υποστήριξη για τον τουρισμό (και αντίστροφα). -Όσο περισσότεροι κάτοικοι 	<ul style="list-style-type: none"> - Απεικονίζει την ενδεχόμενη «ανταλλαγή» μεταξύ των διαφόρων τομέων επιπτώσεων. -Λιγότερο σύνθετα μοντέλα σε σύγκριση με την προσέγγιση κόστους-οφέλους ανά πεδίο ορισμού. - Δυνατότητα για μεγαλύτερη προβλέψιμη δύναμη σε σύγκριση με την προηγούμενη προσέγγιση.

	περιβαλλοντικές πληροφορίες.	αντιλαμβάνονται ότι ο τουρισμός βελτιώνει την κατάσταση των ευκαιριών και των ανησυχιών, εκφράζουν μεγαλύτερη υποστήριξη (και το αντίστροφο)	- Η κατευθυντικότητα των συνεπειών είναι ανακλαστική της αξιολόγησης των κατοίκων.
--	------------------------------	--	--

Πηγή: Stylidis Dimitrios, Biran Avital, Sit Jason, Szivas Edith, Residents' support for tourism development: The role of residents' place image and perceived tourism impacts, σελ. 262

5. ΈΡΕΥΝΑ

5.1 Πιλοτική έρευνα

Για να διεξαχθεί ομαλά η διαδικασία της έρευνας, και να μειωθούν τα διαφορετικά «είδη» προηγήθηκε αρχικά η λεγόμενη «πιλοτική έρευνα». Αρχικά, τα είδη τα οποία συλλέχθηκαν από προηγούμενες έρευνες ήταν περί τα 80, στη συνέχεια μειώθηκαν στα 35 και κατόπιν με τη βοήθεια της πιλοτικής έρευνας κατέληξαν σε 20, μέγεθος διαχειρίσιμο για την ομαλή διεξαγωγή της έρευνας και των αποτελεσμάτων της.

Κανονικά, για να γίνει αυτή η «μείωση», απαιτείται η χρήση παραγοντικής ανάλυσης, και το κριτήριο για την παραγοντική ανάλυση είναι ότι θα έπρεπε να υπάρχει ένα ελάχιστο μέγεθος πέντε περιπτώσεων για κάθε «είδος» (Tinsley and Tinsley 1987). Με βάση αυτό το κριτήριο, τα 80 είδη που συλλέχθηκαν στην αρχή θα απαιτούσαν ως δείγμα της πιλοτικής έρευνας πάνω από 400 άτομα. Ένα τέτοιο δείγμα όμως ήταν αδύνατο να συλλεχθεί με τα υπάρχοντα μέσα για την πραγματοποίηση της παρούσας έρευνας, για το σκοπό της πιλοτικής έρευνας.

Για να εξασφαλιστεί η εγκυρότητα η εγκυρότητα της εικόνας και του περιεχομένου του ερωτηματολογίου, επιλέχθηκε ένα δείγμα κατοίκων του Νομού (κυρίως από το στενό οικογενειακό και φιλικό κύκλο της διοργανώτριας της παρούσας έρευνας), για να κάνουν κριτική σχετικά με το ερωτηματολόγιο. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να σχολιάσουν την καταλληλότητα και τη σαφήνεια των στοιχείων που περιλάμβανε το ερωτηματολόγιο, καθώς και να κάνουν τυχόν προτάσεις για βασικά στοιχεία που ενδεχομένως λείπουν.

Με τον τρόπο αυτό τα είδη περιορίστηκαν και καταλήξαμε στα 20, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στο επίσημο ερωτηματολόγιο που μοιράστηκε στη συνέχεια.

5.2 Μεθοδολογία της έρευνας

5.2.1. Περιοχές που συμμετείχαν στην έρευνα



Σχήμα 5.1. Χάρτης του Ν. Χανίων

Πηγή: ΔΥΠΕ Κρήτης

Το επίκεντρο αυτής της έρευνας, όπως έχει ήδη προαναφερθεί είναι ο Νομός Χανίων. Η επιλογή αυτή έγινε για λόγους εγγύτητας και μεγαλύτερης ευκολίας στη συλλογή του δείγματος. Το δειγματοληπτικό πλαίσιο της έρευνας των κατοίκων βασίστηκε στους δήμους της Περιφέρειας Χανίων στο νησί της Κρήτης, ενώ πρέπει να αναφερθεί ότι όλοι οι δήμοι του Νομού έλαβαν μέρος στην παρούσα έρευνα. Στη συνέχεια ακολουθεί μια σύντομη ιστορική αναδρομή για το νομό, βασισμένη σε πληροφορίες από το δήμο Χανίων, αλλά και από άλλες πηγές.

Όλος ο νομός έχει πληθυσμό 156.585 κατοίκων, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή το 2011, ενώ η έκτασή του είναι 2.376 τ. χλμ (Πρωτεύουσα του Νομού είναι τα Χανιά). Επιπλέον, φημίζεται για την πολύ πλούσια ιστορία, η οποία χρονολογείται από τη νεολιθική εποχή (6000-3500/2900 π. Χ), καθώς υπάρχουν ίχνη πολιτισμού κυρίως σε σπήλαια αλλά και στην πόλη των Χανίων και σε μία ακόμα περιοχή που λέγεται Νεροκούρου.

Οικισμοί σε πολλές περιοχές του Νομού είχαν δημιουργηθεί επίσης κατά τους Μινωικούς αιώνες (2800-1100 π. Χ.), με σημαντικότερο εκείνον του λόφου στο Καστέλι Χανίων. Από τότε και μέχρι σήμερα, ο νομός έχει περάσει πολλά στάδια από καταστροφές λόγω πυρκαγιάς (1450 π. Χ), άνθισης (Μυκηναϊκή περίοδος 1400-1100 π. Χ) αλλά και παρακμής (12^{ος} αι. π. Χ) κ. ό. κ.

Διάφοροι λαοί όπως οι Δωριείς, οι Ρωμαίοι (69-67 π. Χ), οι Σαρακηνοί, οι Βενετοί, οι Τούρκοι κ. ά, κατακτούν το νησί και συμβάλουν με τη σειρά τους στη διαμόρφωση του Νομού, άλλοτε θετικά και άλλοτε αρνητικά. Μετά τη λήξη του 4^{ου} αι. μ. Χ όλο το νησί έχει εκχριστιανιστεί και υπάγεται στο Ανατολικό Ρωμαϊκό Κράτος (αργότερα Βυζαντινή Αυτοκρατορία). Το 1645 αρχίζει η περίοδος της Τουρκοκρατίας, όπου ένα τμήμα του πληθυσμού εξισλαμίζεται (με τη βία) έως το 1821 που ακολουθεί η μεγάλη επανάσταση, στα πλαίσια της οποίας η Κρήτη περνάει στα χέρια των Αιγύπτιων για ορισμένο διάστημα (1830-1841). Μετά από σειρά πολέμων με τους Τούρκους, το Δεκέμβριο του 1913 ενώνεται η Κρήτη με την Ελλάδα (η οποία επισημοποιήθηκε στο Νομό με την ύψωση της Ελληνικής σημαίας στο Φιρκά των Χανίων).

Από τότε η Κρήτη λειτουργεί ως αναπόσπαστο κομμάτι του ελληνικού κράτους, με τελευταίους κατακτητές τους Γερμανούς , όπου οι Κρητικοί, μετά από τη σκληρή κατοχή που βίωσαν και τον πόλεμο αντάρτικων σωμάτων, ανάγκασαν και τους τελευταίους να αποχωρήσουν τον Ιούλιο του 1945.

Στις μέρες μας, η τοπική οικονομία του νομού Χανίων (αλλά και της Κρήτης γενικότερα), βασίζεται κυρίως σε εισαγωγές/εξαγωγές των φυσικών πόρων που διαθέτει (ελαιόλαδο, πορτοκάλια, ψάρια κ. ά), αλλά και στην τουριστική βιομηχανία , η οποία αναπτύσσεται ραγδαία τα τελευταία χρόνια. Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, οι αφίξεις των τουριστών στα Χανιά παρουσιάζει ιδιαίτερη αύξηση τα τελευταία χρόνια, με τις διανυκτερεύσεις να φτάνουν τις 4.568.342 για το έτος 2014 (πιο πρόσφατα στοιχεία).

Ο νομός προσφέρει στους επισκέπτες του μια μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων, εκτός από το κάποτε κλασικό τρίπτυχο τουρισμού (Sun- Sand-Sex), από παραλίες μέχρι φεστιβάλ κουλτούρας, μνημεία και άλλα αξιοθέατα. Επομένως, αξίζει να αξιολογηθούν οι αντιλήψεις των κατοίκων ενός Νομού σχετικά με το φαινόμενο του τουρισμού, από τη στιγμή που υπάρχει τόσο ραγδαία ανάπτυξή του.

5.2.2. Επιλογή δείγματος και δεδομένων

Ο πληθυσμός που στοχεύει η παρούσα έρευνα (όπως έχει ήδη παρουσιαστεί) αφορά τους μόνιμους κατοίκους του Νομού Χανίων από 18 ετών και άνω. Για την ομαλή κατανομή του δείγματος, επιλέχθηκε ένα μέγεθος δείγματος τουλάχιστον 200 ατόμων. Η επιλογή έγινε με βάση τον πληθυσμό στην τελευταία απογραφή, και διαιρέθηκε ισόποσα το συνολικό επιθυμητό μέγεθος διά τον πληθυσμό ανά δήμο. Στην ουσία πραγματοποιήθηκε μια αναγωγή στον πληθυσμό του Νομού. Έτσι προέκυψε ο ιδανικός αριθμός ερωτηματολογίων για διανομή σε κάθε έναν από τους 7 δήμους του νομού Χανίων.

Χρησιμοποιήθηκε απλή τυχαία δειγματοληψία σε κάθε έναν από τους δήμους του Νομού. Αναγνωρίζοντας ότι εποχιακοί κάτοικοι μπορεί να επηρεάσουν τις απαντήσεις, επιλέχθηκαν μόνο μόνιμοι κάτοικοι, οι οποίοι θεωρούνται άτομα που κατοικούν στο Νομό από 1 χρόνο και

άνω. Οι προσπάθειες να ελεγχθεί η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος στο 100 % ήταν ανεπιτυχείς, καθώς υπήρχε έλλειψη επίσημων στοιχείων για τις περιοχές από τις οποίες αντλήθηκαν τα δείγματα.

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν το χρονικό διάστημα από τον Μάρτιο έως τον Σεπτέμβριο του 2016, με τη βοήθεια ενός δομημένου αυτό-απαντώμενου ερωτηματολογίου, το οποίο προέκυψε ύστερα από τα αποτελέσματα της πιλοτικής έρευνας (που αναφέρονται παραπάνω) με βάση προηγούμενες έρευνες από τη διεθνή -κυρίως- βιβλιογραφία. Το ερωτηματολόγιο αυτό λοιπόν διαμοιράστηκε τελικά σε 240 νοικοκυριά, από τη διοργανώτρια της παρούσας εργασίας και σε συνεργασία με άτομα του στενού φιλικού και οικογενειακού περιβάλλοντος. Μόνο ένα άτομο από κάθε νοικοκυριό προσκαλούνταν να συμμετάσχει στην έρευνα.

Σε κάθε περίπτωση, πριν τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, προηγείτο μια σύντομη περιγραφή για το αντικείμενο της έρευνας, καθώς και προτροπή στο εκάστοτε άτομο για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου (εάν το άτομο ήταν άνω των 18 ετών). Επίσης, όπου αυτό ήταν απαιτητό, δίνονταν ορισμένες διευκρινίσεις για την ορθή συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Για να είναι όσο το δυνατόν λιγότερη η πιθανή μεροληψία μεταξύ του ατόμου που μοιράζει το ερωτηματολόγιο και του συμμετέχοντα στην έρευνα, γνωστοποιήθηκε σε όλους τους συμμετέχοντες το γεγονός ότι η συμμετοχή τους είναι εθελοντική και ανώνυμη. Με τον τρόπο αυτό, επίσης, ενθαρρύνονταν να εκφράσουν τη δική τους προσωπική γνώμη με τη μέγιστη δυνατή ειλικρίνεια (Podsakoff, MacKenzie, Lee, & Podsakoff, 2003). Εάν κάποιος δεχόταν τελικά να λάβει μέρος στην έρευνα, τις περισσότερες φορές το άτομο που μοίραζε το ερωτηματολόγιο περίμενε επί τόπου γύρω στα 5-10 λεπτά, μέχρι να συμπληρωθεί το ερωτηματολόγιο . Αυτός ο τρόπος, διαπιστώθηκε ότι έχει μεγαλύτερα ποσοστά απόκρισης, σε αντίθεση με τη μέθοδο της παράδοσης και παραλαβής του σε μεταγενέστερο χρόνο (Czaja & Blair, 2005).

Επιτεύχθηκε ένα ποσοστό απόκρισης γύρω στο 94%, περί τους 224 ανταποκρινόμενους. Αξίζει να σημειωθεί ότι, παρά την προσπάθεια για επίτευξη ενός όσο το δυνατόν πιο αντιπροσωπευτικού δείγματος, δε σημαίνει ότι δε μπορεί να περιοριστεί η δυνατότητα για γενίκευση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

5.2.3. Σχεδιασμός και δομή ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο παρασκευάστηκε μετά από ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, που περιλαμβάνει εκτός των άλλων τις αντιλήψεις των κατοίκων σε θέματα τουριστικής ανάπτυξης (π.χ Madrigal, 1993, 1995, Murphy 1980a, 1980b, 1983, Perdue κ. ά 1990, Ritchie, 1988, Tyrell & Spaulding, 1984), αλλά και ζητήματα τουριστικής ανάπτυξης, τα οποία

χαρακτηρίστηκαν από προηγούμενες έρευνες (π.χ. Κούσης, 1984, Τσάρτας κ. ά, 1995) ως σημαντικά για τους κατοίκους του νησιού.

Στην παρούσα έρευνα, το τελικό ερωτηματολόγιο αποτελείται από δύο τμήματα (βλ. παράρτημα Α). Το πρώτο τμήμα είχε ως σκοπό να αξιολογήσει την ανταπόκριση των κατοίκων του Νομού Χανίων απέναντι στον τουρισμό, με την τοποθέτηση απόψεων περί οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων του τουρισμού. Στο τμήμα αυτό, αποτελείται από 20 ζητήματα που αφορούν τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις του τουρισμού.

Σε όλους τους ισχυρισμούς που τοποθετήθηκαν στο ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκε μια πενταβάθμια κλίμακα τύπου Likert (από 1= ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ έως 5=ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ). Λεπτομερείς κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την κλίμακα Likert έχουν δώσει οι εξής: Likert (1967) , Churchill (1979), Tull και Hawkins (1980: 351-2), Dunn-Rankin (1983: 91-2) και Maddox (1985). Έξι ισχυρισμοί που χρησιμοποιήθηκαν στην ανάλυση τοποθετήθηκαν για να αξιολογήσουν τις αντιλήψεις των κατοίκων για τις οικονομικές επιπτώσεις. Ομοίως άλλοι έξι σχετίζονταν με τις κοινωνικές επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης στο Νομό, ενώ στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, εστίασαν οχτώ ισχυρισμοί.

Το δεύτερο τμήμα του ερωτηματολογίου, περιείχε ερωτήσεις δημογραφικού τύπου σχετικά με το φύλο, την ηλικία, το μέγεθος του νοικοκυριού, το επίπεδο εκπαίδευσης, το επάγγελμα και το εισόδημα των ερωτώμενων. Επίσης, υπήρχε μια ερώτηση που ζητούσε από τον ερωτώμενο να καταγράψει πόσα χρόνια ζει στα Χανιά, ενώ η τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου αφορούσε το επάγγελμα του ερωτώμενου και αν αυτό σχετίζεται με τον τουρισμό.

5.3 Εργαλεία της Έρευνας

Η ανάγκη για άμεση εφαρμογή της στατιστικής σε ποικίλες επιστήμες οδήγησε στη δημιουργία στατιστικών πακέτων τα οποία έχουν τη δυνατότητα εισαγωγής, επεξεργασίας, ανάλυσης και παρουσίασης των δεδομένων σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Μια σειρά από στατιστικές διαδικασίες πραγματοποιήθηκαν για την έρευνα αυτή, χρησιμοποιώντας το στατιστικό πακέτο για τις Κοινωνικές Επιστήμες (γνωστό ως SPSS). Το **SPSS** είναι ένα από τα πιο διαδεδομένα προγράμματα για τη στατιστική ανάλυση δεδομένων.

Υλοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1967 από τους Norman Nie και Dale Ben, ειδικευμένους στον τομέα της πολιτικής επιστήμης στο Stanford University του San Francisco. Η αρχική ονομασία του λογισμικού αυτού ήταν : Statistical Package for the Social Science.

Παράλληλα με την εξέλιξη των Η/Υ, το πρόγραμμα αυτό παρουσίασε μια βελτίωση όσο περνούσαν τα χρόνια. Το 1984 έγινε το πιο διαδεδομένο πρόγραμμα στατιστικής ανάλυσης δεδομένων σε όλο τον κόσμο.

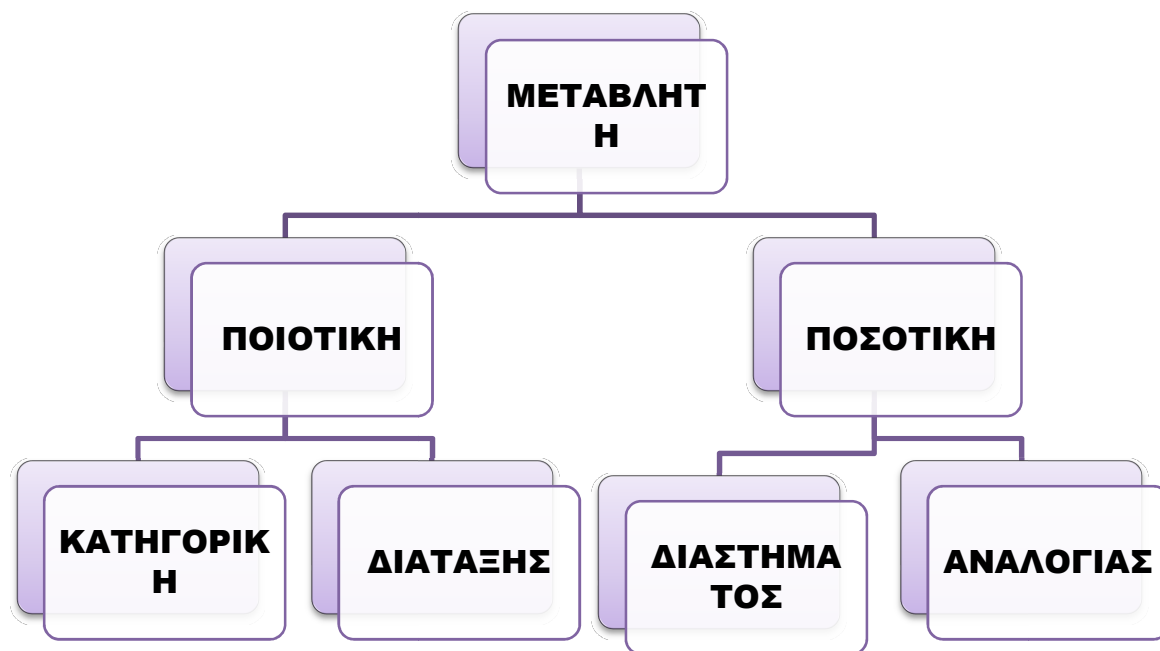
Για να υποδηλώσει τη χρήση του προγράμματος σε όλους τους τομείς που έχουν σχέση με τη στατιστική ανάλυση δεδομένων, η ονομασία του μετατράπηκε σε : «Superior Performance Software System» (σύστημα λογισμικού μέγιστης παραγωγικότητας).

6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1. Περιγραφική στατιστική

Πριν ξεκινήσει η ανάλυση των δεδομένων και η παρουσίαση των αποτελεσμάτων από το δείγμα της παρούσας έρευνας, πρέπει να αναλυθούν ορισμένοι όροι που εμφανίζονται παρακάτω. Υπάρχουν αρκετές μέθοδοι συλλογής, οργάνωσης και παρουσίασης των δεδομένων μιας έρευνας, αλλά εδώ γίνεται η χρήση της Περιγραφικής Στατιστικής. Η Περιγραφική Στατιστική (descriptive statistics) αφορά όλες τις ενέργειες που εκτελούνται ώστε να συλλεχθούν, να κατηγοριοποιηθούν και να αναλυθούν όλα τα δεδομένα. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω του υπολογισμού διαφόρων όρων, οι οποίοι θα παρουσιαστούν στη συνέχεια.

Τα χαρακτηριστικά ή ιδιότητες των στατιστικών μονάδων ως προς τα οποία εξετάζεται ένας πληθυσμός ονομάζονται μεταβλητές (variables). Οι βασικότερες διακρίσεις των μεταβλητών όσον αφορά την κλίμακα μέτρησής τους είναι οι ακόλουθες:



Σχήμα 6.1. Διάκριση μεταβλητών

- ❖ Ποιοτική (qualitative) ορίζεται μια μεταβλητή που δεν επιδέχεται αριθμητική μέτρηση. Διακρίνεται στις παρακάτω κλίμακες μέτρησης: α) κατηγορική (nominal scale), το σύνολο των τιμών της δηλαδή δεν έχει καμία ιδιότητα (π.χ φύλο) και μοναδική σημασία έχουν οι διαφορετικές τιμές που μπορεί να πάρει. β) διάταξης (ordinal scale), όπου το σύνολο

των τιμών της μπορεί να τοποθετηθεί στη σειρά, είτε από τη μικρότερη προς τη μεγαλύτερη τιμή είτε αντίστροφα. Το μόνο που εξασφαλίζει η διάταξη είναι να οριστεί η μεγαλύτερη/καλύτερη κατηγορία αλλά όχι σε σύγκριση με τις υπόλοιπες.

- ❖ Ποσοτική (quantitative) ορίζεται μια μεταβλητή που επιδέχεται αριθμητική μέτρηση. Συνεχής (continuous) ποσοτική μεταβλητή χαρακτηρίζεται μια μεταβλητή που μπορεί να λάβει όλες τις τιμές ενός διαστήματος πραγματικών αριθμών, ενώ διακριτή (discrete) αυτή που λαμβάνει μόνο ακέραιες τιμές. Στις κλίμακες μέτρησης η διάκριση αφορά σε κλίμακες διαστήματος (interval scales), όπου έχει υποστηριχτεί ότι «τα υποκείμενα εντάσσονται σε σαφώς καθορισμένες, αμοιβαία αποκλειόμενες, διατεταγμένες κατηγορίες, και οι οποίες όμως έχουν και το επιπλέον χαρακτηριστικό ότι χρησιμοποιούν σταθερή μονάδα μέτρησης (π.χ χρόνος, απόσταση, ηλικία κ.ά).» (Δρ. Βασίλης Δαφένιος, 2005: 33). Επίσης οι ποσοτικές μεταβλητές για τη μέτρησή τους αφορούν κλίμακες αναλογίας (ratio scales), οι οποίες μεταβλητές αντιστοιχούν αναλογικά στην ποσότητα του χαρακτηριστικού που μετράνε, και λαμβάνεται υπόψη και το απόλυτο μηδέν (σημείο αναφοράς).

Γενικά, οι επιλογές ανάλυσης των δεδομένων, ανάλογα το είδος των μεταβλητών μας, περιλαμβάνουν Πίνακες Συχνοτήτων (Frequencies), Περιγραφικά Στατιστικά Μέτρα (Descriptives) και Πίνακες Διπλής Εισόδου. Η συνοπτική παρουσίαση των δεδομένων μίας ποιοτικής μεταβλητής επιτυγχάνεται α) με τον πίνακα συχνοτήτων των δεδομένων και β) με τις γραφικές τους παραστάσεις (ραβδόγραμμα, κυκλικό διάγραμμα). Μετά την καταχώρηση των δεδομένων στο πρόγραμμα, υπολογίζεται μέσω του προγράμματος ένας συγκεντρωτικός πίνακας για κάθε μεταβλητή ξεχωριστά που δηλώνει για την κάθε τιμή της μεταβλητής:

- Τη συχνότητα (frequency)
- Τη σχετική συχνότητα σε ποσοστό % (percent)
- Την πραγματική σχετική συχνότητα % (valid percent), και
- Την αθροιστική σχετική συχνότητα (cumulative percent).

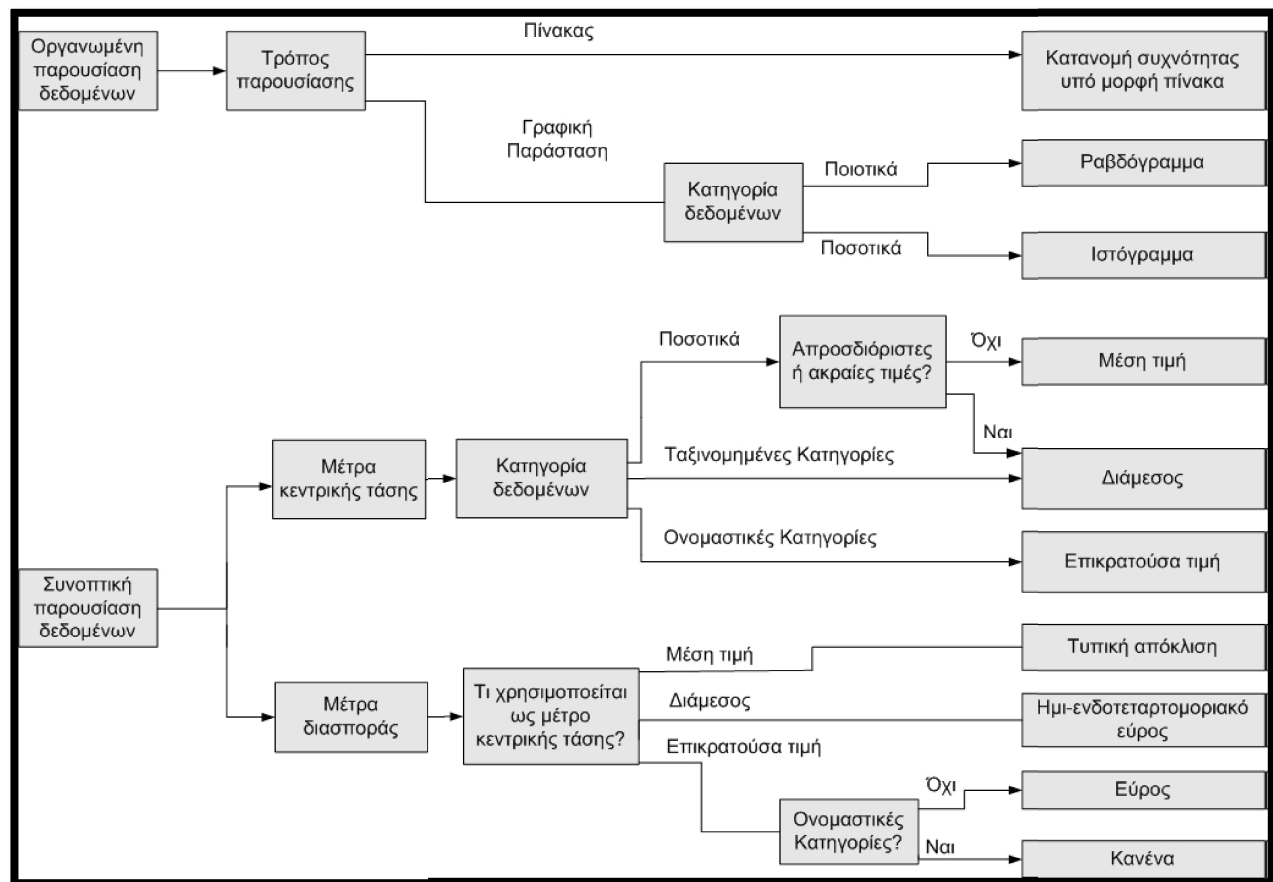
Επιπλέον, ΜΟΝΟ για τις ποσοτικές μεταβλητές, γίνεται υπολογισμός των σημαντικότερων στατιστικών μέτρων, τα οποία συνοψίζουν και περιγράφουν τις βασικές ιδιότητες των δεδομένων.

Μέτρα Θέσης και Κεντρικής Τάσης: μέση τιμή (mean), διάμεσος (median), επικρατούσα τιμή (mode), εκατοστημόρια (percentiles) και τεταρτημόρια (quartiles). Τα μέτρα αυτά χρησιμοποιούνται για την περιγραφή του συνόλου της θέσης των δεδομένων. Έτσι, μπορεί κάποιος να σχηματίσει μια εικόνα για το ύψος των παρατηρήσεων μιας μεταβλητής.

Μέτρα Μεταβλητότητας και Διασποράς: εύρος (range), διακύμανση (variance), τυπική απόκλιση (standard deviation) και συντελεστής μεταβλητότητας (coefficient of variation). Τα συγκεκριμένα μέτρα μπορούν να περιγράψουν τις διαφορές που παρατηρούνται ανάμεσα στις τιμές μιας μεταβλητής.

Μέτρα Ασυμμετρίας και Κύρτωσης: συντελεστής ασυμμετρίας (skeweness) και συντελεστής κύρτωσης (kurtosis). Τα δύο αυτά μέτρα αφορούν τη μορφή με την οποία κατανέμονται τα δεδομένα μια μεταβλητής, όταν αυτή παρασταθεί π.χ με ιστόγραμμα ή ραβδόγραμμα.

Μετά την περιγραφή χρήσιμων όρων και εννοιών, ακολουθεί ένα σχεδιάγραμμα όπου συγκεντρώνει τη διαδικασία με την οποία υπολογίζονται όλοι οι στατιστικοί δείκτες που προαναφέρθηκαν (Διάγραμμα 6.1.).



Διάγραμμα 6.1. Διάγραμμα Αποφάσεων για την Επιλογή Περιγραφικών Στατιστικών Δεικτών

Πηγή: Στατιστικές Μέθοδοι Ανάλυσης Πειραματικών Δεδομένων Συνεργασίας, Χρήστος Κατσάνος και Νικόλαος Αβούρης (Πανεπιστήμιο Πατρών)

Μεταβλητή φύλο (Gender)

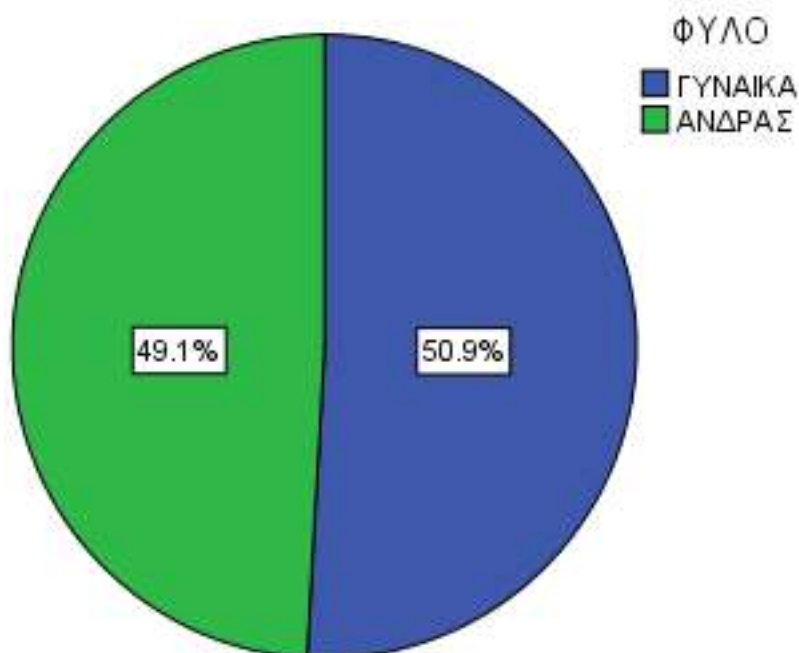
Πίνακας 6.1. Στατιστικά Μέτρα-ΦΥΛΟ

<i>N</i>	<i>ΕΓΚΥΡΕΣ ΤΙΜΕΣ</i>	224
	<i>ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ</i>	0
	<i>ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑ ΤΙΜΗ</i>	1

Πίνακας 6.2. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-ΦΥΛΟ

	<i>ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ</i>	<i>ΠΟΣΟΣΤΟ</i>	<i>ΣΧΕΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ</i>	<i>ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ</i>
<i>ΓΥΝΑΙΚΑ</i>	114	50.9	50.9	50.9
<i>ΑΝΔΡΑΣ</i>	110	49.1	49.1	100.0
<i>ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ</i>	224	100.0	100.0	

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΥΛΟΥ ΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ 224 ΑΤΟΜΩΝ



Διάγραμμα 6.2. Κυκλικό διάγραμμα για τη μεταβλητή φύλο

Τα παραπάνω σχήματα έχουν εξαχθεί από το πρόγραμμα SPSS, μετά από τις ανάλογες λειτουργίες του προγράμματος. Ο πρώτος πίνακας για τη μεταβλητή Φύλο δείχνει πόσες είναι οι έγκυρες περιπτώσεις ($N=224$) και πόσες είναι οι απούσες τιμές (εδώ $N=0$ άρα καμία). Επίσης, για τα δεδομένα του φύλου, έχει νόημα να αναζητήσουμε μόνο την επικρατούσα τιμή, αφού η

μεταβλητή είναι ποιοτική. Άρα, στο δείγμα των $N=224$ κατοίκων του Νομού Χανίων, επικρατούν οι γυναίκες (αφού επικρατούσα τιμή=1 και γυναίκα=1) (Πίνακας 6.1)

Ο δεύτερος πίνακας είναι ο λεγόμενος πίνακας συχνοτήτων, όπου στη στήλη 1 απεικονίζονται οι ετικέτες των τιμών, όπως έχουν οριστεί. Εδώ βλέπουμε τις ετικέτες ΓΥΝΑΙΚΑ και ΑΝΔΡΑΣ. Η στήλη 2 δείχνει τις συχνότητες των τιμών, δηλ. από τους ερωτώμενους οι 114 ήταν γυναίκες και οι 100 άντρες. Στην Τρίτη στήλη φαίνεται η ποσοστιαία σχετική συχνότητα, δηλαδή το ποσοστό των ατόμων κάθε τιμής στο σύνολο του δείγματος. Στο ποσοστό αυτό περιλαμβάνονται και οι απούσες τιμές (εδώ καμία), έτσι το 50,9 % του δείγματος είναι γυναίκες και το 49,1 % άντρες. Ακολουθεί η στήλη 4 που περιέχει την πραγματική σχετική συχνότητα και η οποία ταυτίζεται με την προηγούμενη στήλη, αφού δεν υπάρχει καμία απούσα τιμή.

Η τελευταία στήλη δίνει την ποσοστιαία αθροιστική σχετική συχνότητα, δηλαδή σε τι ποσοστό εμφανίζονται όλες οι τιμές μιας μεταβλητής μέχρι τη συγκεκριμένη εκείνη τιμή που εξετάζεται, εκτός από τις απούσες τιμές. Για να έχει λόγο ανάλυσης η εν λόγω συχνότητα, η προϋπόθεση είναι να είναι τοποθετημένες οι τιμές της μεταβλητής σε αύξουσα σειρά, να είναι δηλαδή διακριτή (ordinal), είτε με ποιοτικά είτε με ποσοτικά δεδομένα. Στη συγκεκριμένη μεταβλητή, η οποία είναι ποιοτική αλλά ονομαστική, παρ' όλο που το SPSS έχει υπολογίσει αθροιστικά ποσοστά, δεν έχουν νόημα και γι' αυτό αγνοούνται (Πίνακας 6.2.)

Τελευταίο προς ανάλυση για τη συγκεκριμένη μεταβλητή είναι το κυκλικό διάγραμμα (pie chart), όπου απεικονίζεται το ποσοστό των ερωτηθέντων αντρών και γυναικών στην παρούσα έρευνα. Η χρήση του συγκεκριμένου διαγράμματος εδώ επιλέχθηκε καθώς είναι κατάλληλο για ποιοτικές μεταβλητές με λίγες τιμές (βλ. διάγραμμα 6.2.)

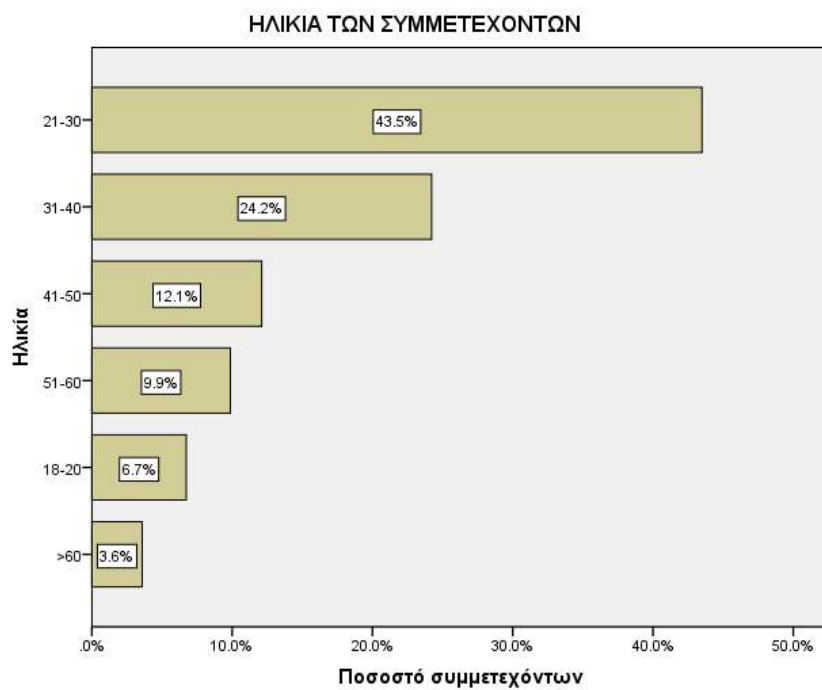
Μεταβλητή ηλικία (Age)

Πίνακας 6.3. Στατιστικά Μέτρα-
ΗΛΙΚΙΑ

N	ΕΓΚΥΡΕΣ ΤΙΜΕΣ	223
	ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1
	ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑ ΤΙΜΗ	2

Πίνακας 6.4. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-ΗΛΙΚΙΑ

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
18-20	15	6.7	6.7	6.7
21-30	97	43.3	43.5	50.2
31-40	54	24.1	24.2	74.4
41-50	27	12.1	12.1	86.5
51-60	22	9.8	9.9	96.4
>60	8	3.6	3.6	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	223	99.6	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1	.4		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		



Διάγραμμα 6.3. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων για τη μεταβλητή ηλικία

Όπως έγινε και με την προηγούμενη μεταβλητή, υπολογίστηκε ο πίνακας συχνοτήτων για τη μεταβλητή ηλικία των ερωτώμενων. Ο πρώτος πίνακας για τη μεταβλητή Ηλικία δείχνει πόσες είναι οι έγκυρες περιπτώσεις ($N=223$) και πόσες είναι οι απούσες τιμές (εδώ $N=1$). Επίσης από την επικρατούσα τιμή, η οποία είναι 2, προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στην έρευνα ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 21-30 ετών (Πίνακας 6.3.)

Στον πίνακα συχνοτήτων, βλέπουμε αρχικά τις ετικέτες 18-20, 21-30, 31-40, 41-50, 51-60 και >60 που αντιστοιχούν στις ηλικιακές ομάδες τις οποίες είχαν να επιλέξουν οι ερωτώμενοι. Οι στήλες 2 και 3 δείχνουν ότι από τους ερωτώμενους οι περισσότεροι ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 21-30 και 31-40 με ποσοστό 43,3 % και 24,1 % αντίστοιχα. Το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής κατέχουν, όπως αναμενόταν, τα άτομα ηλικίας άνω των 60 ετών αφού μόνο το 3,6 % δέχτηκε να λάβει μέρος στην έρευνα (8 άτομα). Ακολουθεί η στήλη 4 που περιέχει την πραγματική σχετική συχνότητα, η οποία διαφοροποιείται ελαφρώς από την 3 αφού υπάρχει μόνο μια απούσα τιμή (Πίνακας 6.4.).

Παραπάνω (βλ. Διάγραμμα 6.3) απεικονίζεται η γραφική παράσταση που δείχνει τα διάφορα ηλικιακά γκρουπ που συμμετείχαν στην έρευνα και πόσοι ερωτώμενοι ανήκουν στο κάθε ηλικιακό γκρουπ (ποσοστιαία).

Μεταβλητή «Πόσα χρόνια ζείτε στα Χανιά» (YEARS OF LIVING IN CHANIA DISTRICT)

Η μεταβλητή αυτή είναι ποσοτική, επομένως θα υπολογιστούν στο SPSS και τα μέτρα θέσης και κεντρικής Τάσης, καθώς επίσης και τα μέτρα μεταβλητότητας και διασποράς αλλά και τα μέτρα ασυμμετρίας και κύρτωσης..

Πίνακας 6.5. Στατιστικά Μέτρα- ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ
ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ

N	Έγκυρες τιμές	218
	Απούσες τιμές	6
M.O		25.51
Τυπικό σφάλμα του M.O.		.929
Διάμεσος		25.00
Επικρατούσα τιμή		18
Τυπική απόκλιση		13.721

Διακύμανση		188.273
Στρεβλότητα		.507
Τυπικό σφάλμα της στρεβλότητας		.165
Κύρτωση		.414
Τυπικό σφάλμα της κύρτωσης		.328
Εύρος		66
Ελάχιστη τιμή		1
Μέγιστη τιμή		67
Percentiles	5	2.98
	25	18.00
	50	25.00
	75	31.00

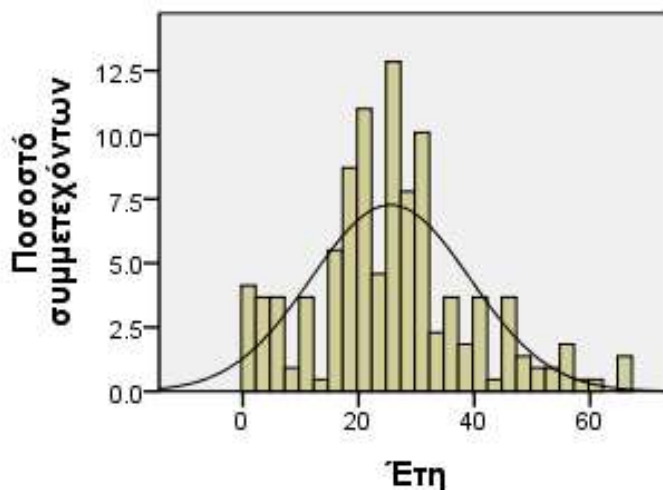
**Πίνακας 6.6. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ
ΧΑΝΙΩΝ**

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
1	4	1.8	1.8	1.8
2	5	2.2	2.3	4.1
3	1	.4	.5	4.6
3	3	1.3	1.4	6.0
4	4	1.8	1.8	7.8
5	5	2.2	2.3	10.1
6	2	.9	.9	11.0
7	1	.4	.5	11.5
8	2	.9	.9	12.4
10	5	2.2	2.3	14.7
11	2	.9	.9	15.6
12	1	.4	.5	16.1
14	1	.4	.5	16.5
15	8	3.6	3.7	20.2
16	1	.4	.5	20.6
17	3	1.3	1.4	22.0

18	18	8.0	8.3	30.3
19	1	.4	.5	30.7
20	17	7.6	7.8	38.5
21	3	1.3	1.4	39.9
22	4	1.8	1.8	41.7
23	3	1.3	1.4	43.1
24	7	3.1	3.2	46.3
25	12	5.4	5.5	51.8
26	11	4.9	5.0	56.9
27	5	2.2	2.3	59.2
28	13	5.8	6.0	65.1
29	4	1.8	1.8	67.0
30	14	6.3	6.4	73.4
31	5	2.2	2.3	75.7
32	3	1.3	1.4	77.1
33	1	.4	.5	77.5
34	4	1.8	1.8	79.4
35	6	2.7	2.8	82.1
36	1	.4	.5	82.6
37	1	.4	.5	83.0
38	3	1.3	1.4	84.4
39	1	.4	.5	84.9
40	6	2.7	2.8	87.6
42	2	.9	.9	88.5
44	1	.4	.5	89.0
45	4	1.8	1.8	90.8
46	3	1.3	1.4	92.2
47	1	.4	.5	92.7
48	1	.4	.5	93.1
49	2	.9	.9	94.0
50	2	.9	.9	95.0
53	1	.4	.5	95.4
54	1	.4	.5	95.9

55	2	.9	.9	96.8
57	2	.9	.9	97.7
59	1	.4	.5	98.2
60	1	.4	.5	98.6
65	2	.9	.9	99.5
67	1	.4	.5	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	218	97.3	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	6	2.7		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΣΤΟ Ν. ΧΑΝΙΩΝ



Διάγραμμα 6.4. Ιστογράμμο συχνοτήτων για τη μεταβλητή χρόνια διαμονής στο Νομό

Αναλύοντας τα στατιστικά μέτρα για την συγκεκριμένη μεταβλητή, παρατηρούνται 6 απούσες τιμές. Ακολουθεί ο σχολιασμός των δεικτών ένας προς ένα, άρα για τους

- $M.O = 25, 51$. Η μέση τιμή του δείγματος δίνει την πληροφορία ότι ο μέσος όρος χρόνων που κατοικούν οι ερωτώμενοι στα Χανιά είναι περί τα 26 έτη.
- Τυπικό σφάλμα του $M.O = 0,929$. Το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου δηλώνει ότι αν παίρναμε ένα πολύ μεγαλύτερο αριθμό δειγμάτων, οι δειγματικοί τους μέσοι όροι, θα παρουσίαζαν απόκλιση μέχρι 92,9 %.

- Η διάμεση περίοδος είναι τα 25 έτη, δηλαδή το 25 είναι τα έτη που κατοικεί στα Χανιά ο ερωτώμενος που βρίσκεται στο μέσο της ταξινόμησης των ετών από το μικρότερο στο μεγαλύτερο.
- Επικρατούσα τιμή=18. Η επικρατούσα τιμή δείχνει ότι οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στην έρευνα απάντησαν ότι κατοικούν στο Νομό Χανίων εδώ και 18 χρόνια.
- Τυπική απόκλιση=13,721. Τα χρόνια που έχουν ζήσει στο Νομό Χανίων οι ερωτώμενοι και οι ερωτώμενες φάνηκε να «απέχουν» από το μέσο όρο περίπου 14 έτη.
- Ελάχιστη τιμή=1. Το μικρότερο χρονικό διάστημα που κατοικεί κάποιος ερωτώμενος στο Νομό είναι το 1 έτος.
- Μέγιστη τιμή=67. Το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα που κατοικεί κάποιος ερωτώμενος στο Νομό είναι 67 έτη.
- Έτσι, το εύρος του χρονικού διαστήματος (range) του δείγματος είναι τα 66 έτη.
- Η στατιστική εκατοστημόρια (percentiles) δείχνει τα σημεία αποκοπής για μετρήσεις ποσοστών. Έτσι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, προκύπτει ότι κάτω από 3 χρόνια διαμονής στα Χανιά δήλωσε μόνο το 5% του δείγματος. Επίσης, το 25% των ερωτώμενων κατοικεί στα Χανιά λιγότερο από 18 χρόνια, ενώ το 75 % των χρόνων διαμονής στα Χανιά (από το δείγμα) είναι λιγότερο από 31 έτη.

Το ιστόγραμμα συχνοτήτων δείχνει τις τιμές για τα έτη που κατοικούν στο Νομό ο κάθε ερωτώμενος. Η καμπύλη κανονικότητας έχει τοποθετηθεί για να υπάρχει μια εικόνα σχετικά με τη συμμετρία της κατανομής των ετών. Το SPSS ορίζει αυτόματα τον αριθμό των κλάσεων αλλά και το πλάτος της κάθε κλάσης. Αυτό όμως μπορεί να τροποποιηθεί και να καθοριστεί στη συνέχεια από τον ερευνητή.

Μεταβλητή μέγεθος νοικοκυριού (family size)

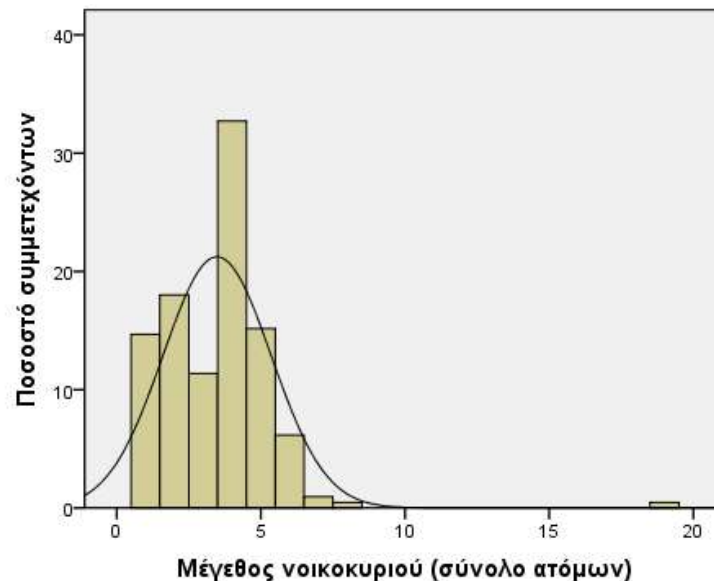
**Πίνακας 6.7. Στατιστικά μέτρα- ΜΕΓΕΘΟΣ
ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ**

N	Έγκυρες τιμές	211
	Απουσίες τιμές	13
M.O.		3.48
Τυπικό σφάλμα του M.O		.129
Διάμεσος		4.00
Επικρατούσα τιμή		4

Τυπική απόκλιση		1.878
Διακύμανση		3.527
Στρεβλότητα		2.651
Τυπικό σφάλμα της στρεβλότητας		.167
Κύρτωση		20.914
Τυπικό σφάλμα της κύρτωσης		.333
Εύρος		18
Ελάχιστη τιμή		1
Μέγιστη τιμή		19
Εκατοστημόρια	5	1.00
	25	2.00
	50	4.00
	75	4.00

Πίνακας 6.8. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-ΜΕΓΕΘΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
1	31	13.8	14.7	14.7
2	38	17.0	18.0	32.7
3	24	10.7	11.4	44.1
4	69	30.8	32.7	76.8
5	32	14.3	15.2	91.9
6	13	5.8	6.2	98.1
7	2	.9	.9	99.1
8	1	.4	.5	99.5
19	1	.4	.5	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	211	94.2	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	13	5.8		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		



Διάγραμμα 6.5. Ιστογράμμο συχνοτήτων για τη μεταβλητή μέγεθος νοικοκυριού

Όσον αφορά την ποσοτική μεταβλητή μέγεθος οικογένειας (family size), παρατηρούνται 13 απύουσες τιμές.

- $M.O. = 3,48$. Η μέση τιμή του δείγματος δίνει την πληροφορία ότι ο μέσος όρος των οικογενειών στο Νομό Χανίων αποτελείται από 3 άτομα (περίπου).
- Τυπικό σφάλμα του $M.O. = 0,129$. Το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου δηλώνει ότι αν παίρναμε ένα πολύ μεγαλύτερο αριθμό δειγμάτων, οι δειγματικοί τους μέσοι όροι, θα παρουσίαζαν απόκλιση μέχρι 12,9 %.
- Διάμεσος=4, δηλαδή από 4 μέλη αποτελείται η οικογένεια του ερωτώμενου που βρίσκεται στο μέσο της ταξινόμησης του μεγέθους νοικοκυριού από το μικρότερο στο μεγαλύτερο.
- Επικρατούσα τιμή=4. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στην έρευνα απάντησαν ότι το μέγεθος του νοικοκυριού τους αποτελείται από 4 άτομα.
- Τυπική απόκλιση=1,878. Το μέγεθος του νοικοκυριού που έχουν δηλώσει οι ερωτώμενοι και οι ερωτώμενες φάνηκε να «απέχει» από το μέσο όρο κατά περίπου 2 μέλη.
- Ελάχιστη τιμή=1. Το μικρότερο μέγεθος νοικοκυριού που δήλωσε κάποιος ερωτώμενος είναι 1 άτομο.
- Μέγιστη τιμή=19. Το μεγαλύτερο μέγεθος νοικοκυριού που δήλωσε κάποιος ερωτώμενος είναι 19 άτομα.
- Έτσι, το εύρος του μεγέθους νοικοκυριού (range) του δείγματος είναι τα 18 άτομα.
- Σύμφωνα με τα εκατοστημόρια, προκύπτει ότι οι μισοί συμμετέχοντες δήλωσαν ότι το μέγεθος της οικογένειάς τους είναι μέχρι τα 4 άτομα ενώ μόνο το 25% ανέφεραν ότι είναι η οικογένειά τους είναι παραπάνω από τετραμελής.

Στον πίνακα συχνοτήτων, στη στήλη 1 απεικονίζονται οι ετικέτες των τιμών, όπου εδώ βλέπουμε διάφορους αριθμούς. Η στήλη 2 δείχνει τις συχνότητες των τιμών, δηλ. από τους ερωτώμενους οι 31 δήλωσαν ότι μόνο οι ίδιοι αποτελούν το νοικοκυριό τους, 38 από αυτούς έχουν 2 μέλη οικογένεια κ. ό. κ. Στην Τρίτη στήλη φαίνεται η ποσοστιαία σχετική συχνότητα, όπου περιλαμβάνονται και οι απύουσες τιμές (εδώ 13), έτσι π. χ το 30,8 % του δείγματος είναι άτομα τετραμελούς οικογένειας, ενώ μόνο το 17 % διμελούς. Ακολουθεί η στήλη 4 που περιέχει την πραγματική σχετική συχνότητα και η οποία διαφοροποιείται εφόσον υπάρχουν 13 απύουσες τιμές. Ενδεικτικά στα ποσοστά που αναφέρθηκαν προηγουμένως, με βάση την πραγματική σχετική συχνότητα αυξάνονται στο 32,7 % και στο 18% αντίστοιχα. Η τελευταία στήλη δίνει την ποσοστιαία αθροιστική σχετική συχνότητα, όπου εδώ ξεκινάει με ποσοστό 14,7 % σε άτομα με μέγεθος νοικοκυριού 1, συνεχίζει με αθροιστικό ποσοστό 32,7 % για άτομα με έως 2 μέλη στην οικογένεια κ. ό. κ.

Για τη γραφική παράσταση των συγκεκριμένων δεδομένων έχει επιλεγθεί πάλι το ιστόγραμμα συχνοτήτων, όπως και στην προηγούμενη μεταβλητή. Το ιστόγραμμα αυτό δείχνει τις τιμές για τα μέλη της κάθε οικογένειας των συμμετεχόντων, με 8 κλάσεις.

Μεταβλητή επίπεδο μόρφωσης (educ)

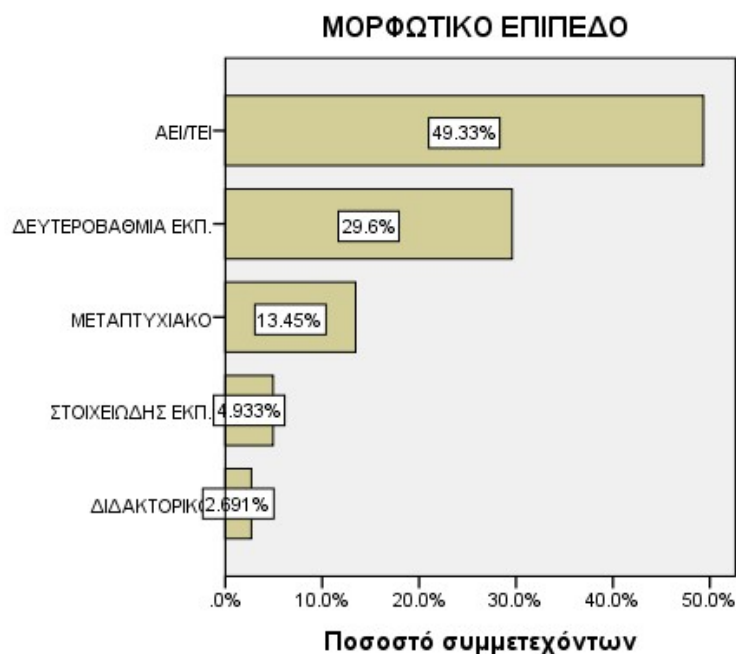
Πίνακας 6.9. Στατιστικά
μέτρα- ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ
ΕΠΙΠΕΔΟ

N	Έγκυρες τιμές	223
	Απύουσες τιμές	1
	Επικρατούσα τιμή	3

Πίνακας 6.10. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ	11	4.9	4.9	4.9
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	66	29.5	29.6	34.5
ΑΕΙ/ΤΕΙ	110	49.1	49.3	83.9

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	30	13.4	13.5	97.3
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	6	2.7	2.7	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ	223	99.6	100.0	
ΤΙΜΕΣ				
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1	.4		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		



Διάγραμμα 6.6. Ραβδόγραμμα για την μεταβλητή μορφωτικό επίπεδο

Στην ερώτηση για το επίπεδο μόρφωσης, υπήρχε μόνο μια απύουσα τιμή από το πλήθος των $N=224$ απαντήσεων. Από την επικρατούσα τιμή η οποία είναι 3 φαίνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων έχει ολοκληρώσει σπουδές ανώτερης/ανώτατης εκπαίδευσης.

Στον πίνακα συχνοτήτων, στη στήλη 1 βλέπουμε τις ετικέτες Basic, Secondary, Higher, Post-Graduate και PHD. Η στήλη 2 των συχνοτήτων δείχνει ότι από τους ερωτώμενους οι 11 έχουν στοιχειώδη εκπαίδευση, οι 66 δευτεροβάθμια, οι 110 ανώτερη/ανώτατη κ.τ.λ. Στην Τρίτη στήλη όπου φαίνεται η ποσοστιαία σχετική συχνότητα, το 4,9 % του δείγματος έχει αποκτήσει στοιχειώδη εκπαίδευση, το 29,5% έχει τελειώσει το σχολείο (δευτεροβάθμια εκπαίδευση), ενώ μόλις 2,7% έχει ακολουθήσει την πορεία του διδακτορικού διπλώματος. Ακολουθεί η στήλη 4 με την πραγματική σχετική συχνότητα, η οποία σχεδόν ταυτίζεται με την προηγούμενη στήλη, αφού υπάρχει μόνο μία απύουσα τιμή. Στην τελευταία στήλη το ποσοστό των ερωτώμενων με

στοιχειώδη εκπαίδευση είναι 4,9 % (όπως αναφέρθηκε προηγουμένως), ενώ το 83,9 % αθροιστικά έχει ολοκληρώσει σπουδές μέχρι ανώτερη/ανώτατη εκπαίδευση.

Το γράφημα δείχνει τα 5 επίπεδα εκπαίδευσης που δήλωσαν ότι κατέχουν οι συμμετέχοντες και σε τι ποσοστό συχνότητας απάντησε ο καθένας για το εκάστοτε επίπεδο.

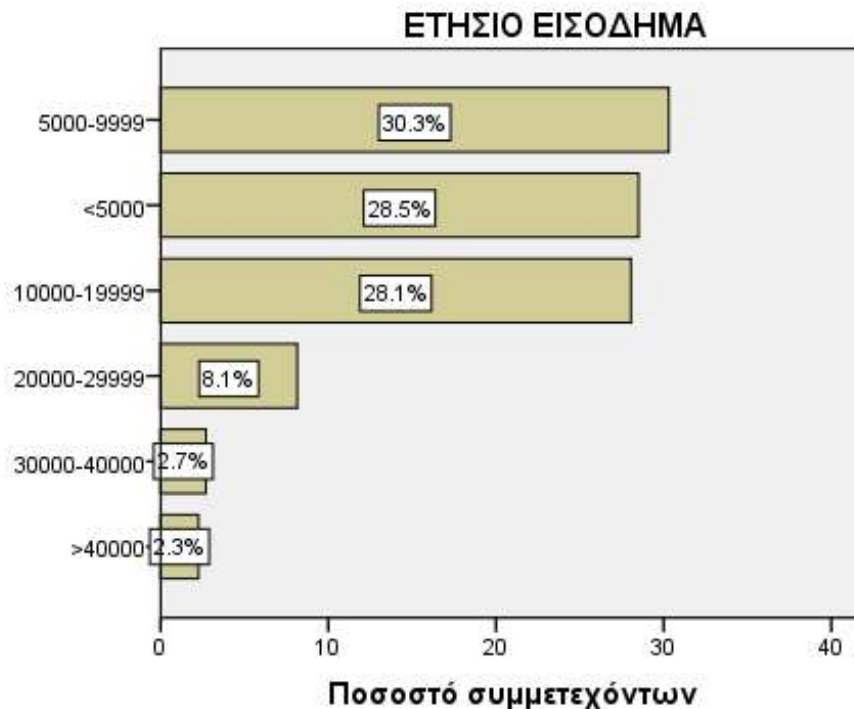
Μεταβλητή ετήσιο εισόδημα (income)

Πίνακας 6.11. Στατιστικά Μέτρα-ΕΤΗΣΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

N	Έγκυρες τιμές	221
	Απουσίες τιμές	3
	Επικρατούσα τιμή	2

Πίνακας 6.12. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-ΕΤΗΣΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
<5000	63	28.1	28.5	28.5
5000-9999	67	29.9	30.3	58.8
10000-19999	62	27.7	28.1	86.9
20000-29999	18	8.0	8.1	95.0
30000-40000	6	2.7	2.7	97.7
>40000	5	2.2	2.3	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	221	98.7	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	3	1.3		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		



Διάγραμμα 6.7. Ραβδόγραμμα για τη μεταβλητή ετήσιο εισόδημα

Η μεταβλητή εισόδημα, παρ' όλο που είθισται να είναι ποσοτική, στην περίπτωση αυτή είναι ποιοτική καθώς για λόγους διακριτικότητας οι ερωτώμενοι είχαν να επιλέξουν ανάμεσα σε διάφορες ηλικιακές ομάδες. Τα άτομα που απάντησαν εδώ είναι $N=221$, καθώς διαπιστώθηκαν 3 απούσες τιμές. Η επικρατούσα τιμή είναι 2, επομένως οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στην έρευνα απάντησαν ότι το ετήσιο εισόδημά τους κυμαίνεται μεταξύ 5.000-9.999 €.

Στον πίνακα συχνοτήτων, στη στήλη 1 βλέπουμε τις ετικέτες <5.000 , 5.000-9.999, 10.000-19.999, 20.000-29.999, 30.000-40.000 και >40.000. Η στήλη 2 δείχνει ότι από τους ερωτώμενους οι 63 έχουν εισόδημα έως 5.000 €, οι 67 5.000-9.999 €, οι 62 10.000-19.000 κ.ό.κ. Στην Τρίτη στήλη, το 28,1 % του δείγματος αποκτά ετήσιο εισόδημα έως 5.000 €, το 29,9% κερδίζει 5.000-9.999 € ετησίως, ενώ μόλις 2,2% των ερωτώμενων έχει εισόδημα άνω των 40.000 €. Ακολουθεί η στήλη 4 με την πραγματική σχετική συχνότητα, η οποία σχεδόν ταυτίζεται με την προηγούμενη στήλη, αφού υπάρχει μόνο μία απούσα τιμή. Στην τελευταία στήλη το ποσοστό των ερωτώμενων με εισόδημα έως 5.000 € είναι 28,5 % (όπως αναφέρθηκε προηγουμένως), κατόπιν μέχρι 9.999 € εισόδημα διαθέτει το 58,8% και 86,9 % των συμμετεχόντων κερδίζει ετησίως μέχρι 19.999 €.

Το γράφημα δείχνει την κατανομή του ετήσιου εισοδήματος των ερωτηθέντων και σε ποια εισοδηματική ομάδα ανήκει ο καθένας, ποσοστιαία.

Μεταβλητή επάγγελμα (job)

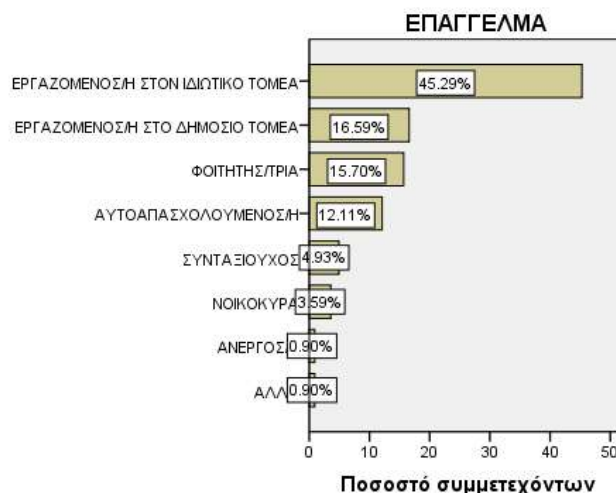
Πίνακας 6.13. Στατιστικά Μέτρα-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

N	ΕΓΚΥΡΕΣ ΤΙΜΕΣ	223
	ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1
	ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑ ΤΙΜΗ	1

Πίνακας 6.14. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ*	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ/Η ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	101	45.1	45.3	45.3
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ/Η ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ	37	16.5	16.6	61.9
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΣ	27	12.1	12.1	74.0
ΑΝΕΡΓΟΣ	2	.9	.9	74.9
ΝΟΙΚΟΚΥΡΑ	8	3.6	3.6	78.5
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ	11	4.9	4.9	83.4
ΦΟΙΤΗΤΗΣ	35	15.6	15.7	99.1
ΑΛΛΟ	2	.9	.9	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	223	99.6	100.0	
ΑΓΝΩΣΤΟ/ΔΕΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΚΕ	1	.4		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*έχουν εξαιρεθεί οι απούσες τιμές



Διάγραμμα 6.8. Ραβδόγραμμα για τη μεταβλητή επάγγελμα

Στην ερώτηση για το επάγγελμα των ερωτώμενων, υπήρχε μόνο 1 απούσα τιμή. Όπως και στη μεταβλητή φύλο, η οποία είναι επίσης ποιοτική ονομαστική, αναλύεται μόνο η επικρατούσα τιμή, η οποία δηλώνει ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων δήλωσαν ιδιωτικοί υπάλληλοι.

Στον πίνακα συχνοτήτων, στη στήλη 1 απεικονίζονται οι ετικέτες των τιμών, όπως έχουν οριστεί, δηλ. ΝΑΙ και ΟΧΙ. Η στήλη 2 δείχνει ότι οι 101 ερωτώμενοι εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα, 37 στο δημόσιο και 27 από αυτούς είναι αυτοαπασχολούμενους. Επίσης 35 δήλωσαν φοιτητές και μόνο 2 άνεργοι. Στην Τρίτη στήλη της ποσοστιαίας σχετική συχνότητας (περιλαμβάνονται και οι απούσες τιμές), το 45,1 % του δείγματος απάντησε ότι εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα, το 16,5 % στο δημόσιο, ενώ το 15,6 % δήλωσαν φοιτητές. Αν εξαιρεθούν οι απούσες τιμές, από τη στήλη 4 φαίνεται ότι τα ποσοστά είναι σχεδόν πανομοιότυπα (μόνο δύο διαφέρουν ελάχιστα) με αυτά της προηγούμενης στήλης, καθώς υπάρχει μόνο μια απούσα τιμή. Τέλος, η στήλη του αθροιστικού ποσοστού αγνοείται, καθώς η μεταβλητή αυτή είναι ονομαστική ποιοτική.

Το ραβδόγραμμα απεικονίζει τα επαγγέλματα και τι ποσοστό δήλωσαν οι ερωτώμενοι κάποιο από αυτά, σε φθίνουσα ταξινόμηση.

Μεταβλητή Επάγγελμα σχετικό με τον Τουρισμό; (job related to tourism?)

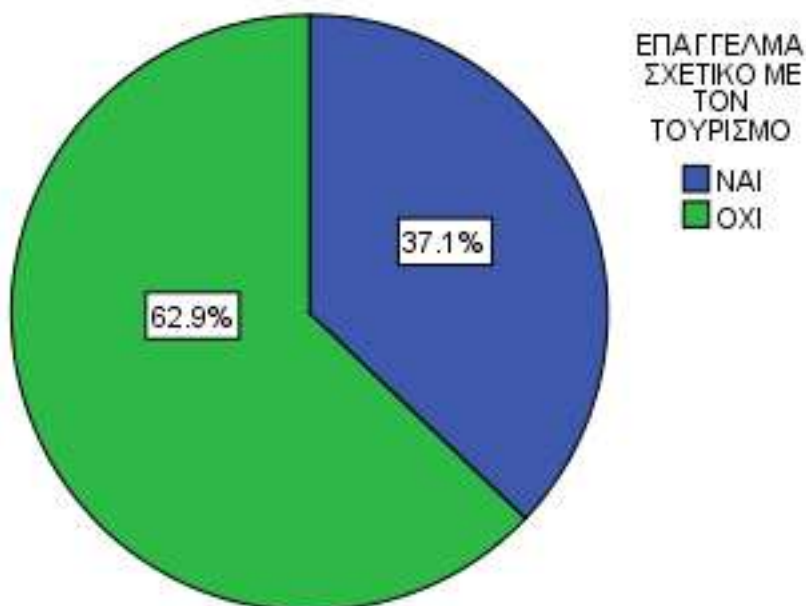
Πίνακας 6.15. Στατιστικά Μέτρα-
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΣΧΕΤΙΚΟ ΜΕ ΤΟΝ
ΤΟΥΡΙΣΜΟ;

N	ΕΓΚΥΡΕΣ ΤΙΜΕΣ	221
---	---------------	-----

ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	3
ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑ ΤΙΜΗ	2

Πίνακας 6.16. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΣΧΕΤΙΚΟ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ;

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	82	36.6	37.1	37.1
ΟΧΙ	139	62.1	62.9	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	221	98.7	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ ΓΕΝΙΚΟ	3	1.3		
ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		



Διάγραμμα 6.9. Κυκλικό διάγραμμα για τη μεταβλητή ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΣΧΕΤΙΚΟ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ;

Στην ερώτηση αν το επάγγελμα των ερωτώμενων σχετίζεται άμεσα με τον τουρισμό, απάντησαν οι 221 συμμετέχοντες οπότε παρατηρούνται 3 απούσες τιμές. Όπως και στην προηγούμενη περίπτωση έτσι και εδώ πραγματοποιείται ανάλυση μόνο της επικρατούσα τιμής (λόγω του είδους της μεταβλητής), η οποία προφανώς είναι το ΟΧΙ δηλαδή οι περισσότεροι ερωτώμενοι απάντησαν ότι το επάγγελμά τους δεν σχετίζεται άμεσα με τον τουρισμό. Αυτό μπορεί να δικαιολογηθεί από το γεγονός ότι παρ' όλο που τα Χανιά είναι μια τουριστική περιοχή, είναι όμως και αγροτική και πάρα πολύς κόσμος απασχολείται ακόμα στον αγροτικό κλάδο.

Στον πίνακα συχνοτήτων, στη στήλη 1 απεικονίζονται οι ετικέτες των τιμών, όπως έχουν οριστεί, δηλ. ΝΑΙ και ΟΧΙ. Η στήλη 2 δείχνει ότι οι 82 ερωτώμενοι απάντησαν ΝΑΙ και οι 139 ΟΧΙ. Στην Τρίτη στήλη της ποσοστιαίας σχετική συχνότητας (περιλαμβάνονται και οι απούσες τιμές), το 36,6 % του δείγματος απάντησε ΝΑΙ και το 62,1 % ΟΧΙ. Αν εξαιρεθούν οι απούσες τιμές, στη στήλη 4 προκύπτει ότι το 37,1 % απάντησε ΝΑΙ και το 62,9% ΟΧΙ. Τέλος, η στήλη του αθροιστικού ποσοστού αγνοείται, καθώς η μεταβλητή αυτή (όπως και η προηγούμενη) είναι ονομαστική ποιοτική.

Το κυκλικό διάγραμμα είναι άλλη μια μορφή παρουσίασης των αποτελεσμάτων, αλλά διαγραμματικά. Κατανέμεται λοιπόν το ποσοστό των ατόμων που απάντησαν ΝΑΙ και αυτών που απάντησαν ΟΧΙ, μέσω γραφικής παράστασης.

Αφού ολοκληρώθηκε η ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων, θα ακολουθήσουν οι 20 δηλώσεις που αφορούν την επεξήγηση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, με απώτερο σκοπό να προκύψει κάποιο εύλογο συμπέρασμα για την συνολική αντίληψη των ντόπιων κατοίκων για τον τουρισμό. Όλες οι «δηλώσεις» αυτές ανήκουν στην κατηγορία των ποιοτικών μεταβλητών διάταξης (ordinal), επομένως θα ακολουθήσει η ανάλογη ανάλυσή τους.

A) Κοινωνικές επιπτώσεις:

Πίνακας 6.17. Στατιστικά Μέτρα-Κοινωνικές επιπτώσεις

	Ο τουρισμός ενθαρρύνει μια ποικιλία πολιτιστικών δραστηριοτήτων από τον τοπικό πληθυσμό (π.χ χειροτεχνία, τέχνες, μουσική)	Μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα γνωριμιών μεταξύ ανθρώπων από διάφορες χώρες	Ο τουρισμός δίνει πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή σας	Ο τουρισμός αυξάνει τη χρήση/τον εθισμό ναρκωτικών και τον αλκοολισμό	Ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα	Ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής υποδοχής
N	ΕΓΚΥΡΕΣ ΤΙΜΕΣ	223	224	223	224	224

ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1	0	1	0	0	0
Επικρατού σα τιμή	2	1	2	4	4	3

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνονται οι έγκυρες, οι απούσες και οι επικρατούσες τιμές για την κάθε μεταβλητή που αφορά τις κοινωνικές επιπτώσεις. Η πρώτη (SOCIAL1) και η τρίτη (SOCIAL3) μεταβλητή έχουν από μια απούσα τιμή, ενώ για τις υπόλοιπες το ποσοστό απόκρισης ήταν στο 100 %. Κατόπιν ακολουθούν οι πίνακες συχνοτήτων και τα γραφήματα για την κάθε μεταβλητή ξεχωριστά.

A1. Ο τουρισμός ενθαρρύνει μια ποικιλία πολιτιστικών δραστηριοτήτων από τον τοπικό πληθυσμό (π.χ χειροτεχνία, τέχνες, μουσική) (SOCIAL 1)

Πίνακας 6.18. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο τουρισμός ενθαρρύνει μια ποικιλία πολιτιστικών δραστηριοτήτων από τον τοπικό πληθυσμό (π.χ χειροτεχνία, τέχνες, μουσική)

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ*	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	73	32.6	32.7	32.7
ΣΥΜΦΩΝΩ	110	49.1	49.3	82.1
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	29	12.9	13.0	95.1
ΔΙΑΦΩΝΩ	5	2.2	2.2	97.3
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	6	2.7	2.7	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	223	99.6	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1	.4		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*εξαιρούνται οι απούσες τιμές

Στη στήλη 1 του πίνακα συχνοτήτων φαίνονται οι ετικέτες των τιμών, οι οποίες είναι ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ, ΣΥΜΦΩΝΩ, ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ, ΔΙΑΦΩΝΩ και ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ. Η επικρατούσα τιμή=2, επομένως στο συγκεκριμένο ζήτημα οι περισσότεροι ερωτώμενοι δήλωσαν ότι συμφωνούν με το ζήτημα αυτό, όπως φαίνεται και από τη δεύτερη στήλη του πίνακα συχνοτήτων, όπου οι 110 συμφωνούν. 73 από τους ερωτηθέντες συμφωνούν απόλυτα ενώ 29 δηλώνουν αδιάφοροι. Μόνο 5 άτομα διαφωνούν και 6 βρίσκονται σε απόλυτη

διαφωνία με την ανωτέρω δήλωση. Στην τρίτη στήλη της ποσοστιαίας σχετική συχνότητας (περιλαμβάνονται και οι απούσες τιμές), το 32,6 % του δείγματος απάντησε ότι συμφωνεί απόλυτα, το 49,1 % ότι απλά συμφωνεί, και μόνο ένα 2,2, % διαφωνεί. Αν εξαιρεθούν οι απούσες τιμές (εδώ μόνο 1), στη στήλη 4 προκύπτουν σχεδόν ταυτόσημα ποσοστά. Η τελευταία στήλη του αθροιστικού ποσοστού δείχνει ότι 32,7% των συμμετεχόντων συμφωνεί απόλυτα, 82,1% του δείγματος αθροιστικά συμφωνεί απόλυτα ή απλά συμφωνεί, ενώ στο 95,1 % προστίθενται και οι αδιάφοροι. Αν συμπεριληφθούν και αυτοί που διαφωνούν το ποσοστό ανέρχεται στο 97,3%.

A2. Μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα γνωριμιών μεταξύ ανθρώπων από διάφορες χώρες (SOCIAL 2)

Πίνακας 6.19. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα γνωριμιών μεταξύ ανθρώπων από διάφορες χώρες

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	136	60.7	60.7	60.7
ΣΥΜΦΩΝΩ	74	33.0	33.0	93.8
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	13	5.8	5.8	99.6
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	1	.4	.4	100.0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0	100.0	

Σύμφωνα με τη στήλη 2 του πίνακα συχνοτήτων αλλά και την επικρατούσα τιμή, οι περισσότεροι ερωτώμενοι, 136 στον αριθμό δήλωσαν ότι συμφωνούν απόλυτα με το δεύτερο κοινωνικό ζήτημα. Οι 74 από τους συμμετέχοντες απλώς συμφωνούν, 13 είναι αδιάφοροι ενώ μόνο ένα άτομο διαφωνεί κάθετα. Αν οι αριθμοί αυτοί εκφραστούν σε ποσοστά, προκύπτει ότι το 60,7 % των ερωτηθέντων συμφωνεί απόλυτα με το εν λόγω ζήτημα, 33% απλά συμφωνούν και ένα 5,8 % ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Μόνο 0,4% διαφωνεί κάθετα με την άποψη ότι μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα για γνωριμία μεταξύ διαφορετικών λαών. Η τέταρτη στήλη ταυτίζεται με την τρίτη, καθώς δεν υπάρχουν καθόλου απούσες τιμές. Η τελευταία στήλη της ποσοστιαίας αθροιστικής σχετικής συχνότητας, δείχνει ότι 93,8% των ερωτηθέντων συμφωνούν και 99,6% είτε συμφωνούν είτε είναι αδιάφοροι.

A3. Ο τουρισμός δίνει πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή σας (SOCIAL 3)

Πίνακας 6.20. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο τουρισμός δίνει πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή σας

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ*	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	51	22.8	22.9	22.9
ΣΥΜΦΩΝΩ	90	40.2	40.4	63.2
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	31	13.8	13.9	77.1
ΔΙΑΦΩΝΩ	45	20.1	20.2	97.3
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	6	2.7	2.7	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	223	99.6	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1	.4		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*εξαιρούνται οι απούσες τιμές

Η στήλη 2 της συχνότητας 51 άτομα δήλωσαν ότι συμφωνούν απόλυτα με το συγκεκριμένο ζήτημα, 90 απλά συμφωνούν, οι οποίοι αποτελούν και την πλειοψηφία όπως δείχνει και η επικρατούσα τιμή (επικρατούσα τιμή=2), ενώ 45 διαφωνούν και μόνον 6 διαφωνούν κάθετα. Στην τρίτη στήλη φαίνεται η ποσοστιαία σχετική συχνότητα (περιλαμβάνονται οι απούσες τιμές, εδώ υπάρχει 1 απούσα τιμή), το 22,8 % του δείγματος συμφωνεί απόλυτα, το 40,2 % απλά συμφωνεί. 13,8 % των ερωτηθέντων ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, ενώ 20,1% απλά διαφωνεί και μόλις 2,7% διαφωνεί κάθετα. Ακολουθεί η στήλη 4 που περιέχει την πραγματική σχετική συχνότητα και η οποία σχεδόν ταυτίζεται με την προηγούμενη στήλη, αφού υπάρχει μόνο μία απούσα τιμή. Στην τελευταία στήλη, το 22,9% των ερωτηθέντων (εξαιρούνται οι απούσες τιμές) συμφωνεί απόλυτα με το συγκεκριμένο ζήτημα, αν προστεθούν και όσοι απλά συμφωνούν το ποσοστό γίνεται 63,2%, ενώ μαζί με τα άτομα που ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν ανέρχεται σε 77,1%. Αν συμπεριληφθούν και όσοι απλά διαφωνούν έχουμε αθροιστικά ποσοστό της τάξεως του 97,3%.

A4. Ο τουρισμός αυξάνει τη χρήση/τον εθισμό ναρκωτικών και τον αλκοολισμό (SOCIAL 4)

Πίνακας 6.21. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο τουρισμός αυξάνει τη χρήση/τον εθισμό ναρκωτικών και τον αλκοολισμό

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
--	-----------	---------	-------------------	-----------------------

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	10	4.5	4.5	4.5
ΣΥΜΦΩΝΩ	32	14.3	14.3	18.8
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	71	31.7	31.7	50.4
ΔΙΑΦΩΝΩ	85	37.9	37.9	88.4
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	26	11.6	11.6	100.0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0	100.0	

Η δεύτερη στήλη του πίνακα συχνοτήτων δείχνει ότι 10 από τους ερωτώμενους συμφωνούν απόλυτα με το τέταρτο ζήτημα των κοινωνικών επιπτώσεων, 32 απλά συμφωνούν και 71 ούτε συμφωνούν αλλά ούτε διαφωνούν. 85 άτομα απλά διαφωνούν και μόνο 26 διαφωνούν κάθετα. Στην τρίτη στήλη, όπως έχει ήδη αναφερθεί, εμφανίζεται η ποσοστιαία σχετική συχνότητα, δηλαδή το ποσοστό των ατόμων κάθε τιμής στο σύνολο του δείγματος. Στο ποσοστό αυτό περιλαμβάνονται και οι απούσες τιμές (εδώ καμία), έτσι το 4,5% συμφωνεί απόλυτα, το 14,3% απλά συμφωνεί ενώ το 31,7% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Σύμφωνα και με την επικρατούσα τιμή, οι περισσότεροι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι απλά διαφωνούν με το ζήτημα αυτό (επικρατούσα τιμή=4), με ποσοστό 37,9%,. Η στήλη 4 η οποία ταυτίζεται με την προηγούμενη στήλη, αφού δεν υπάρχει καμία απούσα τιμή. Η πέμπτη και τελευταία στήλη ξεκινάει όπως αναφέρθηκε με το ποσοστό των ατόμων που συμφωνούν απόλυτα (4,5%), συνεχίζει στο 18,8% αφού συμπεριληφθεί και το ποσοστό όσων απλά συμφωνούν, ενώ μαζί με τους αδιάφορους ανέρχεται στο 50,4 % των συμμετεχόντων. Αν προστεθούν και όσοι απλά διαφωνούν, το ποσοστό διαμορφώνεται αθροιστικά στο 88,4 % πριν φτάσει το 100% (με όλες τις κατηγορίες μέσα).

A5. Ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα (SOCIAL 5)

Πίνακας 6.22. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	5	2.2	2.2	2.2
ΣΥΜΦΩΝΩ	21	9.4	9.4	11.6
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	57	25.4	25.4	37.1
ΔΙΑΦΩΝΩ	104	46.4	46.4	83.5
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	37	16.5	16.5	100.0

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0	100.0
---------------	-----	-------	-------

Ανάλογο ζήτημα με το προηγούμενο είναι το γεγονός αν ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα. Σε αυτή την περίπτωση, σύμφωνα με την επικρατούσα τιμή=4 προκύπτει ότι οι περισσότεροι απλά διαφωνούν με αυτό, το οποίο φαίνεται και στη στήλη 2 του πίνακα συχνοτήτων, όπου 104 είναι τα άτομα που απλά διαφωνούν. 37 άτομα διαφωνούν κάθετα, μόνο 5 συμφωνούν απόλυτα και 1 απλά συμφωνούν. Σύμφωνα με την Τρίτη στήλη, μόνο το 2,2 % του δείγματος συμφωνεί απόλυτα, 9,4% από όλους απλά συμφωνεί και 25,4% αδιαφορούν. Ακολουθεί η στήλη 4, η οποία ταυτίζεται με την προηγούμενη στήλη, αφού δεν υπάρχει καμία απύσχα τιμή. Σύμφωνα με την τελευταία στήλη, 11,6% των ερωτηθέντων συμφωνούν απόλυτα και απλά συμφωνούν. Με το ποσοστό των ατόμων που ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν, προκύπτει 37,1% του συνόλου, ενώ αν προστεθούν και όσοι απλά διαφωνούν το ποσοστό ανέρχεται σε 83,5% αθροιστικά.

A6. Ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής υποδοχής (SOCIAL 6)

Πίνακας 6.23. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής υποδοχής

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	13	5.8	5.8	5.8
ΣΥΜΦΩΝΩ	50	22.3	22.3	28.1
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	87	38.8	38.8	67.0
ΔΙΑΦΩΝΩ	60	26.8	26.8	93.8
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	14	6.3	6.3	100.0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0	100.0	

Η τελευταία δήλωση που αφορά τις κοινωνικές επιπτώσεις θίγει το ζήτημα του αν ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα των κατοίκων του Νομού. Η επικρατούσα τιμή που είναι 3, δείχνει ότι οι ερωτώμενοι ήταν αναποφάσιστοι και η πλειοψηφία τους -87 άτομα στον αριθμό- ούτε συμφωνούν αλλά ούτε διαφωνούν. Στη στήλη 2 φαίνεται επίσης ότι μόνο 13 άτομα συμφωνούν απόλυτα, 50 απλά συμφωνούν και 60 απλά διαφωνούν. Στην Τρίτη στήλη, το 5,8 % του δείγματος συμφωνεί απόλυτα, το 22,3 % απλά συμφωνεί και το 38,8% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Η στήλη 4 ταυτίζεται με την 3, ενώ στην τελευταία στήλη μέχρι την απάντηση

συμφωνώ συμμετείχε ποσοστό 28,1 %, ενώ στο 93,8% συμπεριλαμβάνονται οι απαντήσεις μέχρι και το διαφωνώ.

Β) Οικονομικές επιπτώσεις:

Πίνακας 6.24. Στατιστικά Μέτρα-Οικονομικές επιπτώσεις

		Ο τουρισμός επιφέρει ενίσχυση στο εισόδημα της ελληνικής κυβέρνησης	Η απασχόληση των κατοίκων της περιοχής αυξάνεται λόγω του τουρισμού	Ο τουρισμός βελτιώνει τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και τις δαπάνες υποδομής στην οικονομία της περιοχής	Οι τιμές πολλών αγαθών και υπηρεσιών στην περιοχή έχουν αυξηθεί λόγω του τουρισμού	Τα πιο πολλά έσοδα απ' τον τουρισμό καταλήγουν σε εταιρίες εκτός νομού	Θα πρέπει να υπάρχει ένας ειδικός φόρος για τους τουρίστες
N	ΕΓΚΥΡΕΣ ΤΙΜΕΣ	224	221	223	224	224	223
	ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	0	3	1	0	0	1
Επικρατού σα τιμή		1	1	1	2	3	4

Όπως για τις κοινωνικές έτσι και για τις οικονομικές επιπτώσεις, φαίνονται οι έγκυρες, οι απούσες και οι επικρατούσες τιμές για την κάθε μεταβλητή. Η τρίτη (ECON3) και η έκτη (ECON6) μεταβλητή έχουν από μια απούσα τιμή, η δεύτερη έχει 3 απούσες τιμές, ενώ για τις υπόλοιπες το ποσοστό απόκρισης ήταν στο 100 %. Στη συνέχεια ακολουθούν οι πίνακες συχνοτήτων και τα γραφήματα για την κάθε μεταβλητή ξεχωριστά

B1. Ο τουρισμός επιφέρει ενίσχυση στο εισόδημα της ελληνικής κυβέρνησης (ECON 1)

Πίνακας 6.25. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο τουρισμός επιφέρει ενίσχυση στο εισόδημα της ελληνικής κυβέρνησης

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	117	52.2	52.2	52.2
ΣΥΜΦΩΝΩ	99	44.2	44.2	96.4
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	7	3.1	3.1	99.6

ΔΙΑΦΩΝΩ	1	.4	.4	100.0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0	100.0	

Η πρώτη δήλωση αφορά την ενίσχυση του ελληνικού εισοδήματος μέσω του τουρισμού, με επικρατούσα τιμή=1, δηλαδή η πλειοψηφία των συμμετεχόντων συμφωνεί απόλυτα. Αυτό φαίνεται και από τη δεύτερη στήλη του πίνακα συχνοτήτων, όπου 117 άτομα συμφωνούν απόλυτα και 99 απλά συμφωνούν. Μόνο 7 δήλωσαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν, ενώ ένας βρέθηκε να διαφωνήσει με τη συγκεκριμένη δήλωση. Η Τρίτη με την τέταρτη στήλη ταυτίζονται, λόγω μη ύπαρξης απουσών τιμών. Επομένως 52,2% των ερωτηθέντων συμφωνεί απόλυτα και 44,2% απλά συμφωνεί. Ένα ελάχιστο ποσοστό (3,1%) είναι αναποφάσιστο ενώ μόνο 0,4% διαφωνεί. Στην ποσοστιαία αθροιστική σχετική συχνότητα της τελευταίας στήλης, 96,4% προκύπτει αθροιστικά από τις απαντήσεις ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και ΣΥΜΦΩΝΩ.

B2. Η απασχόληση των κατοίκων της περιοχής αυξάνεται λόγω του τουρισμού (ECON 2)

Πίνακας 6.26. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Η απασχόληση των κατοίκων της περιοχής αυξάνεται λόγω του τουρισμού

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ*	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	133	59.4	60.2	60.2
ΣΥΜΦΩΝΩ	76	33.9	34.4	94.6
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	8	3.6	3.6	98.2
ΔΙΑΦΩΝΩ	2	.9	.9	99.1
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	2	.9	.9	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	221	98.7	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	3	1.3		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*εξαιρούνται οι απούσες τιμές

Σε αυτή τη δήλωση, όπως και στην προηγούμενη, η επικρατούσα τιμή είναι 1, που σημαίνει ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι, 133 στον αριθμό, συμφωνούν απόλυτα ότι η απασχόληση τους αυξάνεται λόγω του τουρισμού. Από τις υπόλοιπες τιμές της δεύτερης στήλης του πίνακα συχνοτήτων, 76 συμμετέχοντες απλά συμφωνούν, μόνο 8 ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν και μόλις 2 διαφωνούν και άλλοι 2 διαφωνούν κάθετα. Στη στήλη 3 που δείχνει την ποσοστιαία σχετική συχνότητα, το 59,4% συμφωνεί απόλυτα και το 33, % απλά συμφωνεί. Αν εξαιρεθούν οι

απουύσες τιμές, 3 στον αριθμό , τότε το 60,2% δηλώνει ότι συμφωνεί απόλυτα, το 34,4 % απλά συμφωνεί και μόνο 3,6% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Η τελευταία στήλη δείχνει ότι μέχρι την απάντηση ΣΥΜΦΩΝΩ έχει συμμετάσχει το 94,6% των συμμετεχόντων.

B3. Ο τουρισμός βελτιώνει τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και τις δαπάνες υποδομής στην οικονομία της περιοχής (ECON 3)

Πίνακας 6.27. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο τουρισμός βελτιώνει τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και τις δαπάνες υποδομής στην οικονομία της περιοχής

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ*	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	95	42.4	42.6	42.6
ΣΥΜΦΩΝΩ	94	42.0	42.2	84.8
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	23	10.3	10.3	95.1
ΔΙΑΦΩΝΩ	7	3.1	3.1	98.2
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	4	1.8	1.8	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	223	99.6	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1	.4		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*εξαιρούνται οι απουύσες τιμές

Για την τρίτη δήλωση σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις, η επικρατούσα τιμή είναι 1, δηλαδή η πλειοψηφία των συμμετεχόντων συμφωνούν απόλυτα με τη συγκεκριμένη δήλωση. Αυτό φαίνεται και στη δεύτερη στήλη του πίνακα συχνοτήτων, όπου 95 άτομα συμφωνούν απόλυτα και 94 απλά συμφωνούν. Αρκετά λιγότεροι είναι όσοι ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν, 23 άτομα, ενώ μόνο 7 απλά διαφωνούν και 4 διαφωνούν κάθετα. Η τρίτη στήλη του πίνακα δείχνει ότι 42,4% των ερωτηθέντων συμφωνούν απόλυτα, 42 απλά συμφωνούν και 10,3% ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Τα ποσοστά της τέταρτης στήλης είναι σχεδόν ίδια με αυτά της τρίτης, λόγω ύπαρξης μόνο μιας απούσας τιμής. Για την τελευταία στήλη αυτό που προκύπτει αθροιστικά είναι 84,8% μέχρι την απάντηση ΣΥΜΦΩΝΩ, ενώ αν συμπεριληφθούν και οι απαντήσεις ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ και διαφωνώ, το ποσοστό ανέρχεται σε 98,2%.

B4. Οι τιμές πολλών αγαθών και υπηρεσιών στην περιοχή έχουν αυξηθεί λόγω του τουρισμού (ECON 4)

Πίνακας 6.28. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Οι τιμές πολλών αγαθών και υπηρεσιών στην περιοχή έχουν αυξηθεί λόγω του τουρισμού

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	65	29.0	29.0	29.0
ΣΥΜΦΩΝΩ	97	43.3	43.3	72.3
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	40	17.9	17.9	90.2
ΔΙΑΦΩΝΩ	21	9.4	9.4	99.6
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	1	.4	.4	100.0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0	100.0	

Εδώ η επικρατούσα τιμή είναι 2, επομένως 97 από τους συμμετέχοντες απάντησαν ότι απλά συμφωνούν με τη δήλωση ότι οι τιμές πολλών αγαθών και υπηρεσιών στο Νομό έχουν αυξηθεί λόγω του τουρισμού. 65 συμφωνούν απόλυτα, 40 ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν ενώ 21 απλά διαφωνούν και μόνο ένα άτομο διαφωνεί κάθετα με την εν λόγω δήλωση. Σύμφωνα με την τρίτη στήλη του πίνακα, 29% των ερωτηθέντων συμφωνούν απόλυτα, 43,3% απλά συμφωνούν και 17,9% ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Η τέταρτη στήλη δεν επιδέχεται σχολιασμού καθώς ταυτίζεται με την προηγούμενη. Στην τελευταία στήλη, με ποσοστό 72,3 % συμπεριλαμβάνονται οι απαντήσεις ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και ΣΥΜΦΩΝΩ, ενώ μαζί με όσους δήλωσαν ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ το ποσοστό γίνεται 90,2% αθροιστικά.

B5. Τα πιο πολλά έσοδα απ' τον τουρισμό καταλήγουν σε εταιρίες εκτός νομού (ECON 5)

Πίνακας 6.29. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Τα πιο πολλά έσοδα απ' τον τουρισμό καταλήγουν σε εταιρίες εκτός νομού

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	26	11.6	11.6	11.6
ΣΥΜΦΩΝΩ	53	23.7	23.7	35.3
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	85	37.9	37.9	73.2
ΔΙΑΦΩΝΩ	57	25.4	25.4	98.7
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	3	1.3	1.3	100.0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0	100.0	

Η δήλωση αυτή, για το αν τα πιο πολλά έσοδα απ' τον τουρισμό καταλήγουν σε εταιρίες εκτός νομού, βρίσκει την πλειοψηφία των ερωτηθέντων, σύμφωνα και με την επικρατούσα τιμή που είναι 3, σε αναποφασιστικότητα. Όπως δείχνει και η στήλη 2 του πίνακα συχνοτήτων, 85 άτομα ούτε συμφωνούν αλλά ούτε διαφωνούν, 26 συμφωνούν απόλυτα και 53 απλά συμφωνούν. Η τρίτη και η τέταρτη στήλη έχουν ακριβώς τις ίδιες τιμές, αφού δεν υπάρχουν απούσες τιμές. Έτσι, λοιπόν, 11,6% των συμμετεχόντων στην έρευνα συμφωνεί απόλυτα με την εν λόγω δήλωση, 23,7 % απλά συμφωνεί και 37,9% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Αυτοί που απλά διαφωνούν αποτελούν ένα ποσοστό της τάξεως του 25,4%, ενώ μόνο το 1,3 % διαφωνεί κάθετα. Όσον αφορά την τελευταία στήλη, μέχρι την απάντηση ΣΥΜΦΩΝΩ υπάρχει ποσοστό απόκρισης 35,3%, στη συνέχεια ανέρχεται σε 73,2% αν συμπεριληφθεί η απάντηση ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ. Μαζί και με όσους διαφωνούν, το ποσοστό μετατρέπεται αθροιστικά σε 98,7%.

B6. Θα πρέπει να υπάρχει ένας ειδικός φόρος για τους τουρίστες (ECON 6)

Πίνακας 6.30. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Θα πρέπει να υπάρχει ένας ειδικός φόρος για τους τουρίστες

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ*	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	34	15.2	15.2	15.2
ΣΥΜΦΩΝΩ	42	18.8	18.8	34.1
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	48	21.4	21.5	55.6
ΔΙΑΦΩΝΩ	66	29.5	29.6	85.2
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	33	14.7	14.8	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	223	99.6	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1	.4		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*εξαιρούνται οι απούσες τιμές

Η τελευταία δήλωση αφορά τη ειδική φορολογία που θα έπρεπε να υπάρχει για τους τουρίστες, όπως συμβαίνει ήδη σε άλλες χώρες (π.χ Ιταλία). Οι περισσότεροι συμμετέχοντες διαφωνούν (επικρατούσα τιμή=4), 66 στον αριθμό, ενώ 34 συμφωνούν απόλυτα και 42 απλά συμφωνούν. Σύμφωνα με την τρίτη στήλη, το 15,2 % συμφωνεί απόλυτα, ένα 18,8% απλά συμφωνεί και το 21,4% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. 29,5% είναι το ποσοστό για όσους διαφωνούν και μόλις 14,7% για όσους διαφωνούν κάθετα. Με την ύπαρξη μόνο μιας απούσας τιμής, τα ποσοστά

διαφοροποιούνται ελαφρώς μόνο για τις τρεις τελευταίες κατηγορίες απαντήσεων. Η τελευταία στήλη, αφορά ποσοστό 34,1% μέχρι και την απάντηση ΣΥΜΦΩΝΩ, ενώ αυξάνεται στο 55,6% μέχρι το σημείο ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ. Αν προστεθούν και όσοι διαφωνούν, προκύπτει ποσοστό 85,2%.

Γ) Περιβαλλοντικές επιπτώσεις:

Πίνακας 6.31. Στατιστικά Μέτρα-Περιβαλλοντικές επιπτώσεις

	Αυτή η κοινότητα θα' πρεπε να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος	Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για την αποκατάσταση των ιστορικών κτιρίων	Ο τουρισμός αποτελεί ί κίνητρο για τη διατήρηση των φυσικών πόρων	Η κατασκευή ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων έχει καταστρέψει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής	Το οδικό δίκτυο καθώς και άλλες δημόσιες εγκαταστάσεις διατηρούνται σε υψηλότερα επίπεδα ποιότητας	Ο «συνωστισμός» των τουριστών σε παραλίες, πάρκα, περιοχές για περπατά, επιφέρει δυσάρεστες περιπτώσεις για το περιβάλλον	Ο τουρισμός επιβαρύνει την κυκλοφορία και συμφόρηση και αυξάνει την ηχορύπανση (θόρυβο) στο νομό	
Ν ΕΓΚΥΡΕΣ ΤΙΜΕΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	221	223	224	223	222	221	222	223
Επικρατούσα τιμή	3	1	0	1	2	3	2	1
	2	2	2	2	4	2	2	2

Γ1. Αυτή η κοινότητα θα' πρέπει να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος (ENV 1)

Πίνακας 6.32. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Αυτή η κοινότητα θα' πρέπει να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ*	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	85	37.9	38.5	38.5
ΣΥΜΦΩΝΩ	90	40.2	40.7	79.2
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	27	12.1	12.2	91.4
ΔΙΑΦΩΝΩ	15	6.7	6.8	98.2
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	4	1.8	1.8	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	221	98.7	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	3	1.3		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*εξαιρούνται οι απούσες τιμές

Η πρώτη δήλωση σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις αφορά τη νομοθεσία υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος και ότι θα έπρεπε να είναι αυστηρότερη. Εδώ η πλειοψηφία συμφωνεί με αυτή τη δήλωση (επικρατούσα τιμή=2), αφού 90 άτομα συμφωνούν, όπως φαίνεται και από τη δεύτερη στήλη του πίνακα συχνοτήτων. 85 ερωτηθέντες συμφωνούν απόλυτα, 27 ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν ενώ μόλις 15 διαφωνούν και 4 διαφωνούν κάθετα. Στη στήλη της σχετικής συχνότητας σε ποσοστό, φαίνεται ότι 37,9 % των συμμετεχόντων συμφωνούν απόλυτα, 40,2% απλά συμφωνούν και 12,1% ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Αν εξαιρεθούν οι 3 απούσες τιμές που παρατηρούνται, τότε τα ποσοστά μετατρέπονται σε 38,5% 40,7% και 12,2% αντίστοιχα. Η τελευταία στήλη δείχνει ότι 79,2% έχουν απαντήσει μέχρι και ΣΥΜΦΩΝΩ, ενώ αν συμπεριληφθεί και η απάντηση ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ το ποσοστό γίνεται αθροιστικά 91,4% κ. ό. κ.

Γ2. Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για την αποκατάσταση των ιστορικών κτιρίων (ENV 2)

Πίνακας 6.33. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για την αποκατάσταση των ιστορικών κτιρίων

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ*	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	82	36.6	36.8	36.8
ΣΥΜΦΩΝΩ	108	48.2	48.4	85.2
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	21	9.4	9.4	94.6
ΔΙΑΦΩΝΩ	8	3.6	3.6	98.2
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	4	1.8	1.8	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	223	99.6	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1	.4		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*εξαιρούνται οι απούσες τιμές

Σύμφωνα με την επικρατούσα τιμή που είναι 2, για τη συγκεκριμένη δήλωση 108 άνθρωποι δήλωσαν ότι συμφωνούν, οι οποίοι είναι και οι περισσότεροι. 82 συμφωνούν απόλυτα, 21 ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν ενώ μόλις 8 διαφωνούν και 4 διαφωνούν κάθετα. Λαμβάνοντας υπόψη την 1 απούσα τιμή που παρατηρήθηκε, το 36,6 % των ερωτηθέντων συμφωνεί απόλυτα, το 48,2% απλά συμφωνεί και το 9,4 % ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Αν εξαιρεθούν οι απούσες τιμές, μεταβάλλονται ελαφρώς τα ποσοστά μόνο των 2 πρώτων κατηγοριών απαντήσεων (36,8% και 48,4% αντίστοιχα). Η στήλη της αθροιστικής σχετικής συχνότητας δείχνει ότι με ποσοστό 85,2 % αθροιστικά εμφανίζονται οι απαντήσεις ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και ΣΥΜΦΩΝΩ. Μαζί με τις απαντήσεις ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ και ΔΙΑΦΩΝΩ το ποσοστό είναι στο 98,2%.

Γ3. Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για τη διατήρηση των φυσικών πόρων (ENV 3)

Πίνακας 6.34. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για τη διατήρηση των φυσικών πόρων

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	56	25.0	25.0	25.0
ΣΥΜΦΩΝΩ	102	45.5	45.5	70.5
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	43	19.2	19.2	89.7

ΔΙΑΦΩΝΩ	20	8.9	8.9	98.7
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	3	1.3	1.3	100.0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0	100.0	

Η επικρατούσα τιμή εδώ είναι 2, επομένως οι περισσότεροι απλά συμφωνούν με αυτή τη δήλωση, 102 σε αριθμό. Αυτοί που συμφωνούν απόλυτα είναι 56, ενώ όσοι ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν είναι 43. Στη μεταβλητή αυτή δεν εμφανίζονται απούσες τιμές, οπότε οι δύο επόμενες στήλες έχουν ίδια ποσοστά. Στην πέμπτη και τελευταία στήλη παρουσιάζεται αθροιστικά ένα ποσοστό της τάξεως του 70,5% για τις απαντήσεις ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και ΣΥΜΦΩΝΩ, ενώ μαζί και με τις επόμενες 2 κατηγορίες απαντήσεων το ποσοστό γίνεται 98,7%.

Γ4. Η κατασκευή ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων έχει καταστρέψει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής (ENV 4)

Πίνακας 6.35. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Η κατασκευή ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων έχει καταστρέψει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ*	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	51	22.8	22.9	22.9
ΣΥΜΦΩΝΩ	71	31.7	31.8	54.7
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	68	30.4	30.5	85.2
ΔΙΑΦΩΝΩ	28	12.5	12.6	97.8
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	5	2.2	2.2	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	223	99.6	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1	.4		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*εξαιρούνται οι απούσες τιμές

Είναι ξεκάθαρο από δεύτερη στήλη του πίνακα συχνοτήτων, σε συνδυασμό με την επικρατούσα τιμή (επικρατούσα τιμή=2), ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων συμφωνεί με τη δήλωση πως τα ξενοδοχεία και άλλες τουριστικές εγκαταστάσεις δημιουργούν προβλήματα για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής. 71 άτομα συμφωνούν, ενώ 51 συμφωνούν απόλυτα και 68 ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Ακόμα λιγότεροι είναι όσοι διαφωνούν, (33 στο σύνολο), και αυτό ήταν αναμενόμενο, μιας και όλοι γνωρίζουν πως οι δραστηριότητες προκαλούν καταστροφές

βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα όχι μόνο στην περιοχή που ζουν, αλλά και σε παγκόσμια κλίμακα.

Η τρίτη και η τέταρτη στήλη (με ανεπαίσθητες διαφορές στις τιμές καθώς υπάρχει μόνο 1 απούσα τιμή), δείχνουν το ποσοστό των ατόμων κάθε τιμής στο σύνολο του δείγματος. Εδώ υπάρχει ένα ποσοστό 22,8 % (ή 22,9% αν εξαιρεθεί η απούσα τιμή) που συμφωνεί απόλυτα με τη συγκεκριμένη δήλωση, 31,7% (ή 31,8%) απλά συμφωνεί και 30,4% (ή 30,5%) ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Στην τελευταία στήλη, όλες οι τιμές της μεταβλητής εμφανίζονται σε ποσοστό 54,7% μέχρι την απάντηση ΣΥΜΦΩΝΩ , ενώ μαζί με την απάντηση ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΙ ΔΙΑΦΩΝΩ το ποσοστό είναι 97,8% αθροιστικά (εκτός από τις απούσες τιμές).

Γ5. Το οδικό δίκτυο καθώς και άλλες δημόσιες εγκαταστάσεις διατηρούνται σε υψηλότερα επίπεδα ποιότητας (ENV 5)

Πίνακας 6.36. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Το οδικό δίκτυο καθώς και άλλες δημόσιες εγκαταστάσεις διατηρούνται σε υψηλότερα επίπεδα ποιότητας

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ*	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	15	6.7	6.8	6.8
ΣΥΜΦΩΝΩ	53	23.7	23.9	30.6
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	49	21.9	22.1	52.7
ΔΙΑΦΩΝΩ	85	37.9	38.3	91.0
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	20	8.9	9.0	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	222	99.1	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	2	.9		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*εξαιρούνται οι απούσες τιμές

Η στήλη 2 δείχνει τις συχνότητες των τιμών, δηλ. από τους ερωτώμενους οι 15 συμφωνούν απόλυτα, 53 απλά συμφωνούν, 49 ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν και 85 διαφωνούν, που είναι και οι περισσότεροι (επικρατούσα τιμή=4). Στα ποσοστά της στήλης 3 περιλαμβάνονται και οι απούσες τιμές (εδώ 2), έτσι το 6,7 % του δείγματος συμφωνεί απόλυτα, το 23,7% απλά συμφωνεί και το 37,9% διαφωνεί κ. ό. κ. Ακολουθεί η στήλη 4, όπου έχουν εξαιρεθεί οι απούσες τιμές, οπότε αντί για 6,7%, 23,7 % και 37,9% (ποσοστά που συναντώνται στην προηγούμενη στήλη) έχουμε 6,8%, 23,9% και 38,3% αντίστοιχα. Η τελευταία στήλη δίνει ποσοστό 30,6 % μέχρι τις τιμές του ΣΥΜΦΩΝΩ, ενώ αυξάνεται στο 52,7% με την επόμενη απάντηση και στο 91% μαζί και με όσους διαφωνούν.

Γ6. Ο «συνωστισμός» των τουριστών σε παραλίες, πάρκα, περιοχές για πικ-νικ, επιφέρει δυσάρεστες περιπτώσεις για το περιβάλλον (ENV 6)

Πίνακας 6.37. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο «συνωστισμός» των τουριστών σε παραλίες, πάρκα, περιοχές για πικ-νικ, επιφέρει δυσάρεστες περιπτώσεις για το περιβάλλον

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ *	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	49	21.9	22.2	22.2
ΣΥΜΦΩΝΩ	71	31.7	32.1	54.3
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	51	22.8	23.1	77.4
ΔΙΑΦΩΝΩ	39	17.4	17.6	95.0
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	11	4.9	5.0	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	221	98.7	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	3	1.3		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*εξαιρούνται οι απούσες τιμές

Αυτή η δήλωση βρίσκει σύμφωνους τους περισσότερους ερωτώμενους, 71 στο σύνολο (επικρατούσα τιμή=2). Στη στήλη 2 λοιπόν φαίνεται ότι από τους ερωτώμενους οι 49 συμφωνούν απόλυτα, 51 ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν, 39 διαφωνούν ενώ μόλις 11 διαφωνούν κάθετα. Στην τρίτη στήλη, με ποσοστό 21,9% σημειώνονται όσοι συμφωνούν απόλυτα, με 31,7% όσοι απλά συμφωνούν και με 22,8% όσοι ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Ακολουθεί η στήλη 4, την πραγματικής σχετικής συχνότητας, όπου εξαιρούνται οι απούσες τιμές. Επομένως, υπάρχουν μικροαλλαγές στα ποσοστά, δηλ. 22,2% αντί για 21,9%, 32,1% αντί για 31,7% και 23,1% αντί για 22,8%. Τέλος, δίνονται τα αθροιστικά ποσοστά, για παράδειγμα μέχρι τις τιμές των απαντήσεων ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ το ποσοστό είναι 77,4 %, ενώ μαζί με αυτές για το ΔΙΑΦΩΝΩ ανέρχεται στο 95%.

Γ7. Ο τουρισμός βελτιώνει την εμφάνιση της περιοχής (ENV 7)

Πίνακας 6.38. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο τουρισμός βελτιώνει την εμφάνιση της περιοχής

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	35	15.6	15.8	15.8
ΣΥΜΦΩΝΩ	91	40.6	41.0	56.8
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	62	27.7	27.9	84.7
ΔΙΑΦΩΝΩ	26	11.6	11.7	96.4
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	8	3.6	3.6	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	222	99.1	100.0	
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	2	.9		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

Όσον αφορά την εμφάνιση της περιοχής, οι περισσότεροι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι λόγω του τουρισμού έχει βελτιωθεί αρκετά. 91 συμφωνούν, 25 συμφωνούν απόλυτα και 62 ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Η τρίτη στήλη περιλαμβάνει τις 2 απούσες τιμές που εντοπίστηκαν και δείχνει ότι το 15,6% (15,8% αν εξαιρεθούν οι απούσες τιμές) του δείγματος συμφωνεί απόλυτα, το 40,6 % (41% αν εξαιρεθούν οι απούσες τιμές) απλά συμφωνεί και το 27,7 % (27,9 % αν εξαιρεθούν οι απούσες τιμές) ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Η τελευταία στήλη που δίνει την ποσοστιαία αθροιστική σχετική συχνότητα, δίνει ποσοστό 56,8 % μέχρι τις τιμές των απαντήσεων ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και ΣΥΜΦΩΝΩ και ποσοστό 84,7% μαζί με τις τιμές ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ.

Γ8. Ο τουρισμός επιβαρύνει την κυκλοφοριακή συμφόρηση και αυξάνει την ηχορύπανση (θόρυβο) στο νομό (ENV 8)

Πίνακας 6.39. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ-Ο τουρισμός επιβαρύνει την κυκλοφοριακή συμφόρηση και αυξάνει την ηχορύπανση (θόρυβο) στο νομό

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ*	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	60	26.8	26.9	26.9

ΣΥΜΦΩΝΩ	101	45.1	45.3	72.2
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	40	17.9	17.9	90.1
ΔΙΑΦΩΝΩ	20	8.9	9.0	99.1
ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ	2	.9	.9	100.0
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΥΣΕΣ	223	99.6	100.0	
ΤΙΜΕΣ				
ΑΠΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ	1	.4		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	224	100.0		

*εξαιρούνται οι απούσες τιμές

Η τελευταία δήλωση αφορά την αυξανόμενη κυκλοφοριακή συμφόρηση και την ηχορύπανση λόγω του τουρισμού. Όπως αναμενόταν, η πλειονότητα των ερωτηθέντων συμφώνησε με την εν λόγω δήλωση. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τη δεύτερη στήλη του πίνακα συχνοτήτων, 101 άτομα συμφωνούν, 60 συμφωνούν απόλυτα, 40 ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν και μόνο 20 διαφωνούν. Στην τρίτη στήλη, το 26,8 % του δείγματος συμφωνεί απόλυτα, το 45,1 % συμφωνεί, 17,9% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί και 8,9% διαφωνεί. Ομοίως, αν εξαιρεθεί η 1 απούσα τιμή, τα ποσοστά της τέταρτης με της τρίτης στήλης είναι σχεδόν ίδια. Τέλος, 72,2% προκύπτει αθροιστικά για τις 2 πρώτες κατηγορίες τιμών και 99,1% μέχρι και την απάντηση ΔΙΑΦΩΝΩ.

6.2 Έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2

Ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 είναι από τις πιο γνωστές μεθόδους που χρησιμοποιούνται για να αναλυθούν ποιοτικά δεδομένα. Η τιμή του χ^2 δείχνει κατά πόσο η ανεξαρτησία των δυο μεταβλητών είναι στατιστικά σημαντική ή όχι. Ο σωστός ορισμός της εξαρτημένης και της ανεξάρτητης μεταβλητής είναι κρίσιμος, για να μπορέσουν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα. Η γενική μορφή των υποθέσεων που διατυπώνεται είναι η εξής:

H_0 - μηδενική υπόθεση: οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους
 H_1 - εναλλακτική υπόθεση: οι δύο μεταβλητές είναι εξαρτημένες

Υπάρχουν κάποιες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την ομαλή διεξαγωγή του ελέγχου χ^2 .

- 1) Τα δεδομένα θα πρέπει να προέρχονται από τυχαία δειγματοληψία από τον πληθυσμό
- 2) Οι παρατηρήσεις πρέπει να είναι ανεξάρτητες, κάθε παρατήρηση δηλαδή πρέπει να προέρχεται από διαφορετικό ερωτώμενο
- 3) Οι μεταβλητές πρέπει να είναι ποιοτικές ονομαστικού τύπου (άσχετα πώς δηλώνονται στο SPSS)
- 4) Θα πρέπει το πολύ το 20% των κελιών του πίνακα να έχει αναμενόμενη συχνότητα κάτω από 5. Αν η τέταρτη παραδοχή δεν ικανοποιείται τότε είναι καλύτερα να χρησιμοποιηθεί ο έλεγχος Fisher (το SPSS τον συμπεριλαμβάνει για μια τέτοια περίπτωση, αλλά μόνο για πίνακες συνάφειας 2X2) ή μπορεί να γίνει επανακωδικοποίηση της εξαρτημένης μεταβλητής. Εάν πάλι δεν ικανοποιείται η συγκεκριμένη προϋπόθεση, **δεν** γίνεται να εφαρμοστεί ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 .

Επομένως, θα εφαρμοστεί ο ανωτέρω έλεγχος μέσω του προγράμματος SPSS, ενδεικτικά, ανάμεσα σε ορισμένες από απαντήσεις που έδωσαν οι συμμετέχοντες στις ερωτήσεις που αφορούν τις επιπτώσεις (impacts), και τις υπόλοιπες ερωτήσεις (μόνο για τις ποιοτικές μεταβλητές) που υπάρχουν στο ερωτηματολόγιο. Κυρίως, δηλαδή, μεταξύ των ερωτήσεων συμπεριφοράς και των γενικών ερωτήσεων του ερωτηματολογίου.

H_0 : Δεν υπάρχει σχέση ανάμεσα στην άποψη ότι οι τιμές των αγαθών και υπηρεσιών έχουν αυξηθεί σημαντικά λόγω του τουρισμού και στο αν το επάγγελμα των ερωτώμενων έχει άμεση σχέση με τον τουρισμό (οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους).
 H_1 : Υπάρχει σχέση ανάμεσα στην άποψη ότι οι τιμές των αγαθών και υπηρεσιών έχουν αυξηθεί σημαντικά λόγω του τουρισμού και στο αν το επάγγελμα των ερωτώμενων έχει άμεση σχέση με τον τουρισμό.

Πίνακας 6.40. Chi-Square Tests¹

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	5.065 ^a	4	.281
Likelihood Ratio	5.472	4	.242
Linear-by-Linear Association	3.616	1	.057
N of Valid Cases	221		

a. 2 cells (20.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .37.

Με βάση τα αποτελέσματα της διαδικασίας χ^2 , Asymp. Sig. (2-sided)= 0,281 > 0,005. Αυτό συνεπάγεται ότι η H_0 είναι αποδεκτή, επομένως δεν φαίνεται να υπάρχει μια στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της «φύσης» του επαγγέλματος των ερωτώμενων και των απόψεών τους για την ανωτέρω επίπτωση, ($\chi^2 = 5,065$, $df=4$, $p=0,281$). Ανεξαρτήτως αν το επάγγελμα των ερωτώμενων έχει άμεση σχέση με τον τουρισμό, φαίνεται να συμφωνούν χωρίς να διαφέρουν οι απόψεις τους σημαντικά ότι οι τιμές των αγαθών και υπηρεσιών έχουν αυξηθεί σημαντικά λόγω του τουρισμού (ECON4).

H_0 : Δεν υπάρχει σχέση ανάμεσα στην άποψη ότι ο τουρισμός δίνει πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή και στο φύλο των ερωτώμενων (οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους).

H_1 : Υπάρχει σχέση ανάμεσα στην άποψη ότι ο τουρισμός δίνει πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή και στο φύλο των ερωτώμενων.

Πίνακας 6.41. Chi-Square Tests²

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	3.646 ^a	4	.456
Likelihood Ratio	3.675	4	.452
Linear-by-Linear Association	.903	1	.342
N of Valid Cases	223		

a. 2 cells (20.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2.93.

Σε αυτό τον έλεγχο, εφόσον πληρούνται και οι 4 βασικές προϋποθέσεις, προκύπτει πάλι ότι Asymp. Sig. (2-sided)= 0,456 > 0,005. Επομένως και σε αυτή την περίπτωση η μηδενική υπόθεση ισχύει, δηλαδή (η H_0 είναι αποδεκτή) δεν φαίνεται να υπάρχει μια στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ του φύλου των ερωτώμενων και της ανωτέρω επίπτωσης, ($\chi^2 = 3,646$, $df=4$, $p=0,456$). Ανεξαρτήτως φύλου, φαίνεται να συμφωνούν χωρίς να διαφέρουν οι απόψεις τους σημαντικά ότι ο τουρισμός δίνει πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή (SOCIAL3).

H_0 : Δεν υπάρχει σχέση ανάμεσα στην άποψη ότι αυτή η κοινότητα θα' πρεπε να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος και στο φύλο των ερωτώμενων (οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους).

H_1 : Υπάρχει σχέση ανάμεσα στην άποψη ότι αυτή η κοινότητα θα' πρεπε να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος και στο φύλο των ερωτώμενων.

Πίνακας 6.42. Chi-Square Tests³

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	2.595 ^a	4	.628
Likelihood Ratio	2.617	4	.624
Linear-by-Linear Association	1.199	1	.274
N of Valid Cases	221		

a. 2 cells (20.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.97.

Με βάση τα αποτελέσματα της διαδικασίας χ^2 , Asymp. Sig. (2-sided)= 0,628 > 0,005. Όπως και στις 2 προηγούμενες περιπτώσεις, ανεξαρτήτως φύλου, οι ερωτώμενοι φαίνεται να συμφωνούν χωρίς να διαφέρουν οι απόψεις τους σημαντικά ότι αυτή η κοινότητα θα' πρεπε να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος. (ENV1).

Παρατηρήθηκε ότι σε πολλές περιπτώσεις κατά τη διάρκεια δοκιμών, δεν πληρούνταν η 4^η προϋπόθεση ούτε και με την επανακωδικοποίηση της εξαρτημένης μεταβλητής, οπότε ο έλεγχος χ^2 στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν ήταν και ο πιο χρήσιμος για όλες τις μεταβλητές. Στη συνέχεια παρουσιάζονται εναλλακτικοί τρόποι μέσω του SPSS για την εξαγωγή πιο ολοκληρωμένων συμπερασμάτων.

6.3. Παραγοντική Ανάλυση (factor analysis)

Η παραγοντική ανάλυση είναι μια στατιστική μέθοδος η οποία εξακριβώνει με ποιο τρόπο συνδέονται μεταξύ τους διαφορετικές παρατηρήσεις. Στην ουσία αφορά μια τεχνική μείωσης δεδομένων (data reduction technique), ενώ η χρήση της γίνεται στις εξής περιπτώσεις:

- ✓ όταν έχουμε ένα σύνολο από μεταβλητές, οι οποίες περιγράφουν το ίδιο πράγμα με διαφορετικό τρόπο
- ✓ όταν έχουμε ένα σύνολο από μεταβλητές, για τις οποίες υπάρχει το ενδεχόμενο να ομαδοποιηθούν, ανάλογα το πόσο σχετίζονται μεταξύ τους
- ✓ για τον έλεγχο λανθανουσών* μεταβλητών που έχουν διαφύγει
- ✓ για τον έλεγχο μεταβλητών που δεν απαιτείται εκ νέου εξέταση, καθώς μετρούν το ίδιο πράγμα
- ✓ για τον έλεγχο του τρόπου συσχετισμού κάποιων μεταβλητών, και αν αυτός αφορά κάποιο θεωρητικό μοντέλο που γνωρίζουμε

Τα είδη της παραγοντικής ανάλυσης είναι τα ακόλουθα:

1. Διερευνητική παραγοντική ανάλυση (Exploratory factor analysis). Προσπαθεί να ανακαλύψει την ύπαρξη παραγόντων σε ένα μεγάλο σύνολο μεταβλητών.
2. Επαληθευτική παραγοντική ανάλυση (Confirmatory factor analysis). Αυτό το είδος ανάλυσης προσπαθεί να ανακαλύψει αν ο αριθμός των παραγόντων καθώς και η σύνθεση τους επιβεβαιώνει τα αναμενόμενα από τη θεωρία.

Για τη χρησιμοποίηση της παραγοντικής ανάλυσης, πρέπει να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις:

- ✓ ανεξαρτησία παρατηρήσεων
- ✓ το μέγεθος του δείγματος να μην είναι μικρότερο των 50 ατόμων, ενώ είναι προτιμότερο να είναι τουλάχιστον 100. Γενικά ένα δείγμα μεγαλύτερο των 200 ατόμων θεωρείται επαρκές.

- ✓ οι μεταβλητές πρέπει να είναι ποσοτικές. Διαφορετικά, μπορούν να συμπεριληφθούν οι μεταβλητές που εκφράζουν βαθμό ικανοποίησης ή επιθυμίας με κλίμακα μέτρησης από χαμηλό στο υψηλό (ή αντίστροφα)
- ✓ για κάθε ζευγάρι μεταβλητών, πρέπει να ακολουθείται διμεταβλητή κανονική κατανομή

Η παραγοντική ανάλυση, όπως αναφέρθηκε ήδη, εξετάζει τη συσχέτιση μεταξύ μεγάλου αριθμού μεταβλητών, ομαδοποιώντας τις σε παράγοντες. Αφού πληρούνται οι προϋποθέσεις, τα βήματα που απαιτούνται για την εκτέλεση της μεθόδου είναι πρώτον η δημιουργία του πίνακα συσχετίσεων (correlation matrix), αφού έχει ήδη προηγηθεί η διαδικασία αποκλεισμού μεταβλητών που δεν σχετίζονται καν μεταξύ τους. Κατόπιν, ακολουθεί η εξαγωγή των παραγόντων (factor extraction), η περιστροφή των παραγόντων (factor rotation) και η ερμηνεία τους.

Ξεκινώντας την ανάλυση (σε ολόκληρο το νομό αρχικά), παράγεται ο πίνακας συσχετίσεων για τις επιπτώσεις και στη συνέχεια, τρέχοντας την ανάλυση προκύπτουν διάφοροι πίνακες που βοηθάνε στην εξήγηση της ανάλυσης και την καταλληλότητα των μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν.

Πίνακας 6.43. KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.756
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1021.612
	df	190
	Sig.	.000

Σύμφωνα με το Τεστ KMO και Bartlett, όπου στο Bartlett's test of sphericity to $p=0,000 < 0,005$, γεγονός που δείχνει ότι είναι στατιστικά σημαντικό. Αυτό που ουσιαστικά ελέγχει το συγκεκριμένο τεστ, είναι αν όλες οι μεταβλητές του πίνακα συσχετίσεων, διαφέρουν στατιστικά σημαντικά από το μηδέν. Εφόσον $p=0$, σημαίνει ότι οι μεταβλητές συσχετίζονται σημαντικά μεταξύ τους. Επίσης, ο αριθμός $0,756 > 0,5$ στην αρχή του πίνακα, δηλώνει ότι το δείγμα είναι επαρκές για την ανάλυση.

**Correlation
Matrix^a**



a.

Determinant

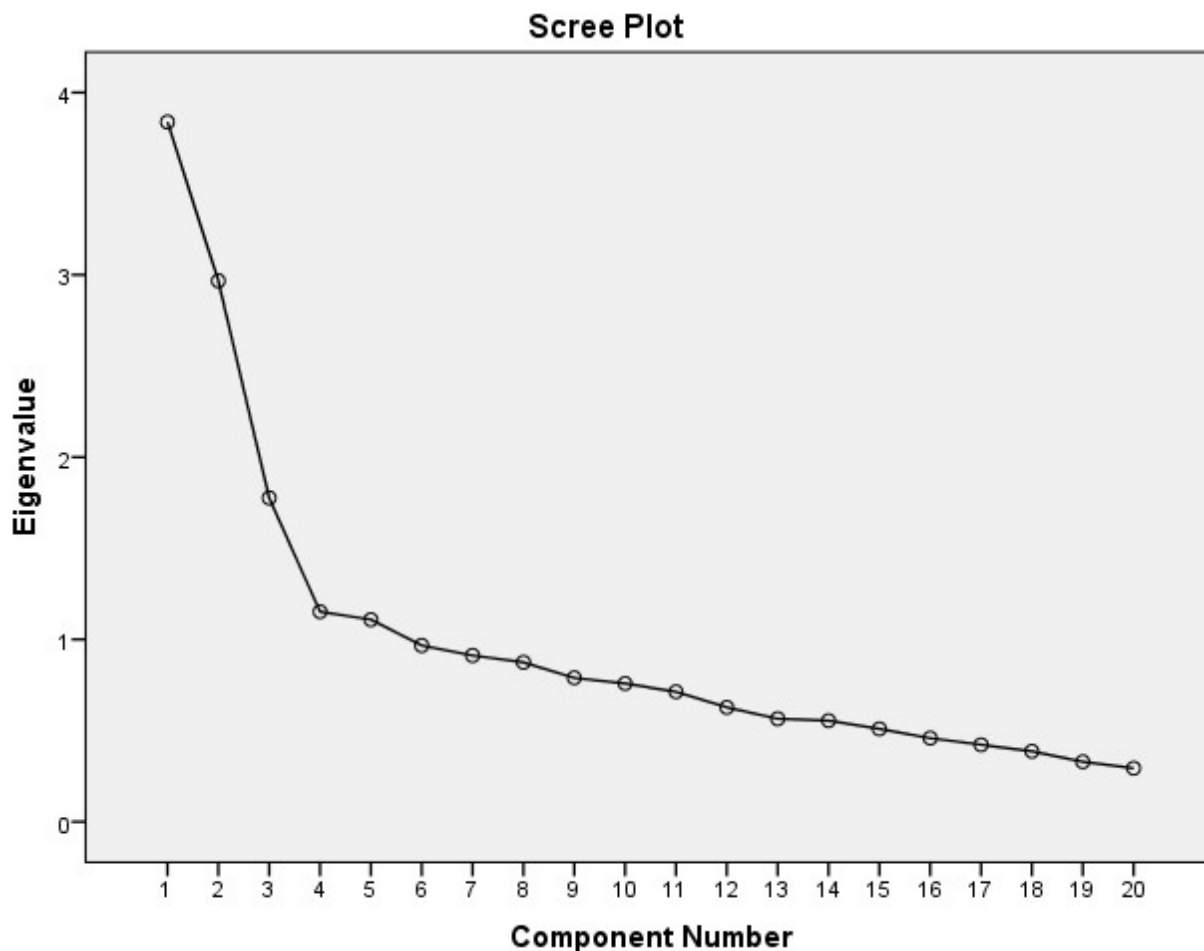
= .006

Ο καθοριστικός παράγοντα (determinant), ο οποίος ελέγχει την πολυσυγγραμμικότητα ή την μοναδικότητα, πρέπει να είναι μεγαλύτερος από 0,00001. Σε διαφορετική περίπτωση, πρέπει να αναζητηθούν στον πίνακα συσχετίσεων (R-matrix), μεταβλητές που έχουν πολύ υψηλή συσχέτιση μεταξύ τους και να αποκλειστεί μία (ή περισσότερες) από αυτές πριν «τρέξει» εκ νέου η ανάλυση. Εδώ είναι 0,006, επομένως δεν υπάρχει πρόβλημα.

Πίνακας 6.44. Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared			Rotation Sums of Squared		
	Loadings			Loadings			Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.838	19.190	19.190	3.838	19.190	19.190	2.883	14.413	14.413
2	2.967	14.836	34.027	2.967	14.836	34.027	2.384	11.922	26.334
3	1.776	8.879	42.906	1.776	8.879	42.906	2.079	10.396	36.731
4	1.152	5.761	48.667	1.152	5.761	48.667	1.782	8.909	45.640
5	1.109	5.543	54.210	1.109	5.543	54.210	1.714	8.570	54.210
6	.967	4.834	59.044						
7	.912	4.561	63.605						
8	.874	4.372	67.977						
9	.789	3.946	71.923						
10	.758	3.790	75.713						
11	.713	3.563	79.277						
12	.627	3.135	82.412						
13	.565	2.823	85.235						
14	.555	2.774	88.009						
15	.509	2.546	90.555						
16	.458	2.292	92.847						
17	.422	2.111	94.958						
18	.386	1.932	96.890						
19	.328	1.642	98.532						
20	.294	1.468	100.000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.



Διάγραμμα 6.9. Γράφημα ιδιοτιμών ως προς τον αριθμό των παραγόντων

Οι δύο παραπάνω πίνακες, Total Variance Explained και Scree Plot, εκφράζουν την εξαγωγή παραγόντων (που αναφέρθηκε παραπάνω ως ένα από τα βήματα της παραγοντικής ανάλυσης). Θεωρούνται λοιπόν οι πιο κοινώς χρησιμοποιούμενες διαδικασίες για να αποφασιστεί πόσοι παράγοντες θα διατηρηθούν στο τέλος της ανάλυσης. Για την εξαγωγή των παραγόντων χρησιμοποιείται η μέθοδος **Principal Component Analysis**, η οποία υπάρχει εξ ορισμού (αν δεν αλλαχθεί στο SPSS) και είναι η πιο συνήθης στη χρήση της. Επιπλέον, πρέπει τα eigenvalues (ιδιοτιμές) > 1 (εξ ορισμού από το SPSS, αν δεν αλλαχθεί). Οι παράγοντες/συνιστώσες που έχουν ιδιοτιμές μεγαλύτερες από το ένα, αξίζουν να ερμηνευτούν (Kaiser, 1960). Στο Scree Plot (γράφημα ιδιοτιμών ως προς τον αριθμό των παραγόντων), (Raymond Cattell, 1966), γίνεται έλεγχος των παραγόντων και επιλέγονται όσοι βρίσκονται σε

σημεία πριν το γράφημα γίνει επίπεδο. Υπάρχει περίπτωση να αποκλειστούν και παράγοντες που έχουν μία ή δύο μεταβλητές με υψηλά βάρη (loadings), και χρήζουν δύσκολης επεξήγησης.

Σύμφωνα με τον πίνακα *Total Variance Explained* και με το *Scree plot*, φαίνεται ότι διατηρούνται 5 συνιστώσες, οι οποίες εξηγούν καλύτερα τη σχέση των μεταβλητών μεταξύ τους, σε ποσοστό διακύμανσης 54,2%.

Μετά την εξαγωγή παραγόντων, ακολουθεί η περιστροφή παραγόντων. Έτσι, ο πίνακας *Rotated Component Matrix* είναι ευκολότερο να ερμηνευτεί αν γίνουν ορισμένες αλλαγές, όπως για παράδειγμα ταξινόμηση κατά μέγεθος και ελάχιστη αποδεκτή τιμή factor loading 0,4. Μετά τις απαραίτητες αλλαγές παράγεται ο παρακάτω πίνακας:

Πίνακας 6.45. Rotated Component Matrix^a

	Component				
	1	2	3	4	5
Ο τουρισμός βελτιώνει τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και τις δαπάνες υποδομής στην οικονομία της περιοχής (ECON3)	.732				
Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για την αποκατάσταση των ιστορικών κτιρίων (ENV2)	.686				
Ο τουρισμός ενθαρρύνει μια ποικιλία πολιτιστικών δραστηριοτήτων από τον τοπικό πληθυσμό (π.χ χειροτεχνία, τέχνες, μουσική) (SOCIAL1)	.658				
Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για τη διατήρηση των φυσικών πόρων (ENV3)	.577				
Ο τουρισμός βελτιώνει την εμφάνιση της περιοχής (ENV7)	.504	-.450			

Αυτή η κοινότητα θα' πρεπε να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω	.466	.406			
αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος (ENV1)					
Η κατασκευή ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων έχει		.729			
καταστρέψει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής (ENV4)					
Ο «συνωστισμός» των τουριστών σε παραλίες, πάρκα, περιοχές για πικ-νικ, επιφέρει δυσάρεστες περιπτώσεις για το περιβάλλον (ENV6)		.715			
Ο τουρισμός επιβαρύνει την κυκλοφοριακή συμφόρηση και αυξάνει την ηχορύπανση (θόρυβο) στο νομό (ENV8)		.536			
Ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής (SOCIAL6)		-.482			
Ο τουρισμός αυξάνει τη χρήση/τον εθισμό ναρκωτικών και τον αλκοολισμό (SOCIAL4)			.827		
Ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα (SOCIAL5)			.763		
Θα πρέπει να υπάρχει ένας ειδικός φόρος για τους τουρίστες (ECON6)			.582		

Ο τουρισμός επιφέρει ενίσχυση στο εισόδημα της ελληνικής κυβέρνησης (ECON1)				.743	
Η απασχόληση των κατοίκων της περιοχής αυξάνεται λόγω του τουρισμού (ECON2)				.639	
Μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα γνωριμιών μεταξύ ανθρώπων από διάφορες χώρες (SOCIAL2)				.445	
Τα πιο πολλά έσοδα απ' τον τουρισμό καταλήγουν σε εταιρίες εκτός νομού (ECON5)					.674
Ο τουρισμός δίνει πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή (SOCIAL3)					.575
Το οδικό δίκτυο καθώς και άλλες δημόσιες εγκαταστάσεις διατηρούνται σε υψηλότερα επίπεδα ποιότητας (ENV5)					.560
Οι τιμές πολλών αγαθών και υπηρεσιών έχουν αυξηθεί λόγω του τουρισμού (ECON4)					.517

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 10 iterations.

Ο πίνακας Rotated Component Matrix περιέχει τις επιβαρύνσεις των παραγόντων μετά την περιστροφή. Από τον πίνακα αυτό μπορούμε να «ερμηνεύσουμε» τους παράγοντες. Εδώ, η

περιστροφή παραγόντων έδειξε ότι υπάρχουν 5 παράγοντες και οι μεταβλητές έχουν υψηλά βάρη μόνο σε έναν παράγοντα (εκτός από μια ερώτηση). Ορισμένες μεταβλητές μπορεί να ανήκουν σε δύο παράγοντες (αν και λαμβάνονται υπόψη μόνο οι μεγαλύτερες τιμές, είναι καλύτερο να υπάρχουν όσο το δυνατόν λιγότερο τέτοιες μεταβλητές, και αν υπάρχουν, να διαφέρουν μεταξύ τους -αριθμητικά- όσο περισσότερο γίνεται).

Επομένως, βρίσκουμε τα κοινά σημεία των παραγόντων ώστε να δώσουμε ένα όνομα σε κάθε παράγοντα/συνιστώσα. Οι ερωτήσεις που κατατάσσονται στον πρώτο παράγοντα αφορούν κυρίως επενδύσεις για κτίρια, υποδομές κτλ της περιοχής οπότε μια σχετική ονομασία θα ήταν εμφάνιση και κουλτούρα της περιοχής. Για τη δεύτερη συνιστώσα θα ταίριαζε η ονομασία περιβάλλον και επιπτώσεις, καθώς όλες οι ερωτήσεις εδώ αφορούν μόνο περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Στον τρίτο παράγοντα ένας τίτλος θα μπορούσε να είναι εγκληματικές και παράνομες πράξεις, στον τέταρτο εισοδηματική αύξηση και στο τελευταίο επιλεκτικές διευκολύνσεις και θέματα ποιότητας. Αυτή, λοιπόν, θα μπορούσε να είναι μια πιθανή ομαδοποίηση των επιπτώσεων του ερωτηματολογίου.

Για λόγους σύγκρισης, το συνολικό δείγμα θα διασπαστεί στους κατοίκους του δήμου Χανίων (N=115) και στους κατοίκους των υπολοίπων δήμων του Νομού (N=109). Για την ανάλυση, ισχύουν τα ίδια που αναφέρθηκαν προηγουμένως.

Πίνακας 6.46. KMO and Bartlett's Test²

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.707
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square
	606.502
	df
	190
	Sig.
	.000

Στον τεστ KMO και Bartlett $p=0,000 < 0,005$, σημαίνει ότι οι μεταβλητές συσχετίζονται σημαντικά μεταξύ τους. Επίσης, ο αριθμός $0,707 > 0,5$ δείχνει ότι το δείγμα είναι επαρκές για την ανάλυση.

Correlation

Matrix^a



a.

Determinant

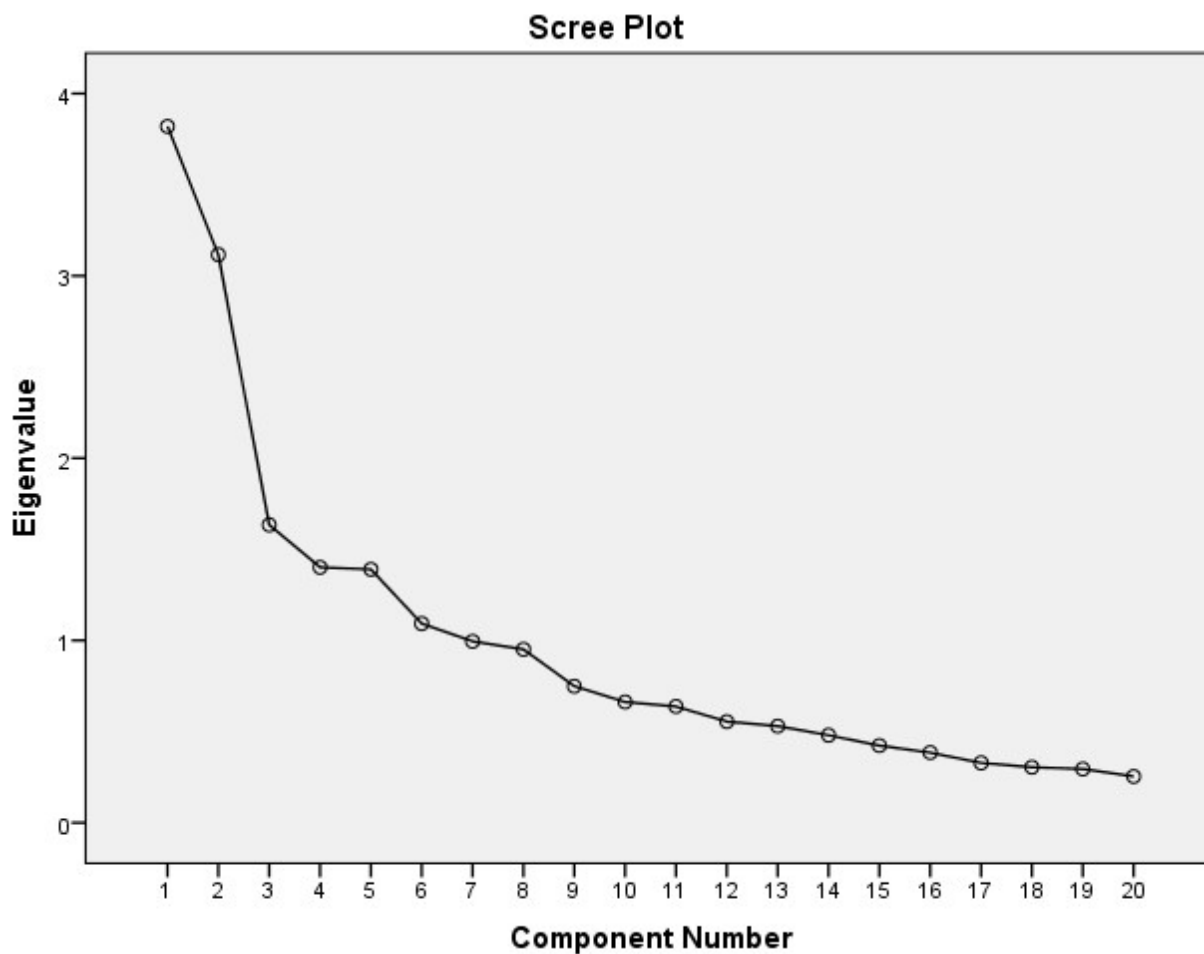
= .002

Determinant=0,002>0,00001, επομένως δεν υπάρχει πρόβλημα πολυσυγγραμικότητας ή μοναδικότητας.

Πίνακας 6.47. Total Variance Explained²

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared			Rotation Sums of Squared		
				Loadings			Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.820	19.099	19.099	3.820	19.099	19.099	2.723	13.615	13.615
2	3.116	15.580	34.680	3.116	15.580	34.680	2.468	12.342	25.957
3	1.634	8.169	42.848	1.634	8.169	42.848	2.117	10.585	36.541
4	1.401	7.005	49.853	1.401	7.005	49.853	2.090	10.449	46.990
5	1.390	6.951	56.804	1.390	6.951	56.804	1.599	7.995	54.986
6	1.092	5.461	62.265	1.092	5.461	62.265	1.456	7.279	62.265
7	.995	4.975	67.240						
8	.951	4.756	71.995						
9	.749	3.744	75.740						
10	.662	3.310	79.050						
11	.638	3.188	82.238						
12	.555	2.773	85.011						
13	.530	2.648	87.659						
14	.480	2.400	90.058						
15	.423	2.115	92.173						
16	.384	1.922	94.096						
17	.328	1.641	95.737						
18	.304	1.522	97.259						
19	.295	1.473	98.731						
20	.254	1.269	100.000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.



Διάγραμμα 6.10. Γράφημα ιδιοτιμών ως προς τον αριθμό των παραγόντων για το δήμο Χανίων

Από την εξαγωγή παραγόντων, στον πίνακα Total Variance Explained και στο Scree plot, φαίνεται ότι διατηρούνται 6 συνιστώσες, οι οποίες εξηγούν καλύτερα τη σχέση των μεταβλητών μεταξύ τους, σε ποσοστό διακύμανσης 62,3%.

Πίνακας 6.48. Rotated Component Matrix^a 2

	Component					
	1	2	3	4	5	6

Ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής (SOCIAL6)	-.725					
Η κατασκευή ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων έχει καταστρέψει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής (ENV4)	.668					
Ο τουρισμός βελτιώνει την εμφάνιση της περιοχής (ENV7)	-.657					
Ο «συνωστισμός» των τουριστών σε παραλίες, πάρκα, περιοχές για πικ-νικ, επιφέρει δυσάρεστες περιπτώσεις για το περιβάλλον (ENV6)	.546				.469	
Οι τιμές πολλών αγαθών και υπηρεσιών έχουν αυξηθεί λόγω του τουρισμού (ECON4)	.454					.445
Αυτή η κοινότητα θα' πρεπε να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος (ENV1)						
Ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα (SOCIAL5)		.834				
Ο τουρισμός αυξάνει τη χρήση/τον εθισμό ναρκωτικών και τον αλκοολισμό (SOCIAL4)		.791				

Θα πρέπει να υπάρχει ένας ειδικός φόρος για τους τουρίστες (ECON6)	.630				
Ο τουρισμός επιβαρύνει την κυκλοφοριακή συμφόρηση και αυξάνει την ηχορύπανση (θόρυβο) στο νομό (ENV8)	.543				
Η απασχόληση των κατοίκων της περιοχής αυξάνεται λόγω του τουρισμού (ECON2)		.852			
Ο τουρισμός επιφέρει ενίσχυση στο εισόδημα της ελληνικής κυβέρνησης (ECON1)		.734			
Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για τη διατήρηση των φυσικών πόρων (ENV3)			.831		
Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για την αποκατάσταση των ιστορικών κτιρίων (ENV2)			.794		
Ο τουρισμός βελτιώνει τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και τις δαπάνες υποδομής στην οικονομία της περιοχής (ECON3)		.544	.569		
Ο τουρισμός ενθαρρύνει μια ποικιλία πολιτιστικών δραστηριοτήτων από τον τοπικό πληθυσμό (π.χ χειροτεχνία, τέχνες, μουσική) (SOCIAL1)				.790	

Μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα γνωριμιών μεταξύ ανθρώπων από διάφορες χώρες (SOCIAL2)			.462		.623	
Ο τουρισμός δίνει πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή (SOCIAL3)						.754
Τα πιο πολλά έσοδα απ' τον τουρισμό καταλήγουν σε εταιρίες εκτός νομού (ECON5)						.603
Το οδικό δίκτυο καθώς και άλλες δημόσιες εγκαταστάσεις διατηρούνται σε υψηλότερα επίπεδα ποιότητας (ENV5)						.421

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 9 iterations.

Όσον αφορά την περιστροφή παραγόντων (εκτός από 2-3 ερωτήσεις) οι μεταβλητές έχουν υψηλό βάρος προς έναν παράγοντα.

Στην τρίτη εκτέλεση της παραγοντικής ανάλυσης, προκύπτουν τα εξής:

Πίνακας 6.49. KMO and Bartlett's Test³

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.723
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	625.150
	df	190
	Sig.	.000

Στον τεστ KMO και Bartlett $p=0,000 < 0,005$, σημαίνει ότι οι μεταβλητές συσχετίζονται σημαντικά μεταξύ τους. Επίσης, ο αριθμός $0,723 > 0,5$ δείχνει ότι το δείγμα είναι επαρκές για την ανάλυση.

Correlation

Matrix^a

a.

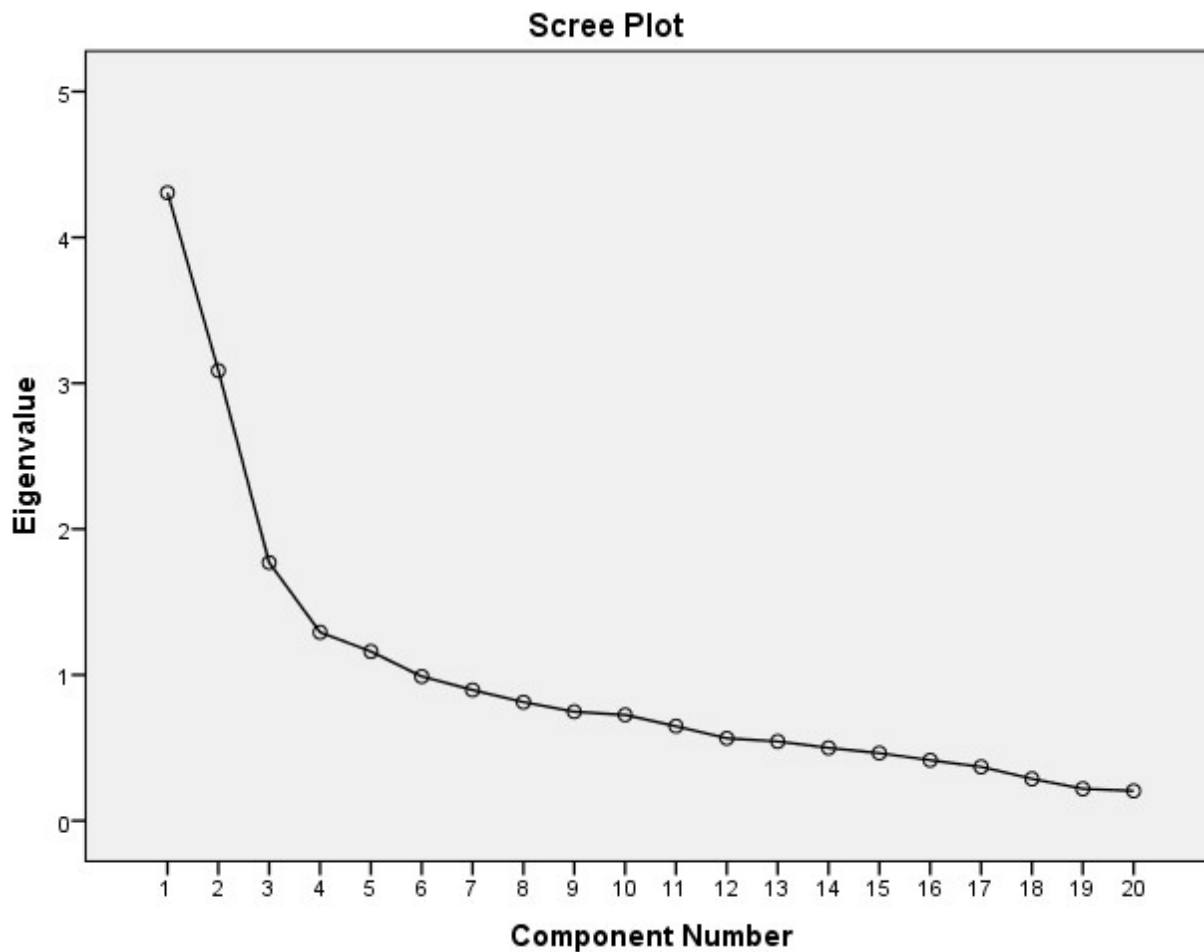
Determinant

= .001

Πίνακας 6.50. Total Variance Explained3

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared			Rotation Sums of Squared		
				Loadings			Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4.306	21.532	21.532	4.306	21.532	21.532	3.612	18.062	18.062
2	3.086	15.430	36.962	3.086	15.430	36.962	2.564	12.822	30.884
3	1.770	8.849	45.811	1.770	8.849	45.811	2.023	10.114	40.998
4	1.292	6.460	52.272	1.292	6.460	52.272	1.855	9.273	50.271
5	1.161	5.803	58.075	1.161	5.803	58.075	1.561	7.804	58.075
6	.989	4.946	63.021						
7	.896	4.481	67.502						
8	.813	4.065	71.567						
9	.747	3.737	75.304						
10	.725	3.626	78.930						
11	.648	3.241	82.170						
12	.565	2.827	84.997						
13	.544	2.718	87.715						
14	.499	2.497	90.212						
15	.463	2.317	92.529						
16	.415	2.075	94.604						
17	.369	1.845	96.448						
18	.287	1.437	97.885						
19	.219	1.093	98.978						
20	.204	1.022	100.000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.



Διάγραμμα 6.1. Γράφημα ιδιοτιμών ως προς τον αριθμό των παραγόντων για τους υπόλοιπους δήμους (εκτός από το Δήμο Χανίων)

Από την εξαγωγή παραγόντων, στον πίνακα Total Variance Explained και στο Scree plot, φαίνεται ότι διατηρούνται 5 παράγοντες, οι οποίοι εξηγούν καλύτερα τη σχέση των μεταβλητών μεταξύ τους, σε ποσοστό διακύμανσης 58,1%.

Πίνακας 6.51. Rotated Component Matrix^a 3

	Component				
	1	2	3	4	5

Ο τουρισμός βελτιώνει την εμφάνιση της περιοχής (ENV7)	.706				
Ο τουρισμός βελτιώνει τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και τις δαπάνες υποδομής στην οικονομία της περιοχής (ECON3)	.676				
Το οδικό δίκτυο καθώς και άλλες δημόσιες εγκαταστάσεις διατηρούνται σε υψηλότερα επίπεδα ποιότητας (ENV5)	.667				
Ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής (SOCIAL6)	.637				
Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για τη διατήρηση των φυσικών πόρων (ENV3)	.610				
Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για την αποκατάσταση των ιστορικών κτιρίων (ENV2)	.563				
Ο τουρισμός ενθαρρύνει μια ποικιλία πολιτιστικών δραστηριοτήτων από τον τοπικό πληθυσμό (π.χ χειροτεχνία, τέχνες, μουσική) (SOCIAL1)	.543				
Μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα γνωριμιών μεταξύ ανθρώπων από διάφορες χώρες (SOCIAL2)	.510				

Οι τιμές πολλών αγαθών και υπηρεσιών έχουν αυξηθεί λόγω του τουρισμού (ECON4)					
Ο τουρισμός αυξάνει τη χρήση/τον εθισμό ναρκωτικών και τον αλκοολισμό (SOCIAL4)	.836				
Ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα (SOCIAL5)	.819				
Τα πιο πολλά έσοδα απ' τον τουρισμό καταλήγουν σε εταιρίες εκτός νομού (ECON5)	.539			-.404	
Ο τουρισμός δίνει πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή (SOCIAL3)	.415				
Η κατασκευή ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων έχει καταστρέψει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής (ENV4)			.765		
Ο τουρισμός επιβαρύνει την κυκλοφοριακή συμφόρηση και αυξάνει την ηχορύπανση (θόρυβο) στο νομό (ENV8)			.723		
Ο «συνωστισμός» των τουριστών σε παραλίες, πάρκα, περιοχές για πικ-νικ, επιφέρει δυσάρεστες περιπτώσεις για το περιβάλλον (ENV6)			.650		

Η απασχόληση των κατοίκων της περιοχής αυξάνεται λόγω του τουρισμού (ECON2)				.745	
Ο τουρισμός επιφέρει ενίσχυση στο εισόδημα της ελληνικής κυβέρνησης (ECON1)				.645	
Αυτή η κοινότητα θα' πρεπε να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος (ENV1)					.724
Θα πρέπει να υπάρχει ένας ειδικός φόρος για τους τουρίστες (ECON6)		.408			.535

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 16 iterations.

Η περιστροφή παραγόντων έδειξε ότι υπάρχουν 5 παράγοντες και οι μεταβλητές έχουν υψηλά βάρη μόνο σε έναν παράγοντα (εκτός από μια ερώτηση).

Ο λόγος για τον οποίο συγκεντρώνονται σε έναν παράγοντα επιπτώσεις από πολλές κατηγορίες (οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές) είναι ότι όλες οι επιπτώσεις αφορούν το ίδιο θέμα, οπότε ούτως ή άλλως σχετίζονται μεταξύ τους άμεσα ή έμμεσα.

6.3. Πολυμεταβλητή ανάλυση διακύμανσης (MANOVA)

Για να πάρουμε πιο συγκεκριμένα αποτελέσματα, και επειδή οι προϋποθέσεις για τον έλεγχο χ^2 δεν πληρούνταν σε όλες τις περιπτώσεις και για όλες τις μεταβλητές, θα εφαρμοστεί και ο έλεγχος MANOVA. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται για τις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν παραπάνω από μία εξαρτημένες μεταβλητές, και όπου απαιτείται ο έλεγχος των συνεχών ανεξάρτητων μεταβλητών –συμπαράγοντων- που ακολουθούν. Πιο συγκεκριμένα, ελέγχεται η επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών των κατοίκων του Νομού στους παράγοντες-επιπτώσεις του τουρισμού. Η χρήση της MANOVA μειώνει την πιθανότητα του λάθους τύπου I (Type I Error), ενώ κάνει έλεγχο και για συσχετίσεις μεταξύ των εξαρτημένων μεταβλητών (Biskin, 1983). Θα γίνει καθορισμός των σχέσεων ανάμεσα στους 5 παράγοντες που προέκυψαν από την παραγοντική ανάλυση, και στις ανεξάρτητες μεταβλητές.

Σκοπός της MANOVA είναι η ανεύρεση και στατιστική τεκμηρίωση της δράσης των κύριων παραγόντων και των αλληλεπιδράσεών τους και του μεγέθους της σημαντικότητας και της έντασης της σχέσης μεταξύ των εξαρτημένων μεταβλητών. Σε περίπτωση ύπαρξης στατιστικής σημαντικότητας, προβαίνουμε σε μονομεταβλητούς ελέγχους σημαντικότητας (univariate) καθεμίας εξαρτημένης μεταβλητής για να εξηγηθεί το αποτέλεσμα.

Οι υποθέσεις της MANOVA συνήθως είναι οι εξής :

H0: Δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των παραγόντων, όσον αφορά τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων.

H1: Υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των παραγόντων, όσον αφορά τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων.

Αν η τιμή του p-value (Sig.) είναι κάτω από 0,05, τότε τα δεδομένα είναι στατιστικά σημαντικά (απορρίπτεται η H0), ενώ $p > 0,05$, τότε τα δεδομένα δεν είναι στατιστικά σημαντικά. Ακολουθούν ορισμένοι πίνακες που έχουν εξαχθεί από τον έλεγχο MANOVA :

Πίνακας 6.52. Διαφορές στις αντιλήψεις για τις επιπτώσεις με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης

Παράγοντες-επιπτώσεις τουρισμού	Means					Univariates	
	Α'ΒΑΘΜΙΑ	Β'ΒΑΘΜΙΑ	ΑΝΩΤΕΡΗ/ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	F	p.
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 1	9,60	9,67	9,64	9,77	8,47	0,27	0,89
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 2	4,43	5,84	5,68	5,12	6,54	1,14	0,34
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 3	8,06	8,56	9,43	9,35	11,25	3,43	0,01
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 4	4,50	4,51	4,34	4,69	3,17	1,22	0,30

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 5	8,75	9,41	10,07	10,00	10,19	2,34	0,06
-----------------	------	------	-------	-------	-------	------	------

Μοντέλο MANOVA : $V=0,861$, $F=1,64$, $p < 0,05$.

Πίνακας 6.53. Διαφορές στις αντιλήψεις για τις επιπτώσεις με βάση την ηλικία

Παράγοντες- επιπτώσεις τουρισμού	Means						Univariates	
	18-20	21-30	31-40	41-50	51-60	>60	F	p.
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 1	9,13	10,36	9,79	8,12	8,95	8,43	3,71	0,00
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 2	7,08	5,42	5,69	5,86	4,67	6,19	1,75	0,12
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 3	9,77	9,21	9,65	8,97	7,45	8,84	3,22	0,01
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 4	4,12	4,78	4,31	3,93	4,20	4,03	1,80	0,11
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 5	8,90	10,00	10,28	9,13	9,25	9,49	2,84	0,02

Μοντέλο MANOVA : $V=0,775$, $F=2,26$, $p < 0,05$.

Πίνακας 6.54. Διαφορές στις αντιλήψεις για τις επιπτώσεις με βάση το επίπεδο εισοδήματος

Παράγοντες- επιπτώσεις τουρισμού	Means						Univariates	
	<5.000	5.000- 9.999	10.000-19.999	20.000-29.999	30.000- 40.000	>40.000	F	p.
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 1	9,92	10,09	9,34	8,46	8,21	9,24	1,59	0,16
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 2	5,68	5,57	5,30	6,65	4,44	7,46	1,47	0,20
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 3	9,57	8,67	9,20	9,64	7,76	9,29	1,55	0,18
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 4	4,50	4,73	4,36	3,14	3,45	4,11	3,51	0,00
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 5	9,41	9,70	10,37	9,87	8,60	8,62	2,30	0,05

Μοντέλο MANOVA : $V=0,740$, $F=2,65$, $p < 0,05$.

Σε όλους τους ελέγχους Μανονα έχει επιλεγεί το τεστ Willks' Λ (Willks' Lambda). Μια πρώτη ανάλυση αφορούσε την αξιολόγηση των κατοίκων με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης. Εφόσον $p < 0,05$, όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης όταν εξετάζονται από κοινού είναι αρκετά σημαντικά στον καθορισμό διαφορών ανάμεσα στους παράγοντες. Με άλλα λόγια τα διάφορα επίπεδα

εκπαίδευσης έχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Ένας ξεχωριστός έλεγχος ANOVA εκτελέστηκε για την κάθε εξαρτημένη μεταβλητή- παράγοντα, αξιολογούμενος σε επίπεδο $\alpha=0,025$ ανά τεστ (προσαρμογή Bonferroni), και όπου $p. value < 0,025$ το αποτέλεσμα θεωρείται στατιστικά σημαντικό. Επομένως, υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά των επιπέδων εκπαίδευσης στον παράγοντα 3, με υψηλότερο «σκορ» τους διδακτορικούς έναντι των υπολοίπων $F(4,218)=3,43$, $p=0,01$, $partial \eta^2=0,06$. Στους υπόλοιπους παράγοντες δεν παρατηρείται στατιστικώς σημαντική διαφορά ανάμεσα στα διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης (βλ. Πίνακα 6.52.).

Ομοίως με βάση την ηλικία των ερωτώμενων, αφού στη MANOVA $p<0,05$, τα ηλικιακά επίπεδα όταν εξετάζονται από κοινού, είναι αρκετά σημαντικά στον καθορισμό διαφορών ανάμεσα στους παράγοντες. Ειδικότερα, υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά των επιπέδων εκπαίδευσης στους παράγοντες 1, 3 και 5, με υψηλότερο «σκορ» τα άτομα ηλικίας 21-30 έναντι των υπολοίπων ($M.O.=10,36$), $F(5,217)=3,71$, $p=0,00$, $partial \eta^2=0,08$ για τον πρώτο παράγοντα, τα άτομα ηλικίας 18-20 ($M.O.=9,77$) και $F(5,217)=3,22$, $p=0,01$, $partial \eta^2=0,07$ για τον τρίτο παράγοντα και τα άτομα ηλικίας 31-40 ($M.O.=10,28$) και $F(5,217)=2,84$, $p=0,02$, $partial \eta^2=0,06$ για τον πέμπτο παράγοντα. Στους υπόλοιπους παράγοντες δεν παρατηρείται στατιστικώς σημαντική διαφορά ανάμεσα στα επιμέρους ηλικιακά επίπεδα (βλ. Πίνακα 6.53.).

Άλλες σημαντικές διαφορές βρέθηκαν στο επίπεδο εισοδήματος που δηλώνει ο κάθε ερωτώμενος και στις απόψεις τους για τον τουρισμό. Έδειξαν διαφορές κυρίως στον παράγοντα 4, με πρωτοπόρους όσους έχουν εισόδημα 5.000-9.999 € έναντι των υπολοίπων ($M.O.=4,73$) (βλ. Πίνακα 6.54.).

Τα τεστ δεν έδειξαν ιδιαίτερα σημαντικές διαφορές μεταξύ των ομάδων των παραγόντων σχετικά με τις αντιλήψεις για διάφορες μεταβλητές όπως το φύλο και το επάγγελμα των ερωτώμενων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εφόσον ο σκοπός της ανάλυσης ήταν να αξιολογηθούν οι αντιλήψεις των πολιτών του νομού και να συγκριθούν οι συμπεριφορές τους, έγινε ένας διαχωρισμός του δείγματος στην προηγούμενη ενότητα στους κατοίκους του Δήμου Χανίων και στους κατοίκους όλων των υπόλοιπων δήμων του Νομού. Για λόγους σύγκρισης, λοιπόν, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα τα αποτελέσματα της παραγοντικής ανάλυσης από το σύνολο του δείγματος (πίνακας 6.45, σε σύγκριση με το δήμο Χανίων πίνακας 6.48 και τους υπόλοιπους δήμους του Νομού, πίνακας 6.51.).

Πίνακας: Βάρη παραγόντων με τη μέθοδο της περιστροφής παραγόντων

Τομέας ²	Περιγραφή αντικειμένου	Συνολικό δείγμα (N=224)	Δήμος Χανίων (N=115)	Υπόλοιποι Δήμοι (N=109)
<i>Εμφάνιση και κουλούρα της περιοχής</i>	Ο τουρισμός βελτιώνει τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και τις δαπάνες υποδομής στην οικονομία της περιοχής.	.732	.569 ¹	.676
	Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για την αποκατάσταση των ιστορικών κτιρίων.	.686	.794 ¹	.563
	Ο τουρισμός ενθαρρύνει μια ποικιλία πολιτιστικών δραστηριοτήτων από τον τοπικό πληθυσμό (π.χ χειροτεχνία, τέχνες, μουσική) .	.658	.790 ¹	.543
	Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για τη διατήρηση των φυσικών πόρων.	.577	.831 ¹	.610
	Ο τουρισμός βελτιώνει την εμφάνιση της περιοχής.	.504	-.657	.706
	Αυτή η κοινότητα θα' πρεπε να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος.	.466	-	.724 ¹
<i>Περιβάλλον και</i>	Η κατασκευή	.729	.668 ¹	.765 ¹

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων έχει καταστρέψει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής. Ο «συνωστισμός» των τουριστών σε παραλίες, πάρκα, περιοχές για πικ-νικ, επιφέρει δυσάρεστες περιπτώσεις για το περιβάλλον. Ο τουρισμός επιβαρύνει την κυκλοφοριακή συμφόρηση και αυξάνει την ηχορύπανση (θόρυβο) στο νομό. Ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής .	.715	.546 ¹	.650 ¹
	Ο τουρισμός αυξάνει την κυκλοφοριακή συμφόρηση και αυξάνει την ηχορύπανση (θόρυβο) στο νομό. Ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής .	.536	.543	.723 ¹
	Ο τουρισμός αυξάνει την ηχορύπανση (θόρυβο) στο νομό. Ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής .	-	-.725	.637 ¹
Εγκληματικές και παράνομες πράξεις	Ο τουρισμός αυξάνει τη χρήση/τον εθισμό ναρκωτικών και τον αλκοολισμό. Ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα. Θα πρέπει να υπάρχει ένας ειδικός φόρος για τους τουρίστες.	.827	.791 ¹	.836 ¹
	Ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα. Θα πρέπει να υπάρχει ένας ειδικός φόρος για τους τουρίστες.	.763	.834 ¹	.819 ¹
	Ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα. Θα πρέπει να υπάρχει ένας ειδικός φόρος για τους τουρίστες.	.582	.630 ¹	.535 ¹
Εισοδηματική αύξηση	Ο τουρισμός επιφέρει ενίσχυση στο εισόδημα της ελληνικής κυβέρνησης. Η απασχόληση των κατοίκων της περιοχής αυξάνεται λόγω του τουρισμού. Μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα γνωριμιών μεταξύ ανθρώπων από διάφορες χώρες.	.743	.734 ¹	.645
	Η απασχόληση των κατοίκων της περιοχής αυξάνεται λόγω του τουρισμού. Μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα γνωριμιών μεταξύ ανθρώπων από διάφορες χώρες.	.639	.852 ¹	.745
	Μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα γνωριμιών μεταξύ ανθρώπων από διάφορες χώρες.	.445	.623 ¹	.510 ¹
Επιλεκτικές διευκολύνσεις και θέματα ποιότητας	Τα πιο πολλά έσοδα απ' τον τουρισμό καταλήγουν σε εταιρίες εκτός νομού. Ο τουρισμός δίνει	.674	.603 ¹	.539 ¹
	Ο τουρισμός δίνει	.575	.754 ¹	.415 ¹

	πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή. Το οδικό δίκτυο καθώς και άλλες δημόσιες εγκαταστάσεις διατηρούνται σε υψηλότερα επίπεδα ποιότητας. Οι τιμές πολλών αγαθών και υπηρεσιών έχουν αυξηθεί λόγω του τουρισμού.	.560	.421 ¹	.667 ¹
		.517	.454 ¹	-

¹ Αντικείμενα που έχουν «φορτώσει» σε λάθος τομείς

² Τομείς που προέκυψαν από το συνολικό δείγμα

Καθώς η αρχική κατάταξη τομέων έγινε σύμφωνα με το συνολικό δείγμα, προφανώς υπάρχουν διαφορές (κυρίως στην περίπτωση του δήμου Χανίων που προέκυψαν 6 τομείς) και ορισμένα ζητήματα «φορτώνουν» σε λάθος τομείς.

Η παρούσα εργασία είχε ως στόχο την προσπάθεια να αποκωδικοποιηθούν, όσο το δυνατόν περισσότερο, οι αντιλήψεις των ντόπιων κατοίκων απέναντι στους τουρίστες, τον τουρισμό γενικότερα, τις διαστάσεις που έχει λάβει αλλά και τις επιπτώσεις που προκαλούνται από την ταχύτατη ανάπτυξή του.

Αναλύθηκε αρχικά το δημογραφικό προφίλ του δείγματος, δηλαδή πόσα άτομα συμμετείχαν στην έρευνα, ποιο φύλο υπερίσχυσε στη συμμετοχή (οι γυναίκες), τα επαγγέλματα των ερωτώμενων, το εισόδημά τους, την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκουν κ. ό. κ. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν αναλυτικά οι απόψεις των τουριστών σε κάθε επίπτωση του τουρισμού, και έγιναν και κάποιοι έλεγχοι για να διαπιστωθούν περαιτέρω συσχετίσεις ή ομαδοποιήσεις κατηγοριών. Πολλά από τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας, ενισχύουν αυτά προηγούμενων ερευνών σχετικά με τη στάση των κατοίκων μιας περιοχής προς τον τουρισμό, επιβεβαιώνοντας και τα αποτελέσματα που εξαχθεί από την αντίστοιχη βιβλιογραφία.

Επομένως, μετά τη χαρτογράφηση του προφίλ των κατοίκων (με βάση το δείγμα της έρευνας), οι απαντήσεις των συμμετεχόντων σχετικά με τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις που παρουσιάστηκαν στο δοθέν ερωτηματολόγιο, δεν έχουν ιδιαίτερες αποκλίσεις μεταξύ τους ανάλογα αν π. χ απαντάει άντρας ή γυναίκα, ή αν το επάγγελμα του εκάστοτε ερωτώμενου έχει άμεση σχέση με τον τουρισμό. Με άλλα λόγια, θα μπορούσε να ειπωθεί, με κάθε επιφύλαξη βέβαια (λόγω περιορισμών της έρευνας), ότι οι αντιλήψεις των κατοίκων απέναντι σε αυτό το ραγδαία αναπτυσσόμενο φαινόμενο του τουρισμού δεν επηρεάζονται απόλυτα από προσωπικούς παράγοντες των ατόμων (προσωπικές εμπειρίες, φυλετικές διακρίσεις κ. ό. κ.).

Ο τουρισμός είναι, όπως έχει ήδη προαναφερθεί, ένα φαινόμενο πολυδιάστατο και η εξέλιξή του είναι πολύ μεγαλύτερη από όσο μπορεί η τοπική κοινωνία να αντιληφθεί. Οι αντιλήψεις των κατοίκων αποτελούνται από ένα συνονθύλευμα ιδεών, εξωτερικών και εσωτερικών παραγόντων, σε συνδυασμό με προσωπικά βιώματα και χαρακτηριστικά. Οι ερωτώμενοι έτειναν να συμφωνούν στο γεγονός ότι ο τουρισμός αυξάνει και τις θετικές αλλά και τις αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνία. Μέσω των απαντήσεών τους προκύπτει ότι η τουριστική βιομηχανία έχει αυξήσει σημαντικά κάθε είδους μαγαζιά, αλλά και εκθέσεις και μουσεία στην ευρύτερη περιοχή του Νομού. Η κυκλοφοριακή συμφόρηση, ο συνωστισμός και η αύξηση των τιμών (αγαθών και υπηρεσιών) αναδείχτηκαν ως οι πιο σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις που ανησυχούν τους κατοίκους του Νομού.

Το γεγονός που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από κανέναν, είναι ότι ο τουρισμός, ωφελεί τον Νομό Χανίων από πάρα πολλές απόψεις, και γι' αυτό συστήνεται η υγιής ανάπτυξή του, με τις λιγότερες δυνατές αρνητικές συνέπειες για τους ανθρώπους αλλά και για το περιβάλλον.

Τέλος, ακολουθούν ορισμένες προτάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού στο Νομό. Πιο συγκεκριμένα, προτείνονται:

- ✓ Διατήρηση και προώθηση της φυσικής ομορφιάς και των ιδιοτεροτήτων κάθε ξεχωριστού τόπου μέσω ενός ολοκληρωμένου στρατηγικού πλάνου για το Νομό.
- ✓ Τουριστικό προϊόν επικεντρωμένο στην ποιότητα.
- ✓ Επιτυχημένη διαφήμιση των τουριστικών προϊόντων στην υπόλοιπη Ελλάδα και στο εξωτερικό. Προώθηση σε νέες αγορές (π.χ. Κίνα, Ρωσία).
- ✓ Προώθηση των επενδύσεων για αναβάθμιση και δημιουργία ποιοτικών καταλυμάτων, ξενοδοχείων πολυτελείας, ολοκληρωμένων ποιοτικών συγκροτημάτων και τουριστικής κατοικίας.
- ✓ Κυριολεκτική απελευθέρωση της κρουαζιέρας στο νησί.
- ✓ Ποιοτικότερες υποδομές του αεροδρομίου και του λιμένα Χανίων.
- ✓ Κατασκευή κατάλληλων προβλήτων για κρουαζιερόπλοια στο Λιμάνι. Εδραίωση cruise passenger terminals.
- ✓ Ανάπτυξη δικτύου με μαρίνες για την ενίσχυση του τουρισμού με σκάφη αναψυχής, μόνιμο ελλιμενισμό και υποδομές επισκευαστικές
- ✓ Διατήρηση ενός απλού φορολογικού συστήματος για τουλάχιστον 10 χρόνια, με σκοπό την αύξηση των επενδύσεων για τον τουρισμό.
- ✓ Μείωση του ΦΠΑ.
- ✓ Άμεση προτεραιότητα στις μεγάλες επενδύσεις τουριστικής υποδομής και μείωση της γραφειοκρατίας γενικότερα για τέτοιου είδους projects..
- ✓ Πλήρη άρση του καμποτάζ.
- ✓ Περισσότερες διευκολύνσεις για εργασία στον τουρισμό (εποχικοί υπάλληλοι κλπ), με σκοπό την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης.

- ✓ Έκδοση Visa Schengen χωρίς ιδιαίτερη κωλυσιεργία και παροχή διευκολύνσεων ιδιαίτερα γι' αυτούς που αγοράζουν σπίτια στο Νομό, σε συνεργασία και με άλλους τουριστικούς φορείς.
- ✓ Βελτίωση της τουριστικής εκπαίδευσης. Δημιουργία τμημάτων σπουδών τουριστικών επαγγελματιών και διοίκησης στα ΑΕΙ, ΤΕΙ, αλλά και στις ιδιωτικές σχολές του νομού. Στόχος η παροχή υψηλής ποιότητας εκπαίδευση των φοιτητών.
- ✓ Εστίαση σε εναλλακτικά μοντέλα τουρισμού, εκμεταλλευόμενοι τις πολλαπλές δυνατότητες που έχει το νησί, ανάλογα τα χαρακτηριστικά που έχει η κάθε περιοχή και το χειμώνα, με σκοπό να υπάρχει τουρισμός όλο το χρόνο.
- ✓ Πρόγραμμα εκσυγχρόνισης των μουσειακών εγκαταστάσεων, αρωγή για τη συνεχή λειτουργία τους και για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, μέσω π. χ των διαφόρων συνεργασιών με πολιτιστικούς συλλόγους.

Τα Χανιά ανήκουν στις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας, καθώς με βάση την τελευταία απογραφή (2001), είναι η δέκατη έβδομη μεγαλύτερη πόλη πληθυσμιακά (53.910 κάτοικοι εντός πόλεως, 150.387 εντός νομού). Έχει, επομένως αρκετές και ποικίλες δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη, πέραν του κλασσικού τετράπτυχου του μοντέλου του Forbes (SUN-SEA-SAND-SEX).

Είναι απαραίτητη λοιπόν η ανάπτυξη ενός αυτόνομου στρατηγικού σχεδιασμού για το Νομό Χανίων, που να εξετάζει τα χαρακτηριστικά αλλά και τις ιδιαιτερότητες του ξεχωριστά. Σε αυτή την προσπάθεια οφείλουν να συμβάλλουν πρώτοι απ' όλους οι τοπικοί φορείς, για την προώθηση της τοπικής τουριστικής ανάπτυξης και της απασχόλησης και ταυτόχρονα για την ενθάρρυνση της κοινωνικής συνοχής. Η τοπική αυτοδιοίκηση έχει ενεργό ρόλο*, καθώς σύμφωνα με το Πενταετές Δημοτικό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, αναλαμβάνει για κάθε δήμο με τις κατάλληλες συνεργασίες, δράσεις και πρωτοβουλίες με σκοπό να ενθαρρυνθεί η ιδιωτική πρωτοβουλία και να συμβάλει έτσι στην ανάπτυξη του Νομού. Εκτός από τους τοπικούς φορείς, όμως, μια καλή κίνηση θα ήταν να συμπεριληφθούν και οι ίδιοι οι πολίτες στη λήψη αποφάσεων για την ανάπτυξη του τουρισμού στο Νομό. Με το να είναι ενήμεροι για τα οφέλη του τουρισμού, και όχι μόνο για τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις, μπορεί να επιτευχθεί μεγαλύτερη κατανόηση για τον τρόπο που λειτουργεί η τουριστική βιομηχανία.

Θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο, μελλοντικά, να πραγματοποιηθούν και άλλες έρευνες για τις αντιλήψεις των κατοίκων σχετικά με τον τουρισμό, σε αναπτυσσόμενες αλλά και σε αναπτυσσόμενες χώρες. Ο τουρισμός, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αναπτύσσεται ραγδαία, και μαζί με αυτόν εξελίσσονται και όλοι όσοι σχετίζονται με αυτόν, άμεσα ή έμμεσα.

*Σύμφωνα με το σημερινό κανονιστικό πλαίσιο, η Τοπική Αυτοδιοίκηση (Τ.Α.) έχει ουσιαστικές αναπτυξιακές αρμοδιότητες και παρεμβαίνει ενεργά στην τοπική ανάπτυξη μέσω του Πενταετούς Δημοτικού Επιχειρησιακού Προγράμματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Andereck, K., Valentine, K., Knopf, R., Vogt, C., 2005. Residents' perceptions of community tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, Vol. 32, No 4 pp. 1056-1076. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο:
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738305000770> [πρόσβαση 15 Σεπτεμβρίου 2015]
- Andriotis, K., Vaughan, R., 2003. Urban Residents' Attitudes toward Tourism Development: The Case of Crete. *Journal of Travel Research*, Vol. 42, pp. 172-185. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο:
<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0047287503257488> [πρόσβαση 23 Σεπτεμβρίου 2015]
- Andriotis, K., 2005. Community groups' perceptions of and preferences for tourism development: evidence from Crete. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, Vol. 29, No 1, pp. 67-90. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο:
<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1096348004268196> [πρόσβαση 23 Σεπτεμβρίου 2015]
- Ap, J., 1990. Residents' Perceptions Research on the Social Impacts of Tourism. *Annals of Tourism Research*, Vol. 17, No 4 pp. 610-616. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο:
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/016073839090032M> [πρόσβαση 15 Σεπτεμβρίου 2015]
- Ap, J., 1992. Residents' perceptions on tourism impacts. *Annals of tourism Research*, Vol. 19, pp. 665-690. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο:
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0160738392900603> [πρόσβαση 23 Σεπτεμβρίου 2015]
- Ap, J. & Crompton, J. 1998. Developing and Testing a Tourism Impact Scale. *Journal of Travel Research*, Vol. 37, pp. 120- 130. [Διαδίκτυο], 1 Νοεμβρίου. Διαθέσιμο στο :
<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/004728759803700203> [πρόσβαση 14 Σεπτεμβρίου 2015]
- Byrd, E., Boslet, H., Dronberger, M., 2009. Comparisons of stakeholder perceptions of tourism impacts in rural eastern North Carolina. *Tourism Management*, Vol. 30, pp. 693-703. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο:
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261517708001623> [πρόσβαση 23 Σεπτεμβρίου 2015]
- Dyer, P., Gursoy, D., Bishnu, S., Carter, J. 2007. Structural modeling of resident perceptions of tourism and associated development on the Sunshine Coast, Australia. *Tourism Management*, Vol. 28, No 2 pp. 409-422. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο:
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261517706000574> [πρόσβαση 10 Σεπτεμβρίου 2016]

- Field, A., 2005. Factor Analysis using SPSS, στο Field, A. P. (2005) Discovering statistics using SPSS. Β' έκδοση. Λονδίνο: Εκδόσεις Sage ,σύντομη εκδοχή του κεφ. 15
- Haralambopoulos, N., Pizam, A., 1996. Perceived impacts of tourism, the case of Samos. *Annals of Tourism Research*, Vol. 23, No 3, pp. 503-526. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738395000755> [πρόσβαση 8 Ιουλίου 2015]
- Kreag, G., 2001. The Impacts of Tourism. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: <http://www.seagrant.umn.edu/publications/T13> [πρόσβαση 9 Σεπτεμβρίου 2015]
- Loukissas, P., 1982. Tourism's regional development impacts, a comparative analysis of the Greek islands. *Annals of Tourism Research*, Vol. 9, pp.523-541 [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738382900718?np=y> [πρόσβαση 8 Ιουλίου 2015]
- Sevgin, A., Peristianis, N., Warner, J., 1996. Residents' attitudes to tourism development: the case of Cyprus. *Tourism Management*, Vol. 17, No 7, pp. 81-494. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261517796000660> [πρόσβαση 23 Σεπτεμβρίου 2015]
- Styliadis, D., Terzidou, M., Terzidis, K., 2007. Island tourism and its socio-economic impacts. University of Surrey [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: <http://mibes.teilar.gr/proceedings/2007/poster/Styliadis-Terzides%20M-Terzidis%20K.pdf> [πρόσβαση 28 Ιουνίου 2015]
- Styliadis, D., Biran, A., Sit, J., Szivas, E., 2014. Residents' support for tourism development: The role of residents' place image and perceived tourism impacts. *Tourism Management*, Vol. 45, pp.260-274. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261517714000995> [πρόσβαση 23 Σεπτεμβρίου 2015]
- Teye, V., Sönmez, S., Sirakaya, E., 2002. Residents' attitudes toward tourism development. *Annals of Tourism Research*, Vol. 29, No 3 pp. 668-688. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738301000743> [πρόσβαση 15 Σεπτεμβρίου 2015]
- Tsartas, P. , 1992. Socioeconomic impacts of tourism on two greek isles. *Annals of Tourism Research*, Vol. 19, pp. 56-533 [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο : <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S016073839290134B> [πρόσβαση 8 Ιουλίου 2015]
- Tyrell, T., Paris, C. M., Biaett, V., 2012. A Quantified Triple Bottom Line for Tourism: Experimental Results. *Journal of Travel Research* , 52(3) pp. 279–293, [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο : <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0047287512465963> [πρόσβαση 26 Οκτωβρίου 2016]

- Αγγελίδης, Β., χ. χ. *ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, Παραγοντική ανάλυση*. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
- Βαρβαρέσος, Σ., 2009. Η εφαρμογή του μοντέλου του Ford στον διεθνή τουρισμό. *Επιθεώρηση Οικονομικών Επιστημών*, Τεύχος 16 σσ. 93-112. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: <http://cris.teiep.gr/jspui/handle/123456789/1242> [πρόσβαση 10 Σεπτεμβρίου 2016]
- Δαφέρμος, Β., 2005. *Κοινωνική Στατιστική με το SPSS*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη
- Θεοδώρου, Ν., 2016. Διπλωματική μελέτη με θέμα *Μελέτη προσέλκυσης «ποιοτικού τουρισμού» στο νησί της Κύπρου*. Μεταπτυχιακή διατριβή. Πολυτεχνείο Κρήτης.
- Κατσάνος, Χ., Αβούρης, Ν., 2008. *Στατιστικές Μέθοδοι Ανάλυσης Πειραματικών Δεδομένων Συνεργασίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος. Κεφ.22
- Κορρές, Γ., Τσομπάνογλου, Γ., Κουρλιούρος, Η., Μαρμαράς, Ε. 2006. Τουρισμός και Περιφερειακή Ανάπτυξη: Μια μελέτη περίπτωσης για την Ελλάδα. Στο 1^ο Συνέδριο Κοινωνικών Επιστημών με Θέμα «Οι Κοινωνικές Επιστήμες Σήμερα». Μυτιλήνη, Ελλάδα, 31 Μαρτίου, 1 & 2 Απριλίου 2006. Πανεπιστήμιο Αιγαίου: Μυτιλήνη. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο: https://www.researchgate.net/publication/267630229_Tourismos_kai_Periphereiake_Anaptuxe_Mia_Melete_Periptoses_gia_te_Ellada [πρόσβαση 17 Ιουλίου 2015]
- Κούτουλας, Δ. , Εισαγωγή στον τουρισμό και την Τουριστική Οικονομία, Σημειώσεις μαθήματος, [Διαδίκτυο], Διαθέσιμο στο : <https://eclass.upatras.gr/modules/document/file.php/BMA547/%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%A4%CE%91%20%CE%91%CE%9A%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%AA%CE%9A%CE%91%20%CE%9C%CE%91%CE%98%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%91/%CE%A3%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82%20%CE%95%CE%B9%CF%83%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%AE%20%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD%20%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1.pdf> [πρόσβαση
- Κρασαδάκη, Ε. 2016-17. *Διαφάνειες εργαστηρίου για τη μέτρηση των προτιμήσεων των καταναλωτών, την τμηματοποίηση της αγοράς & την πρόταση προϊόντος*. Μάθημα Μάρκετινγκ, 7ο εξάμηνο. Πολυτεχνείο Κρήτης.
- Κρασαδάκη, Ε., 2015-16. *Εισαγωγή στην χρήση των Pivot Tables μέσω του Στατιστικού Πακέτου SPSS*. Μάθημα Συστήματα υποστήριξης αποφάσεων, 6ο εξάμηνο. Πολυτεχνείο Κρήτης.
- Κριτωτάκης, Ε., 2013. *Στατιστική, εφαρμογές με το SPSS, μέρος 1ο: Περιγραφική στατιστική*. Δ' έκδοση. Ηράκλειο. ΤΕΙ Κρήτης.

- Ματσατσίνης, Ν. χ. χ. *Σημειώσεις για το μάθημα «ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ», Το στατιστικό εργαλείο SPSS*. Πολυτεχνείο Κρήτης.
- Ράππη, Β. χ. χ. Εκπαιδευτικός οδηγός, *Εισαγωγή στον Τουρισμό*. Ελληνικά κέντρα διά βίου μάθησης (ΕΛ. ΚΕ. ΔΙΜ.)
- Στατήρη, Χ., 2011. *Διερεύνηση των επιπτώσεων του τουρισμού σε μία χώρα υποδοχής επί επιλεγμένων προϊόντων που συνθέτουν την τουριστική κατανάλωση. Σχέση εγχώριας παραγωγής και εισαγωγών*. Μεταπτυχιακή διατριβή. Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Φουσκάκης, Δ. , χ. χ. *Περιγραφική στατιστική*, χ. ε.
- <http://www.statistics.gr>
- <https://koinoniaaxion.gr/2012/05/10/%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE/>
- <http://www.slideshare.net/petra123456/8-35188532>
- www.slideshare.net/greenhotels/ss-13259964
- www.slideplayer.gr/slide/2479707/
- www.dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/3214/Pattas%202.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- <https://www.chania.gr/katoikoi/tourismos/tourismos.html>
- http://www.aegean.gr/lid/internet/elliniki_ekdosi/Dimosieuseis/Tourism-Envi.htm
- <http://lyk-esp-pallin.att.sch.gr/project-ierapetritis/tourismos-epiptwseis-stin-topiki-koinonia.pdf>
- <http://sociology.soc.uoc.gr/genderstats/diadikasias2.pdf> [Πρόσβαση 4 Ιανουαρίου 2017]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α'- Τελικό Ερωτηματολόγιο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Οι ακόλουθες ερωτήσεις αφορούν τις αντιλήψεις σας σχετικά με τον τουρισμό (από το εξωτερικό) στο Νομό Χανίων. Υπάρχουν δηλώσεις σχετικά με τις πιθανές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν από τον τουρισμό. Παρακαλούμε καταγράψτε το βαθμό συμφωνίας σας για κάθε μία από τις ακόλουθες δηλώσεις. Στη συνέχεια, απαντήστε σε κάποιες ερωτήσεις που αφορούν εσάς και έχουν ως σκοπό να μας βοηθήσουν στην καλύτερη δυνατή ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

	ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	ΣΥΜΦΩΝΩ	ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ ΚΑΘΕΤΑ
I. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ					
Ο τουρισμός ενθαρρύνει μια ποικιλία πολιτιστικών δραστηριοτήτων από τον τοπικό πληθυσμό (π.χ. χειροτεχνία, τέχνες, μουσική).					
Μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα γνωριμιών μεταξύ ανθρώπων από διάφορες χώρες.					
Ο τουρισμός δίνει πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή σας.					
Ο τουρισμός αυξάνει τη χρήση/τον εθισμό ναρκωτικών και τον αλκοολισμό.					
Ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα.					
Ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής υποδοχής.					
II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ					
Ο τουρισμός επιφέρει ενίσχυση στο εισόδημα της ελληνικής κυβέρνησης.					
Η απασχόληση των κατοίκων της					

περιοχής αυξάνεται λόγω του τουρισμού.					
Ο τουρισμός βελτιώνει τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και τις δαπάνες υποδομής στην οικονομία της περιοχής.					
Οι τιμές πολλών αγαθών και υπηρεσιών στην περιοχή έχουν αυξηθεί λόγω του τουρισμού.					
Τα πιο πολλά έσοδα απ' τον τουρισμό καταλήγουν σε εταιρίες εκτός νομού.					
Θα πρέπει να υπάρχει ένας ειδικός φόρος για τους τουρίστες.					
III. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ					
Αυτή η κοινότητα θα' πρεπε να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος.					
Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για την αποκατάσταση των ιστορικών κτιρίων.					
Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για τη διατήρηση των φυσικών πόρων.					
Η κατασκευή ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων έχει καταστρέψει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής.					
Το οδικό δίκτυο καθώς και άλλες δημόσιες εγκαταστάσεις διατηρούνται σε υψηλότερα επίπεδα ποιότητας.					
Ο «συνωστισμός» των τουριστών σε παραλίες, πάρκα, περιοχές για πικ-νικ , επιφέρει δυσάρεστες επιπτώσεις για το περιβάλλον.					
Ο τουρισμός βελτιώνει την εμφάνιση της περιοχής.					
Ο τουρισμός επιβαρύνει την κυκλοφοριακή συμφόρηση και αυξάνει την ηχορύπανση(θόρυβο) στο νομό					

Δημογραφικά στοιχεία

➤ **Ποιο είναι το φύλο σας;**

A) Άντρας

B) Γυναίκα

➤ **Ποια είναι η ηλικία σας;**

A) 18-20

B) 21-30

Γ) 31-40

Δ) 41-50

Ε) 51-60

ΣΤ) Άνω των 60

➤ **Πόσα χρόνια ζείτε στα Χανιά;**

➤ **Ποιο είναι το μέγεθος του νοικοκυριού σας (σύνολο ατόμων);**

➤ **Ποιο είναι το επίπεδο μόρφωσής σας;**

A) Στοιχειώδης εκπαίδευση

B) Μέση εκπαίδευση

Γ) Ανώτερη/Ανώτατη εκπαίδευση Δ) Μεταπτυχιακό

Ε) Διδακτορικό

ΣΤ) Άλλο (συμπληρώστε)

➤ **Ποιο είναι το ετήσιο εισόδημά σας (κατά μέσο όρο);**

A) Λιγότερο από 5.000 €

B) 5.000-9.999 €

Γ) 10.000-19.999 €

Δ) 20.000-29.999 €

Ε) 30.000-40.000

ΣΤ) Πάνω από 40.000 €

➤ **Ποιο είναι το επάγγελμά σας;**

- A) Εργαζόμενος στον ιδιωτικό τομέα B) Εργαζόμενος στο δημόσιο τομέα
Γ) Αυτοαπασχολούμενος Δ) Άνεργος Ε) Νοικοκυρά ΣΤ) Συνταξιούχος
Ζ) Φοιτητής Η) Άλλο (συμπληρώστε)

➤ **Σχετίζεται με τον τουρισμό;**

Αυτό είναι το τέλος του ερωτηματολογίου!

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο και τη συνεργασία σας

Παράρτημα Β'- Δοκιμαστικό Ερωτηματολόγιο (Πιλοτική Έρευνα)

ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Οι ακόλουθες ερωτήσεις αφορούν τις αντιλήψεις σας για τον τουρισμό. Υπάρχουν δηλώσεις σχετικά με τις πιθανές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν από τον τουρισμό. Παρακαλούμε καταγράψτε αν 1*→συμφωνείτε απόλυτα, 2*→συμφωνείτε, 3*→ούτε συμφωνείτε ή διαφωνείτε, 4* διαφωνείτε ή 5*→διαφωνείτε κάθετα με κάθε μία από τις ακόλουθες δηλώσεις.

	1*	2*	3*	4*	5*
I. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ					
Ο τουρισμός ενθαρρύνει μια ποικιλία πολιτιστικών δραστηριοτήτων από τον τοπικό πληθυσμό (π.χ. χειροτεχνία, τέχνες, μουσική).					
Ο τουρισμός μειώνει την ποιότητα των υπαίθριων ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων.					
Ο τουρισμός έχει οδηγήσει σε αύξηση των υποδομών για τον τοπικό πληθυσμό.					
Το βιοτικό επίπεδο του νοικοκυριού σας είναι υψηλότερο λόγω των χρημάτων που δαπανούν οι τουρίστες εδώ.					
Μέσω του τουρισμού δίνεται η δυνατότητα γνωριμιών μεταξύ ανθρώπων από διάφορες χώρες.					
Ο τουρισμός δίνει πλεονεκτήματα σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων στην περιοχή σας.					
Ο τουρισμός αυξάνει τη χρήση/τον εθισμό ναρκωτικών και τον αλκοολισμό.					
Ο τουρισμός αυξάνει την εγκληματικότητα και το λαθρεμπόριο.					
Η κατανόηση και η εικόνα πολλών διαφορετικών κοινωνιών/κουλτούρων βελτιώνεται μέσω του τουρισμού.					
Ο τουρισμός διαφυλάσσει την πολιτισμική ταυτότητα του πληθυσμού της περιοχής υποδοχής.					
II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ					
Ο τουρισμός επιφέρει ενίσχυση στο εισόδημα ελληνικής κυβέρνησης.					
Η απασχόληση των κατοίκων της περιοχής αυξάνεται λόγω του τουρισμού.					
Ο τουρισμός βελτιώνει τις επενδύσεις, την ανάπτυξη και τις δαπάνες υποδομής στην οικονομία της περιοχής.					
Δεν πρέπει να υπάρχουν κίνητρα της κυβέρνησης για την προώθηση και περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού.					

Οι τιμές πολλών αγαθών και υπηρεσιών στην περιοχή έχουν αυξηθεί λόγω του τουρισμού.					
Η ανάπτυξη και εκμετάλλευση τουριστικών αξιοθέατων θα έπρεπε να επιτρέπεται μόνο σε κατοίκους της περιοχής.					
Τα περισσότερα από τα έσοδα απ' τον τουρισμό καταλήγουν σε εταιρίες εκτός περιοχής/χώρας.					
Θα πρέπει να υπάρχει ένας ειδικός φόρος για τους τουρίστες.					
Ο τουρισμός δημιουργεί περισσότερες θέσεις εργασίας για τους αλλοδαπούς από ό, τι για τους κατοίκους της περιοχής.					
Ο τουρισμός αυξάνει το κόστος ζωής/φόρο ιδιοκτησίας.					
III. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ					
Αυτή η κοινότητα θα' πρεπε να ελέγχει την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω αυστηρότερης νομοθεσίας υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος.					
Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για την αποκατάσταση των ιστορικών κτιρίων.					
Ο τουρισμός προκαλεί μακροπρόθεσμα αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.					
Ο τουρισμός αποτελεί κίνητρο για τη διατήρηση των φυσικών πόρων.					
Η κατασκευή ξενοδοχείων και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων έχει καταστρέψει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής.					
Το οδικό δίκτυο καθώς και άλλες δημόσιες εγκαταστάσεις διατηρούνται σε υψηλότερα επίπεδα ποιότητας.					
Οι τουρίστες συμβάλουν σημαντικά στην κυκλοφοριακή συμφόρηση, στην αύξηση του θορύβου και τη ρύπανση.					
Ο τουρισμός βοηθάει στην αύξηση της τοπικής ενημέρωσης και εκτίμησης για το περιβάλλον.					
Ο τουρισμός έχει ως αποτέλεσμα πολυσύχναστες παραλίες, πάρκα, περιοχές για πικ-νικ , με δυσάρεστες επιπτώσεις για το περιβάλλον.					
Ο τουρισμός βελτιώνει την εμφάνιση της περιοχής.					

Κατόπιν, παρακαλούμε απαντήστε τις 3 ακόλουθες ερωτήσεις συνολικής αξιολόγησης των επιπτώσεων με τον ίδιο τρόπο:

	1*	2*	3*	4*	5*
Συνολικά, τα οφέλη του τουρισμού είναι περισσότερα από το κόστος σε κοινωνικό επίπεδο.					
Συνολικά, τα οφέλη του τουρισμού είναι περισσότερα από το κόστος σε οικονομικό επίπεδο.					

Συνολικά, τα οφέλη του τουρισμού είναι περισσότερα από το κόστος σε περιβαλλοντικό επίπεδο.					
---	--	--	--	--	--

ΣΧΟΛΙΑ: